

ЗАКОН

О ДИГИТАЛНОЈ ИМОВИНИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређују се:

- 1) издавање дигиталне имовине и секундарно трговање дигиталном имовином у Републици Србији (у даљем тексту: Република);
- 2) пружање услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 3) заложно и фидуцијарно право на дигиталној имовини;
- 4) надлежност Комисије за хартије од вредности (у даљем тексту: Комисија) и Народне банке Србије;
- 5) надзор над применом овог закона.

Појмови

Члан 2.

Поједини појмови, у смислу овог закона, имају следећа значења:

- 1) *дигитална имовина*, односно виртуелна имовина, означава дигитални запис вредности који се може дигитално куповати, продавати, размењивати или преносити и који се може користити као средство размене или у сврху улагања, при чему дигитална имовина не укључује дигиталне записе валута које су законско средство плаћања и другу финансијску имовину која је уређена другим законима, осим када је другачије уређено овим законом;
- 2) *виртуелна валута* је врста дигиталне имовине коју није издала и за чију вредност не гарантује централна банка, нити други орган јавне власти, која није нужно везана за законско средство плаћања и нема правни статус новца или валуте, али је физичка или правна лица прихватају као средство размене и може се куповати, продавати, размењивати, преносити и чувати електронски;
- 3) *дигитални токен* је врста дигиталне имовине и означава било које нематеријално имовинско право које у дигиталној форми представља једно или више других имовинских права, што може укључивати и право корисника дигиталног токена да му буду пружене одређене услуге;
- 4) *надзорни орган* означава Народну банку Србије и Комисију, у складу са надлежностима утврђеним овим законом;
- 5) *пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином* је правно лице које пружа једну или више услуга повезаних с дигиталном имовином утврђених у члану 3. овог закона;
- 6) *пружалац саветодавних услуга* је лице које пружа искључиво саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином;
- 7) *криптомат* јесте аутоматска машина преко које се обављају куповина и продаја дигиталне имовине за новчана средства или замена дигиталне имовине за другу дигиталну имовину;
- 8) *портфолио дигиталне имовине* је скуп дигиталне имовине у коју одређено лице улаже своја средства;

9) *бели папир* је документ који се објављује приликом издавања дигиталне имовине у складу са овим законом, који садржи податке о издаваоцу дигиталне имовине, дигиталној имовини и ризицима повезаним с дигиталном имовином и који омогућава инвеститорима да донесу информисану инвестициону одлуку;

10) *накнадни бели папир* је документ који се објављује након издавања дигиталне имовине за коју није објављен бели папир, који садржи податке о издаваоцу дигиталне имовине, дигиталној имовини и ризицима повезаним с дигиталном имовином и који омогућава инвеститорима да донесу информисану инвестициону одлуку;

11) *платформа за трговање дигиталном имовином* је мултилатерални систем који организује трговање дигиталном имовином, којим управља организатор платформе и који омогућава и олакшава спајање интереса трећих лица за куповину и/или продају дигиталне имовине и/или замену дигиталне имовине за другу дигиталну имовину, у складу са његовим обавезујућим правилима и на начин који доводи до закључења уговора;

12) *члан управе* означава директора, извршног директора, члана извршног одбора и члана надзорног одбора правног лица, у зависности од управљачке структуре тог лица, као и законског заступника ортачког и командитног друштва, односно треће лице на које је пренето овлашћење за пословођење у ортачком и командитном друштву;

13) *издавалац* је домаће или страно физичко лице, предузетник или правно лице које је издало дигиталну имовину;

14) *ОТЦ тржиште дигиталне имовине* је тржиште за трговање дигиталном имовином на ком се трансакције обављају директно између продавца и купца дигиталне имовине без обавезног учешћа пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином и изван платформи за трговање дигиталном имовином;

15) *финансијске институције под надзором Народне банке Србије* су банке, друштва за осигурање, друштва за реосигурање, друштва за посредовање у осигурању, друштва за заступање у осигурању и заступници у осигурању, даваоци финансијског лизинга, друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, платне институције и институције електронског новца, у складу са посебним законима којима се уређује пословање ових институција;

16) *лица повезана с финансијским институцијама под надзором Народне банке Србије* имају значење утврђено посебним законима којима се уређује пословање ових институција;

17) *пружалац платних услуга* означава банку, платну институцију, институцију електронског новца и јавног поштанског оператора са седиштем у Републици, у складу са законом којим се уређују платне услуге;

18) *квалификовано учешће* постоји када једно лице има:

- (1) директно или индиректно право или могућност да оствари најмање 10% гласачких права у правном лицу, односно директно или индиректно власништво над најмање 10% капитала тог правног лица, или
- (2) могућност ефективног вршења знатног утицаја на управљање другим правним лицем;

19) *контролно учешће* постоји када једно лице има:

- (1) директно или индиректно право или могућност да оствари најмање 50% гласачких права у правном лицу, односно директно или индиректно власништво над најмање 50% капитала тог правног лица, или
- (2) могућност избора и/или разрешења најмање половине чланова управе тог правног лица, или
- (3) могућност ефективног вршења доминантног утицаја на управљање другим правним лицем;

20) *група друштава* је група коју чине матично друштво, његова зависна друштва и правна лица у чијем капиталу то матично друштво и/или његова зависна друштва имају удео, као и друштва која су повезана заједничким управљањем;

21) *матично друштво правног лица* означава друштво које има контролно учешће у том правном лицу;

22) *зависно друштво правног лица* означава друштво у којем то правно лице има контролно учешће;

23) *друштва повезана заједничким управљањем* јесу друштва која нису повезана односом матичног и зависног друштва, нити уделом у капиталу у смислу тачке 20) овог става, а обухватају:

- (1) друштва којима се управља на јединствен начин у складу са уговором закљученим између тих друштава или одредбама статута или оснивачких аката тих друштава, или
- (2) друштва код којих иста лица чине већину чланова управе;

24) *блиска повезаност* означава однос између два или више правних и/или физичких лица када:

- (1) једно од њих, директно или индиректно преко учешћа у зависном друштву, има право или могућност да оствари најмање 20% гласачких права у правном лицу, односно власништво над најмање 20% капитала у правном лицу,
- (2) једно од њих има контролно учешће у другом правном лицу,
- (3) постоји трајна повезаност ових лица са истим трећим лицем на основу контролног учешћа;

25) *новчана средства* означавају готов новац, средства на рачуну и електронски новац;

26) *готов новац* означава новчанице и ковани новац;

27) *електронски новац* има значење утврђено законом којим се уређује електронски новац;

28) *финансијски инструмент* има значење утврђено законом којим се уређује тржиште капитала;

29) *организатор тржишта* има значење утврђено законом којим се уређује тржиште капитала;

30) *брокерско-дилерско друштво* има значење утврђено законом којим се уређује тржиште капитала;

31) *трговина на мало* има значење утврђено законом којим се уређује трговина;

32) *потрошач* има значење утврђено законом којим се уређује трговина;

33) *оглашавање* има значење утврђено законом којим се уређује оглашавање, осим ако је другачије уређено овим законом;

34) *транзакција с дигиталном имовином* означава куповину, продају, прихватање или пренос дигиталне имовине или замену дигиталне имовине за другу дигиталну имовину;

35) *корисник дигиталне имовине* означава физичко лице, предузетника или правно лице које користи или је користило услугу повезану с дигиталном имовином или се пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином обратило ради коришћења те услуге;

36) *ималац дигиталне имовине* означава корисника дигиталне имовине и лице које је стекло дигиталну имовину независно од пословног односа успостављеног с пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином или трансакције извршене преко тог пружаоца (нпр. лице које је стекло дигиталну имовину учествовањем у пружању услуге рачунарског потврђивања трансакција у информационим системима који се односе на одређену дигиталну имовину);

37) *адреса дигиталне имовине* означава јединствену ознаку (енг. *identifier*) виртуелног места које садржи податке о одређеној дигиталној имовини;

38) *стабилна дигитална имовина* је дигитална имовина која је издата с циљем што мањих промена вредности те имовине, а чија је вредност повезана с вредношћу законског средства плаћања или једног или више имовинских права која имају мале промене вредности (нпр. везивање за званичан курс динара или курс стране валуте који је релативно стабилан);

39) *паметан уговор* је компјутерски програм или протокол, заснован на технологији дистрибуиране базе података или сличним технологијама, који, у целини или делимично, аутоматски извршава, контролише или документује правно релевантне догађаје и радње у складу са већ закљученим уговором, при чему тај уговор може бити закључен електронски путем тог програма или протокола;

40) *пословни дан* је дан, односно део дана у којем пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који учествује у извршењу трансакције с дигиталном имовином послује тако да омогући извршење те трансакције кориснику дигиталне имовине.

Врсте услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 3.

Услуге повезане с дигиталном имовином обухватају:

1) пријем, пренос и извршење налога који се односе на куповину и продају дигиталне имовине за рачун трећих лица;

2) услуге куповине и продаје дигиталне имовине за готов новац и/или средства на рачуну и/или електронски новац;

3) услуге замене дигиталне имовине за другу дигиталну имовину;

4) чување и администрирање дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине и са тим повезане услуге;

- 5) услуге у вези са издавањем, понудом и продајом дигиталне имовине, са обавезом њеног откупа (покровитељство) или без те обавезе (агентура);
- 6) вођење регистра заложног права на дигиталној имовини;
- 7) услуге прихватања/преноса дигиталне имовине;
- 8) управљање портфолиом дигиталне имовине;
- 9) организовање платформе за трговање дигиталном имовином.

Чување и администрирање дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине и са тим повезане услуге обухватају контролу над средствима помоћу којих се приступа дигиталној имовини (нпр. криптографски кључеви), као и са тим повезане услуге (нпр. администрирање средствима обезбеђења).

Управљање портфолиом дигиталне имовине (у даљем тексту: управљање портфолиом) означава управљање појединачним портфолијима дигиталне имовине на основу одобрења из посебног уговора закљученог са корисником дигиталне имовине.

Покровитељство означава услугу у вези са понудом и продајом дигиталне имовине уз обавезу откупа те имовине од стране покровитеља емисије.

Агентура означава услугу у вези са понудом и продајом дигиталне имовине без обавезе откупа те имовине од стране агента емисије.

Услуга прихватања/преноса дигиталне имовине означава услугу коју пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа трговцу у смислу закона којим се уређује трговина, тако што од потрошача прихвата одговарајућу вредност дигиталне имовине, која одговара цени продате робе и/или пружених услуга том потрошачу, замењује је за одговарајући износ законског средства плаћања и преноси тај износ на одговарајући рачун трговца.

Услуге из става 1. тач. 2) и 3) овог члана се могу пружати и помоћу криптомата.

Послови пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 4.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином овлашћен је да пружа те услуге након што добије дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином поред услуга повезаних с дигиталном имовином може да обавља само оне послове и услуге који су непосредно повезани са услугама повезаним с дигиталном имовином.

Изузетно од става 2. овог члана, правна лица која имају дозволу Комисије за обављање делатности брокерско-дилерског друштва или организатора тржишта у складу са законом којим се уређује тржиште капитала могу да пружају услуге повезане с дигиталном имовином у складу са овим законом по добијању дозволе надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином

Члан 5.

Саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином (у даљем тексту: саветодавне услуге) обухватају инвестиционо саветовање, давање инвестиционих препорука, саветовање у вези са структуром капитала, пословном стратегијом, издавањем дигиталне имовине и сличним питањима, као и друге саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином.

Инвестициони савет је пружање личне препоруке кориснику дигиталне имовине у погледу једне или више трансакција које укључују дигиталну имовину.

Инвестициона препорука је истраживање или друга информација намењена јавности у којој се изричито или прећутно препоручује или предлаже стратегија улагања у вези са дигиталном имовином.

Искључења из области примене овог закона

Члан 6.

Одредбе овог закона не примењују се на трансакције с дигиталном имовином ако се те трансакције врше искључиво у оквиру ограничене мреже лица која прихватају ту дигиталну имовину (нпр. коришћење дигиталне имовине за одређене производе или услуге, као облика лојалности или награде, без могућности њеног преноса или продаје).

Стицање дигиталне имовине учествовањем у пружању услуге рачунарског потврђивања трансакција у информационим системима који се односе на одређену дигиталну имовину (тзв. рударење дигиталне имовине) је дозвољено, а на стицаоце се, приликом тог стицања, не примењују одредбе овог закона.

Дигиталном имовином коју су стекли на начин из става 2. овог члана имаоци те имовине могу слободно располагати било коришћењем услуга пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, у ком случају се на те имаоце примењују одредбе овог закона које се односе на кориснике дигиталне имовине, било обављањем трансакција на ОТЦ тржишту.

На издавање електронског новца и пружање услуга повезаних са електронским новцем не примењују се одредбе овог закона, већ одредбе закона којим се уређују пружање платних услуга и издавање електронског новца.

Надзорни орган може ближе уредити услове и начин примене искључења од примене овог закона из става 1. овог члана.

Дигитална имовина која има одлике финансијског инструмента

Члан 7.

На издавање дигиталне имовине која има све одлике финансијског инструмента, као и на секундарно трговање и пружање услуга повезаних с таквом дигиталном имовином, примењује се закон којим се уређује тржиште капитала, осим ако је другачије прописано овим законом.

Изузетно од става 1. овог члана, закон којим се уређује тржиште капитала не примењује се на издавање дигиталне имовине која има све одлике финансијског инструмента, нити на секундарно трговање и пружање услуга повезаних с таквом дигиталном имовином, ако су испуњени сви следећи услови:

- 1) дигитална имовина нема одлике акција;
- 2) дигитална имовина није заменљива за акције;
- 3) укупна вредност дигиталне имовине коју током периода од 12 месеци издаје један издавалац не прелази износ од 3.000.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије на дан издавања, односно током примарне продаје.

Начело технолошке неутралности

Члан 8.

Одредбе овог закона примењују се на сву дигиталну имовину без обзира на технологију на којој је та дигитална имовина заснована, укључујући стабилну дигиталну имовину.

Одредбе овог закона примењују се на пружање свих услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. овог закона без обзира на технологију на којој се заснива пружање тих услуга.

Начело ефикасности, економичности и дигитализације поступка

Члан 9.

Правно и физичко лице које покреће управни поступак у складу са одредбама овог закона (нпр. подноси захтев за одобрење објављивања белог папира, захтев за издавање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином и др.) подноси одговарајући захтев путем посебног веб портала којим управља служба Владе Републике Србије која је надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе, и уз тај захтев доставља целокупну документацију утврђену овим законом и прописима донетим на основу овог закона којом доказује испуњеност услова за усвајање тог захтева.

Документација из става 1. овог члана подноси се у једном примерку, а Народна банка Србије и Комисија су дужне да свака из своје надлежности одлуче о том захтеву у прописаном року.

Издавалац дигиталне имовине и привредно друштво које пружа, односно намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином које су у надлежности и Народне банке Србије, и Комисије, све податке, захтеве, обавештења и другу документацију која се подноси и Народној банци Србије, и Комисији – подносе путем веб портала из става 1. овог члана, у једном примерку. Рокови за одлучивање по захтеву који је поднет на веб порталу из става 1. овог члана почињу да теку од дана када је уредан захтев примљен на том порталу.

Сва документација која се подноси надзорном органу у складу са овим законом може да се поднесе и у електронском облику у складу са законом којим се уређују електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању.

Народна банка Србије и Комисија су дужне да податке и документацију којима располажу, а који су неопходни за одлучивање у складу са овим законом, размењују по службеној дужности, а могу их размењивати и преко већ развијених електронских канала у оквиру система електронске управе (тзв. сервисна магистрала органа у складу са законом којим се уређује електронска управа) и других начина за достављање електронских докумената између

органа јавне власти у складу са законом којим се уређују електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању.

Поделе надлежности

Члан 10.

Народна банка Србије надлежна је за питања из овог закона која се односе на одлучивање у управним поступцима, доношење подзаконских аката, надзор над обављањем послова и остваривање других права и обавеза надзорног органа у делу који се односи на виртуелне валуте као врсту дигиталне имовине.

Комисија је надлежна за питања из овог закона која се односе на одлучивање у управним поступцима, доношење подзаконских аката, надзор над обављањем послова и остваривање других права и обавеза надзорног органа у делу који се односи на дигиталне токене као врсту дигиталне имовине, као и у делу који се односи на дигиталну имовину која има одлике финансијских инструмената.

У вези са дигиталном имовином која има карактеристике и виртуелне валуте и дигиталног токена, на одлучивање у управним поступцима, доношење подзаконских аката, надзор над обављањем послова и остваривање других права и обавеза надзорног органа, сходно се примењују ст. 1. и 2. овог члана.

Народна банка Србије и Комисија дужне су да сарађују у вршењу својих надлежности из овог закона.

Народна банка Србије припрема и даје мишљења о примени овог закона и прописа донетих на основу овог закона у делу који се односи на виртуелне валуте као врсту дигиталне имовине, осим у вези с применом члана 14. овог закона, а Комисија припрема и даје мишљења о примени овог закона и прописа донетих на основу овог закона у делу који се односи на дигиталне токене као врсту дигиталне имовине, као и у делу који се односи на дигиталну имовину која има одлике финансијских инструмената.

Управни поступак

Члан 11.

На основу надлежности утврђених овим законом, надзорни орган решава о правима, обавезама и правним интересима лица у поступку утврђеном овим законом.

На поступак из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије уређено.

Надзорни орган може у поступку из става 1. овог члана предузети додатне активности ради провере тачности података и документације које су доставила лица из тог става.

Надзорни орган доноси решење о управној ствари која је предмет поступка из става 1. овог члана.

Ако надзорни орган не одлучи о захтеву подносиоца тог захтева у поступку утврђеном овим законом у прописаном року (тзв. ћутање управе), сматра се да је тај захтев усвојен наредног дана од дана истека рока за одлучивање.

Решење из става 4. овог члана је коначно. Против решења из става 4. овог члана може се водити управни спор, али тужба против овог решења не може спречити ни одложити његово извршење.

У управном спору против решења из става 4. овог члана суд не може решити управну ствар за чије је решавање овим законом утврђена надлежност надзорног органа.

Плаћања повезана с дигиталном имовином

Члан 12.

Сва плаћања, наплате и преноси у динарима у вези са трансакцијама с дигиталном имовином обављају се у складу с прописима којима се уређују платне услуге.

Сва плаћања, наплате и преноси у девизама у вези са трансакцијама с дигиталном имовином обављају се у складу с прописима којима се уређује девизно пословање.

Народна банка Србије може ближе уредити плаћања, преносе и наплате у девизама из става 2. овог члана.

Забрана поседовања дигиталне имовине и пружања услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 13.

Финансијске институције под надзором Народне банке Србије не могу у својој имовини имати дигиталну имовину, као ни инструменте повезане с дигиталном имовином, нити улози у капитал тих институција могу бити у дигиталној имовини.

Финансијске институције под надзором Народне банке Србије не могу пружати услуге повезане с дигиталном имовином, нити могу бити корисници тих услуга.

Изузетно од става 2. овог члана, банке могу пружати услугу из члана 3. став 1. тачка 4) овог закона само у делу чувања криптографских кључева.

Финансијске институције под надзором Народне банке Србије и лица повезана с тим финансијским институцијама не могу бити оснивачи, нити имати директно или индиректно власништво у правном лицу које пружа услуге повезане с дигиталном имовином, а те институције и та лица не могу ни учествовати у управљању, нити бити чланови органа тог правног лица или његови заступници, нити могу бити лица која непосредно руководе пословима пружања услуга повезаних с дигиталном имовином у том правном лицу.

Изузетно од става 4. овог члана, финансијске институције под надзором Народне банке Србије могу имати власништво у брокерско-дилерском друштву и организатору тржишта који пружа услуге повезане с дигиталном имовином, осим ако то није дозвољено законом којим се уређује пословање одређене финансијске институције.

Финансијске институције под надзором Народне банке Србије не могу прихватати дигиталну имовину као средство обезбеђења.

Изузетно од става 1. овог члана, Народна банка Србије може прописати услове под којима и начин на који финансијске институције под надзором Народне банке Србије могу улагати у дигиталне токене који имају одлике финансијског инструмента или који се користе искључиво у сврху улагања.

Пословање правних лица и предузетника у вези с дигиталном имовином

Члан 14.

Виртуелне валуте не могу се уносити као улог у привредно друштво, већ се могу конвертовати (заменити) за новац и као новчани улог уплатити у друштво.

Неновчани улози у привредно друштво могу бити у дигиталним токенима који се не односе на пружање услуга или извршење рада.

Изузетно од става 2. овог члана, неновчани улози у ортачко и командитно друштво могу бити и у дигиталним токенима који се односе на пружање услуга или извршење рада.

Комисија утврђује листу дигиталних токена из става 2. овог члана.

На поступак принудног намирења потраживања извршних поверилаца на дигиталној имовини сходно се примењују одредбе закона којим се уређују извршење и обезбеђење.

Привредно друштво које послује у Републици које има својство извршног дужника у смислу закона којим се уређују извршење и обезбеђење дужно је да сарађује са надлежним органима у извршном поступку у складу с тим законом, као и да пружи обавештења и достави све податке који су потребни ради спровођења намирења на дигиталној имовини, укључујући средства помоћу којих се приступа дигиталној имовини (нпр. криптографске кључеве).

На друга правна лица и предузетнике који послују у Републици сходно се примењује став 6. овог члана.

Имаоци дигиталне имовине имају статус познатих поверилаца, у смислу закона којим се уређују привредна друштва, код ликвидације привредног друштва које има обавезе по основу те дигиталне имовине.

Искључење одговорности

Члан 15.

Република Србија, Народна банка Србије, Комисија и други надлежни органи и органи јавне власти не гарантују за вредност дигиталне имовине и не сносе одговорност за било коју евентуалну штету и губитке које корисници и други имаоци дигиталне имовине и/или пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином и/или трећа лица претрпе у вези са обављањем трансакција с дигиталном имовином.

Пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином дужни су да пре успостављања пословног односа с корисником дигиталне имовине или вршења трансакције с дигиталном имовином корисника дигиталне имовине обавесте о ризицима обављања трансакција с дигиталном имовином, укључујући ризик од делимичног или потпуног губитка новчаних средстава, односно друге имовине, као и о томе да се на трансакције с дигиталном имовином не примењују прописи којима се уређује осигурање депозита или заштита инвеститора, као ни прописи којима се уређује заштита корисника финансијских услуга.

II. ИЗДАВАЊЕ ДИГИТАЛНЕ ИМОВИНЕ

Иницијална понуда дигиталне имовине

Члан 16.

Одредбе ове главе примењују се на иницијалну понуду дигиталне имовине која се издаје у Републици.

Издавање дигиталне имовине у Републици, без обзира на то да ли је за њу сачињен и/или одобрен бели папир, дозвољено је.

Оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине која се издаје у Републици дозвољено је само у складу са одредбама ове главе.

**Оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине за коју
није одобрен бели папир**

Члан 17.

Иницијална понуда дигиталне имовине за коју није одобрен бели папир се не може оглашавати у Републици, осим у складу са актом надзорног органа.

Изузетно од става 1. овог члана, издавалац може оглашавати иницијалну понуду дигиталне имовине за коју није одобрен бели папир у следећим случајевима:

- 1) иницијална понуда је упућена мањем броју од 20 физичких и/или правних лица;
- 2) укупан број дигиталних токена који се издају није већи од 20;
- 3) иницијална понуда је упућена купцима/инвеститорима који купују/улажу у дигиталну имовину у вредности од најмање 50.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије на дан куповине/улагања, по купцу/инвеститору;
- 4) укупна вредност дигиталне имовине коју током периода од 12 месеци издаје један издавалац је мања од 100.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије.

Објављивање белог папира који није одобрен у складу са овим законом је дозвољено под условом да се приликом његовог објављивања и током иницијалне понуде дигиталне имовине на коју се односи тај бели папир јасно наведе да тај бели папир није одобрен.

**Оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине за коју је
одобрен бели папир**

Члан 18.

Издавалац је дужан да обезбеди да сваки вид оглашавања повезаних са иницијалном понудом дигиталне имовине за коју је одобрен бели папир буде у складу са одредбама овог члана.

Оглашавање, у смислу овог члана, односи се на огласе:

- 1) у вези са одређеном иницијалном понудом дигиталне имовине;
- 2) чији је циљ промовисање куповине дигиталне имовине, односно улагања у ту имовину.

У тексту огласа треба да буде јасно назначено да се ради о огласу. Информације садржане у огласу не смеју бити нетачне, нити доводити у заблуду, и морају бити у складу са информацијама из белог папира, ако је бели папир већ објављен, односно са информацијама које треба навести у белом папиру, ако ће бели папир бити објављен.

Издавалац је дужан да при оглашавању наведе да је бели папир објављен или да ће бити објављен уз информацију о томе на ком месту и на који начин инвеститори могу да га добију.

Све информације у вези са иницијалном понудом, саопштене усмено или писмено, чак и ако се не користе у сврхе оглашавања, морају да буду у складу са информацијама које садржи бели папир.

Ако издавалац усмено или писмено обелодани важне информације једном или више одабраних купаца/инвеститора, такве информације се укључују у бели папир или у његов додатак ако је бели папир већ одобрен.

Надзорни орган врши надзор над активностима издаваоца у вези са оглашавањем, а све врсте огласа морају бити објављене на интернет презентацији издаваоца најкасније истог дана када је тај оглас објављен.

Сачињавање белог папира

Члан 19.

Пре издавања дигиталне имовине, издавалац може сачинити бели папир који садржи све неопходне податке који, с обзиром на посебне карактеристике издаваоца и дигиталне имовине која се нуди, омогућавају инвеститорима да донесу одлуку о инвестирању и процене ризике везане за улагање у дигиталну имовину, и који испуњава све друге услове прописане за бели папир у складу са овим законом.

Информације наведене у белом папиру морају да буду сажете, прегледне и разумљиве и морају бити приказане на начин који омогућава њихову једноставну анализу.

Подаци наведени у белом папиру морају бити тачни, потпуни и јасни и не смеју наводити на погрешан закључак.

Бели папир из става 1. овог члана одобрава надзорни орган (у даљем тексту: одобрење објављивања белог папира).

Ако издавалац не поступи у складу са ставом 1. овог члана, или ако објављивање белог папира не буде одобрено у складу са ставом 4. овог члана, на оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине примењује се члан 17. овог закона.

Садржина белог папира

Члан 20.

Издавалац је дужан да обезбеди да бели папир садржи све информације о издаваоцу и иницијалној понуди која омогућава купцима/инвеститорима да донесу информисану одлуку која се односи на куповину/улагање у дигиталну имовину и разумеју ризике везане за иницијалну понуду и дигиталну имовину која се нуди.

Бели папир обавезно садржи следеће податке и информације:

1) податке о издаваоцу, укључујући и главне учеснике у дизајнирању и развоју дигиталне имовине;

2) детаљан опис разлога за иницијалну понуду и намене средстава прикупљених иницијалном понудом;

3) податке о дигиталној имовини која се нуди, укључујући детаљан опис права и обавеза који проистичу из дигиталне имовине, податке о секундарном трговању дигиталном имовином, као и податке о количини (броју јединица) дигиталне имовине која се нуди, односно о начину одређивања количине дигиталне имовине која се нуди;

4) детаљан опис услова иницијалне понуде, укључујући и детаљан опис свих посебних услова иницијалне понуде који важе за различите

категорије стицалаца, посебно у погледу дигиталне имовине коју стичу издавалац и са њим повезана лица, и праг успешности (ако постоји);

5) опис ризика везаних за издаваоца, дигиталну имовину, иницијалну понуду дигиталне имовине и спровођење пројекта који се односи на ту имовину;

6) детаљан опис техничких процедура на основу којих се врши издавање дигиталне имовине;

7) детаљан опис процедура и технологије који се примењују ради очувања сигурности новчаних средстава и дигиталне имовине прикупљене путем иницијалне понуде;

8) опис процедура које обезбеђују испуњење обавеза у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма;

9) примењиви прописи и надлежност судова;

10) изјаве одговорних лица.

Бели папир обавезно садржи упозорење о ризицима карактеристичним за куповину/улагање у дигиталну имовину која је предмет иницијалне понуде.

Ближу садржину и додатне елементе белог папира прописује надзорни орган.

Одговорност за садржај белог папира

Члан 21.

Ако бели папир садржи погрешне, нетачне или податке који доводе у заблуду, односно изостављене су битне чињенице, одговорност сноси издавалац и одговорно лице издаваоца, односно заступник издаваоца.

Поред издаваоца, одговорност за податке из става 1. овог члана сnose:

1) независни ревизори издаваоца (друштво за ревизију, самостални ревизор и/или овлашћени лиценцирани ревизор), искључиво у вези са информацијама из финансијских извештаја који су укључени у бели папир, а обухваћени су њиховим извештајем о ревизији;

2) друго лице које преузме одговорност за тачност и потпуност информација у делу белог папира за који је преузело одговорност, искључиво у вези са тим информацијама.

Бели папир мора да садржи све информације о лицима која су одговорна за тачност и потпуност информација у белом папиру. За физичко лице се наводе име, презиме и функција у правном лицу, а за правно лице се наводе пословно име, односно назив и седиште.

Бели папир мора да садржи и изјаву сваког лица које је одговорно за тачност и потпуност информација у белом папиру да су, према његовим сазнањима, информације у белом папиру у складу са чињеницама, као и да нису изостављене чињенице које би могле да утичу на тачност и потпуност белог папира.

Надзорни орган није одговоран за тачност и потпуност информација наведених у било ком делу белог папира чије објављивање је одобрено.

Подношење захтева за одобрење објављивања белог папира

Члан 22.

Захтев за одобрење објављивања белог папира надзорном органу подноси издавалац или овлашћено лице у име издаваоца.

Уз захтев из става 1. овог члана, подносилац доставља следећу документацију:

- 1) нацрт белог папира сачињеног у складу са одредбама овог закона;
- 2) одлуку издаваоца о издавању дигиталне имовине;
- 3) оснивачки акт и статут издаваоца;
- 4) финансијске извештаје издаваоца за последњу пословну годину са извештајем ревизора, ако је издавалац у последњој години био обвезник ревизије;
- 5) релевантну документацију којом се потврђују наводи из белог папира;
- 6) доказ о уплати накнаде надзорном органу;
- 7) осталу документацију утврђену прописом надзорног органа.

Ако захтев из става 1. овог члана подноси физичко лице, уз тај захтев се не доставља документација из става 2. тач. 2) до 4) овог члана.

Надзорни орган прописује ближу садржину документације која се подноси уз захтев за одобрење објављивања белог папира и поступак одобрења објављивања тог белог папира.

Одобрење објављивања белог папира

Члан 23.

Надзорни орган решењем одобрава објављивање белог папира.

У поступку одобравања објављивања белог папира надзорни орган проверава да ли бели папир испуњава услове из чл. 19. до 21. овог закона.

Одобрење објављивања белог папира не значи да је надзорни орган одобрио сврсисходност издавања дигиталне имовине нити да је потврдио приказане финансијске и техничке информације.

Надзорни орган доноси решење о одобрењу објављивања белог папира у року од 30 дана од дана пријема уредног захтева и доставља га подносиоцу захтева.

Ако нацрт белог папира не испуњава услове из овог закона или није достављена одговарајућа документација уз захтев из члана 22. став 1. овог закона или нису испуњени други услови да би се одобрило објављивање тог белог папира, односно ако су потребне измене или додатне информације, надзорни орган у року од 15 дана од дана пријема захтева обавештава о томе подносиоца захтева и тражи исправку и/или допуну документације, односно испуњење других услова за одобрење објављивања белог папира и одређује рок за поступање подносиоца захтева.

Одбацивање захтева за одобрење објављивања белог папира

Члан 24.

Надзорни орган решењем одбацује захтев за одобрење објављивања белог папира из једног од следећих разлога:

- 1) захтев је поднело неовлашћено лице;
- 2) захтев је непотпун или неразумљив и подносилац није у остављеном року уредио захтев;

- 3) обавезне накнаде прописане тарифом надзорног органа нису плаћене;
- 4) нису испуњени други услови за вођење поступка.

Одбијање захтева за одобрење објављивања белог папира

Члан 25.

Надзорни орган решењем одбија захтев за одобрење објављивања белог папира из једног од следећих разлога:

1) бели папир или информације, односно документација достављени уз захтев за одобрење објављивања белог папира не испуњавају услове прописане овим законом или актима донетим у складу са овим законом, а подносилац захтева их није у остављеном року уредио;

2) бели папир садржи информације које су погрешне, нетачне или доводе у заблуду или су изостављене битне чињенице, што за последицу има погрешно, нетачно или обмањујуће информисање инвеститора, а подносилац их није у остављеном року уредио;

3) подносилац захтева је издавалац коме је надзорни орган изрекао неку од надзорних мера због непоштовања одредби закона којим се уређује тржиште капитала, закона којим се уређују инвестициони фондови, закона којим се уређују алтернативни инвестициони фондови, закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, закона којим се уређује пословање финансијских институција или овог закона, а издавалац није поступио у складу са изреченом мером;

4) подаци из белог папира нису у складу са одлуком издаваоца о издавању дигиталне имовине или ти подаци нису у сагласности са другим подацима које је потребно доставити уз захтев;

5) одлука надлежног органа издаваоца о издавању дигиталне имовине је ништава или стављена ван снаге;

6) над издаваоцем је покренут претходни стечајни поступак;

7) над издаваоцем је отворен поступак стечаја;

8) над издаваоцем је покренута ликвидација или принудна ликвидација.

Надзорни орган може одбити захтев за одобрење објављивања белог папира из једног од следећих разлога:

1) над издаваоцем је покренут претходни поступак за утврђивање испуњености услова за покретање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације;

2) издавалац спроводи реорганизацију у складу са планом реорганизације, односно у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.

Додатак белом папиру

Члан 26.

Ако у периоду од дана одобрења објављивања белог папира до окончања иницијалне понуде дигиталне имовине настане битна нова чињеница, односно утврди се постојање битне грешке или непрецизности у вези са информацијама из белог папира које могу утицати на одлуку о куповини/улагању у дигиталну имовину, издавалац је дужан да одмах сачини

додатак белом папиру и достави надзорном органу захтев за одобрење његовог објављивања.

Издавалац је дужан да на својој интернет презентацији у најкраћем року обавести инвеститоре о подношењу додатка белом папиру надзорном органу, као и да објави додатак белом папиру одмах након одобрења његовог објављивања.

На одлучивање надзорног органа о захтеву за одобрење објављивања додатка белом папиру сходно се примењују одредбе чл. 19. до 25. овог закона, с тим што надзорни орган одлучује о том захтеву у року од седам дана од дана пријема уредног захтева за одобрење објављивања тог додатка.

Надзорни орган објављује додатак белом папиру сходном применом члана 27. ст. 7. и 8. овог закона.

Купци/инвеститори који су се обавезали да купе или упишу дигиталну имовину пре објављивања додатка белом папиру, имају право да одустану од куповине или уписа те дигиталне имовине у року одређеном у том додатку, који не може бити краћи од два радна дана од дана објављивања тог додатка.

Објављивање белог папира након одобрења

Члан 27.

Након одобрења објављивања белог папира, издавалац објављује бели папир у разумном року, а најкасније до почетка иницијалне понуде дигиталне имовине.

Издавалац је дужан да бели папир објави на својој интернет презентацији на српском језику.

Ако се бели папир објављује на више језика, сматраће се да је верзија на српском језику преовлађујућа у случају да постоје разлике између различитих верзија белог папира, осим у случају објављивања белог папира издаваоца који је страном правно лице када је преовлађујућа верзија на језику који је у белом папиру одредио издавалац.

Бели папир који се објављује мора бити идентичан белом папиру чије објављивање је одобрио надзорни орган и не сме се мењати након тог одобрења, осим у случајевима из члана 26. овог закона.

Бели папир се објављује на посебном, за то одређеном делу интернет презентације издаваоца, који је лако доступан при уласку на ту интернет презентацију. Мора бити припремљен тако да га је могуће преузети, штампати и претраживати у електронском облику који се не може мењати.

За приступ белом папиру не захтева се регистрација, давање изјава о прихватању ограничења правне одговорности, нити плаћање накнаде.

Надзорни орган на својој интернет презентацији објављује све беле папире чије објављивање је одобрено или њихов списак са линковима до релевантних делова интернет презентација из става 2. овог члана. Објављен списак из овог става, укључујући линкове, редовно се ажурира.

Сви бели папире чије објављивање је одобрено остају јавно доступни у електронском облику најмање десет година по њиховом објављивању на интернет презентацији из става 2. овог члана.

Упис и уплата дигиталне имовине

Члан 28.

Ако је за иницијалну понуду дигиталне имовине одобрено објављивање белог папира, рок за почетак уписа и уплате дигиталне имовине почиње најкасније у року од 30 дана од дана пријема/доношења решења о одобрењу објављивања белог папира.

Уплата дигиталне имовине врши се у новчаним средствима, у дигиталној имовини, и/или у услугама стицаоца те имовине (нпр. пренос издате дигиталне имовине лицима која „рударе“ ту дигиталну имовину).

Упис и уплата дигиталне имовине, као и пренос дигиталне имовине на законите имаоце, врше се у складу са карактеристикама технологије помоћу које је извршено издавање дигиталне имовине.

Уплата дигиталне имовине у новчаним средствима врши се у складу са законом којим се уређују платне услуге.

Након успешно окончане иницијалне понуде дигиталне имовине издавалац је дужан да о томе одмах обавести надзорни орган.

Надзорни орган може ближе уредити поступак уписа и уплате дигиталне имовине.

Извештај о исходу иницијалне понуде

Члан 29.

Ако је за иницијалну понуду дигиталне имовине одобрено објављивање белог папира, издавалац је дужан да, најкасније у року од три радна дана од дана окончања иницијалне понуде, на својој интернет презентацији објави извештај о исходу те иницијалне понуде.

Извештај из става 1. овог члана мора да садржи податке о количини (броју јединица) купљене дигиталне имовине, уплаћеним новчаним средствима, односно дигиталној имовини, као и о томе да ли је иницијална понуда била успешна или не.

Извештај из става 1. овог члана се објављује на исти начин на који је објављен бели папир.

Надзорни орган прописује форму и садржину података које извештај из става 1. овог члана треба да садржи.

Након успешног окончања иницијалне понуде дигиталне имовине за коју је одобрено објављивање белог папира издавалац на својој интернет презентацији обавештава инвеститоре о секундарном трговању дигиталном имовином.

III. СЕКУНДАРНО ТРГОВАЊЕ ДИГИТАЛНОМ ИМОВИНОМ

Организатор платформе

Члан 30.

Послове организовања платформе за трговање дигиталном имовином може обављати само пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуге из члана 3. став 1. тачка 9) овог закона.

Послови које обавља организатор платформе су:

1) повезивање или олакшавање повезивања различитих интереса трећих лица за куповином, продајом и/или заменом дигиталне имовине на

платформи за трговање дигиталном имовином, а у складу са обавезујућим правилима те платформе и на начин који доводи до закључења уговора у вези са дигиталном имовином укљученом у трговање;

2) чување и обелодањивање информација о тражњи, понуди, котацији и тржишним ценама дигиталне имовине, као и других информација значајних за трговање дигиталном имовином, како пре, тако и после извршене трансакције;

3) успостављање и спровођење, у складу са актима и одобрењем надзорног органа:

(1) услова за добијање статуса корисника дигиталне имовине и закључење уговора са тим корисником,

(2) услова за укључење дигиталне имовине на платформу за трговање дигиталном имовином, искључење из трговања и привремену обуставу трговања одређеним или свим врстама дигиталне имовине,

(3) услова за куповину, продају и замену дигиталне имовине која је укључена у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином,

(4) тржишног надзора над трговањем дигиталном имовином која је укључена на платформу за трговање дигиталном имовином у циљу спречавања и откривања непоступања по правилима у вези са платформом, одредбама овог закона и актима надзорног органа, а нарочито непоступање по одредбама главе IV. овог закона,

(5) процедура за покретање дисциплинских поступака против корисника дигиталне имовине који се понашају супротно одредбама овог закона, аката надзорног органа и општих аката организатора платформе,

(6) процедура за решавање спорова између корисника дигиталне имовине, а у вези са трансакцијама с дигиталном имовином која је укључена у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином;

4) обављање других послова у вези са платформом за трговање дигиталном имовином у складу са овим законом и актима надзорног органа.

Поред послова из става 2. овог члана, организатор платформе може да пружа и све друге услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. овог закона, осим услуге из тачке 8) тог става. Организатор платформе не може да пружа ни услуге инвестиционог саветовања из члана 5. овог закона.

Секундарно трговање дигиталном имовином

Члан 31.

Секундарно трговање дигиталном имовином која је издата у Републици и за коју је одобрен бели папир у складу са овим законом, као и дигиталном имовином која је издата у иностранству и за коју је одобрен бели папир у складу са овим законом, је дозвољено.

Пружање услуга повезаних с дигиталном имовином из става 1. овог члана, као и њихово оглашавање и укључивање у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином, је дозвољено.

Секундарно трговање дигиталном имовином која је издата у Републици за коју није одобрен бели папир у складу са овим законом, као и дигиталном

имовином која је издата у иностранству и за коју није одобрен бели папир у складу са овим законом, је дозвољено.

Пружање услуга повезаних с дигиталном имовином из става 3. овог члана, као и њихово укључивање у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином је дозвољено.

Оглашавање у вези с дигиталном имовином из става 3. овог члана је дозвољено само у складу са актом надзорног органа, осим у следећим случајевима:

- 1) за такву дигиталну имовину је одобрен накнадни бели папир;
- 2) за такву дигиталну имовину је у држави чланици Европске уније одобрен бели папир, односно документ који одговара белом папиру;
- 3) ради се о дигиталној имовини којом се у значајној мери тргује на глобалном тржишту преко лиценцираних, односно регистрованих платформи у складу с прописима Европске уније којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, односно у складу са другим одговарајућим прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

О укључивању виртуелних валута из става 5. тачка 3) овог члана у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином, организатор те платформе обавештава Народну банку Србије најкасније 30 дана пре дана њиховог укључивања у трговање.

На одобравање објављивања накнадног белог папира из овог члана сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује одобравање објављивања белог папира.

Надзорни орган ближе уређује садржину и начин одобравања објављивања накнадног белог папира из овог члана.

Трговање путем платформе

Члан 32.

Путем платформе за трговање дигиталном имовином у Републици могу да тргују друштва која имају дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, као и сва друга правна лица, предузетници и физичка лица.

Транспарентност пре вршења трансакције

Члан 33.

Организатор платформе је дужан да објави тренутне цене и обим понуде и тражње за дигиталном имовином по ценама које се објављују преко система трговања за дигиталну имовину која је укључена у трговање и такви подаци се редовно и континуирано достављају на увид јавности током уобичајеног времена трговања, што је могуће више у реалном времену.

Транспарентност после трансакције

Члан 34.

Организатор платформе је дужан да обелодани цену, обим и време извршења трансакције с дигиталном имовином укљученом у трговање. Подаци о свим трансакцијама те врсте се објављују на прихватљивој комерцијалној основи и што је могуће више у реалном времену.

Привремена обустава трговања и искључење дигиталне имовине из трговања

Члан 35.

Организатор платформе може привремено да обустави трговање дигиталном имовином која је укључена у трговање, ако процени да је то неопходно ради заштите инвеститора или у циљу отклањања ризика у погледу несметаног или стабилног трговања дигиталном имовином. У том случају, организатор платформе је дужан да без одлагања обавести надзорни орган о привременој обустави тог трговања.

Надзорни орган може организатору платформе да наложи да привремено или трајно обустави трговање одређеном дигиталном имовином ако се то трговање не обавља у складу с овим законом или ако је то потребно ради очувања финансијске стабилности.

Организатор платформе може привремено да обустави трговање одређеном дигиталном имовином, или да искључи дигиталну имовину из трговања ако такво трговање више није у сагласности са правилима организатора платформе.

Одлука о привременој обустави објављује се на интернет презентацијама организатора платформе на којој је таква дигитална имовина укључена у трговање и надзорног органа.

ОТЦ трговање

Члан 36.

ОТЦ трговање дигиталном имовином у Републици је дозвољено, а за закључивање и спровођење трансакција путем ОТЦ трговања уговорне стране нису дужне да користе услуге било ког пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Паметни уговори

Члан 37.

Коришћење паметних уговора у секундарном трговању дигиталном имовином је дозвољено.

Ако пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа услуге које укључују коришћење паметних уговора, дужан је да за коришћење паметних уговора прибави пристанак корисника дигиталне имовине.

IV. ЗЛОУПОТРЕБЕ НА ТРЖИШТУ

Примена

Члан 38.

Надзорни орган примењује забране и захтеве из ове главе над активностима које се обављају у Републици, а у вези са дигиталном имовином која је укључена у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином, односно за коју је одобрено објављивање белог папира или накнадног белог папира.

Инсајдерске информације

Члан 39.

Инсајдерске информације су информације о тачно одређеним чињеницама које нису јавно објављене, односе се директно или индиректно на једног или више издавалаца или на једну или више врста дигиталне имовине, а

које би, да су јавно објављене, вероватно имале значајан утицај на цену те дигиталне имовине.

Значајан утицај на цену дигиталне имовине постоји ако би разумни улагач вероватно узео у обзир такву информацију као део основе за доношење својих инвестиционих одлука.

Информације из става 1. овог члана су информације о тачно одређеним чињеницама ако се њима указује на низ околности које постоје или за које се разумно може очекивати да ће постојати, или на догађај који се догодио или се разумно може очекивати да ће се догодити, ако су довољно специфичне да омогуће закључивање о могућем утицају тог низа околности или догађаја на цену дигиталне имовине.

За лица одговорна за спровођење налога у вези са дигиталном имовином, инсајдерске информације су и информације о тачно одређеним чињеницама добијене од корисника дигиталне имовине у вези са будућим налозима тог корисника, односе се директно или индиректно на једног или више издавалаца или на једну или више врста дигиталне имовине, а које би, да су јавно објављене, вероватно имале значајан утицај на цену те дигиталне имовине.

Забрана злоупотребе инсајдерских информација

Члан 40.

Забрањено је сваком лицу које поседује инсајдерску информацију да ту информацију употреби непосредно или посредно при стицању, отуђењу и покушају стицања или отуђења за сопствени рачун или за рачун трећег лица дигиталне имовине на коју се та информација односи.

Одредбе става 1. овог члана примењују се на лице које је дошло у посед инсајдерске информације путем:

- 1) чланства у управи издаваоца;
- 2) учешћа у капиталу издаваоца;
- 3) приступа информацијама до којих долази обављањем дужности на радном месту, вршењем професије или других дужности;
- 4) кривичних дела које је учинило.

Ако је лице из става 2. овог члана правно лице, забрана из тог става односи се и на физичка лица која учествују у доношењу одлуке о вршењу трансакције за рачун одређеног правног лица.

Одредбе овог члана не примењују се на трансакције које се обављају приликом извршавања доспеле обавезе стицања или отуђења дигиталне имовине, ако је таква обавеза резултат уговора који је закључен пре него што је лице дошло у посед инсајдерских информација.

Размена инсајдерских информација

Члан 41.

Забрањено је сваком лицу из члана 40. овог закона да:

- 1) открива и чини доступним инсајдерске информације било ком другом лицу, осим ако се информација открије и учини доступном у редовном пословању, професији или дужности;

2) препоручује или наводи друго лице да на основу инсајдерске информације стекне или отуђи дигиталну имовину на коју се та информација односи.

**Друга лица на која се односе забране злоупотребе
инсајдерских информација**

Члан 42.

Одредбе чл. 40. и 41. овог закона односе се и на друго лице које поседује инсајдерске информације, а зна или је требало да зна да се ради о инсајдерској информацији.

**Механизми и поступци за спречавање злоупотребе
инсајдерских информација**

Члан 43.

Сама чињеница да правно лице поседује или је поседовало инсајдерске информације не подразумева да је то лице користило те информације у трговању, односно да је трговало на основу инсајдерских информација, ако је то правно лице увело, спроводило и одржавало примерене и делотворне унутрашње механизме и поступке којима се спречава злоупотреба инсајдерских информација.

Унутрашњи механизми и поступци којима се спречава злоупотреба инсајдерских информација су такви да се њима обезбеђује да ниједно физичко лице које је у име правног лица донело одлуку о стицању или отуђењу дигиталне имовине на коју се односе информације, нити било које друго физичко лице које је могло утицати на ту одлуку, није поседовало инсајдерске информације, односно да није подстакло, дало препоруку или на други начин утицало на физичко лице које је у име правног лица одлучило о стицању или отуђењу дигиталне имовине на коју се те информације односе.

**Објављивање инсајдерских информација које се непосредно
односе на издаваоца**

Члан 44.

Издавалац је обавезан да без одлагања обавести јавност о инсајдерским информацијама које се непосредно односе на тог издаваоца.

Издаваоцу није дозвољено да обавештава јавност о информацијама из овог члана на начин који би могао да доведе јавност у заблуду.

Издавалац је обавезан да обавести јавност на начин који омогућује брз приступ информацији и могућност потпуне, тачне и правовремене оцене те информације.

Издавалац је обавезан да на својој интернет презентацији објави све инсајдерске информације које је обавезан да јавно објављује и да учини те информације доступним најмање пет година од дана објављивања.

Надзорни орган прописује које чињенице би требало узети у обзир при доношењу одлуке о објављивању инсајдерских информација.

**Промена инсајдерских информација које се непосредно
односе на издаваоца**

Члан 45.

Сваку значајну промену у погледу информација из члана 44. овог закона које су већ објављене, издавалац мора да објави одмах након што је до те промене дошло, на исти начин на који је објављена изворна информација.

Одлагање објављивања инсајдерских информација

Члан 46.

Издавалац може на своју одговорност да одложи јавно објављивање информације из члана 44. овог закона како не би повредио своје оправдане интересе, под условом да то одлагање не би довело јавност у заблуду и да издавалац може да обезбеди поверљивост те информације.

Издавалац из става 1. овог члана је дужан да без одлагања обавести надзорни орган о својој одлуци да одложи јавно објављивање инсајдерске информације.

Надзорни орган прописује ближе околности које могу указивати на постојање оправданог интереса из става 1. овог члана, као и мере и решења које је издавалац обавезан да спроведе у сврху обезбеђивања поверљивости инсајдерске информације.

Откривање инсајдерских информација у редовном обављању посла, професије и дужности

Члан 47.

Ако издавалац или лице које делује у његово име или за његов рачун открије инсајдерску информацију трећој страни у редовном обављању свог посла, професије или дужности, обавезан је да ту информацију у потпуности јасно објави јавности, и то истовремено у случају намерног откривања и без одлагања у случају ненамерног откривања, осим ако лице које је примило ту информацију има обавезу чувања поверљивости тих информација.

Истраживање тржишта

Члан 48.

Истраживање тржишта обухвата саопштавање информација једном или више потенцијалних инвеститора пре трансакције, како би се проценио интерес потенцијалних инвеститора за могућу трансакцију и њене услове, као што је потенцијални обим или цена, од стране:

- 1) издаваоца;
- 2) продавца дигиталне имовине на секундарном тржишту у толикој количини или вредности да се трансакција разликује од редовног трговања и укључује начин продаје који се заснива на претходној процени интереса од стране потенцијалног инвеститора;
- 3) трећег лица које делује у име или за рачун лица из тач. 1) и 2) овог става.

Учесник на тржишту који врши саопштавање информација у складу са ставом 1. овог члана дужан је да размотри да ли ће у истраживање тржишта укључити објављивање инсајдерских информација, и о томе саставља и ажурира писану евиденцију коју на захтев доставља надзорном органу.

Ова обавеза се примењује на свако саопштавање информација током истраживања тржишта.

Саопштавање инсајдерских информација не представља злоупотребу на тржишту ако лице које саопштава информације пре саопштавања:

- 1) прибави пристанак лица које је учествовало у истраживању тржишта за примање инсајдерских информација;

2) обавести лице које је учествовало у истраживању тржишта да му је забрањено да употреби те информације, или покуша да их употреби, тако да стекне или отуђи дигиталну имовину на коју се те информације односе, за сопствени рачун или за рачун трећег лица, посредно или непосредно;

3) обавести лице које је учествовало у истраживању тржишта да му је забрањено да те информације употреби, или покуша да их употреби тако да повуче или измени налог који је већ испостављен и повезан са дигиталном имовином на коју се те информације односе;

4) обавести лице које је учествовало у истраживању тржишта да је дужно да чува добијене информације као поверљиве.

Лице које врши саопштавање информација саставља и води евиденцију свих информација које су дате лицима која су учествовала у истраживању тржишта, идентитет потенцијалних инвеститора којима су информације саопштене, као и правних и физичких лица која делују у име потенцијалних инвеститора и датум и време сваког објављивања.

Када информације саопштене током истраживања тржишта престану да буду инсајдерске информације у складу са проценом лица које врши објављивање, то лице што је пре могуће о томе обавештава лице из става 4. овог члана, а евиденцију о томе доставља надзорном органу.

Независно од одредаба овог члана, лице које је учествовало у истраживању тржишта само процењује да ли поседује инсајдерске информације, као и када престаје да их поседује.

Лице које врши саопштавање информација чува евиденцију из овог члана у периоду од најмање пет година од дана саопштавања тих информација.

Ближе услове и начин истраживања тржишта и вођења евиденција у смислу овог члана може прописати надзорни орган.

Манипулације на тржишту

Члан 49.

Манипулације на тржишту представљају:

1) трансакције и налоге за трговање дигиталном имовином:

(1) којима се дају или који ће вероватно пружити неистините или обмањујуће сигнале или информације о понуди, тражњи или цени дигиталне имовине,

(2) којима лице, односно лица која делују заједнички, одржавају цену једне или више дигиталних имовина на нереалном или вештачком нивоу, осим ако лице које је учествовало у трансакцији или дало налог докаже да за то има основане разлоге и да су те трансакције и налози у складу са прихваћеним тржишним праксама на том тржишту;

2) трансакције или налоге за трговање дигиталном имовином у којима се употребљавају фиктивни поступци или сваки други облик обмане и преваре;

3) ширење информација путем медија, укључујући и интернет, или било којим другим путем којим се преносе, односно којим би се могле преносити неистините вести које могу изазвати заблуду о дигиталној имовини, укључујући и ширење гласина и неистинитих вести и вести које доводе у заблуду, а од стране лица које је знало или је морало знати да су те информације неистините или да доводе у заблуду;

4) преношење лажних или обмањујућих информација или давање лажних или обмањујућих основних података у односу на референтну вредност када је лице које је пренело информацију или дало основни податак знало или требало да зна да су они лажни или обмањујући, или било који други поступак којим се манипулише израчунавањем референтне вредности.

Ширење информација из става 1. тачка 3) овог члана од стране новинара који обављају своју професионалну дужност процењује се узимајући у обзир правила која уређују њихову професију, осим ако та лица не стичу, непосредно или посредно, користи или предности од ширења тих информација.

У радње и поступке који се сматрају манипулацијама на тржишту, а произлазе из одредаба става 1. овог члана, нарочито се убраја следеће:

1) активности једног или више лица која делују заједнички како би обезбедио доминантан положај над понудом или тражњом дигиталне имовине који за резултат има директно или индиректно намештање куповних или продајних цена или стварање других непоштених услова трговања;

2) куповина или продаја дигиталне имовине на почетку или пред крај трговачког дана, која има или би могла имати обмањујући утицај на инвеститоре који доносе одлуке на основу објављених цена, укључујући почетне или цене на затварању;

3) искоришћавање повременог или редовног приступа традиционалним или електронским медијима изношењем мишљења о дигиталној имовини или индиректно о издаваоцу, и то тако што је то лице претходно заузело позицију у тој дигиталној имовини и остваривало корист након утицаја које је изношење мишљења имало на цену те дигиталне имовине, а да истовремено јавности није објавило постојање сукоба интереса на одговарајући и ефикасан начин.

Надзорни орган ближе уређује поступке који се могу сматрати манипулацијама на тржишту и обавезе надзорних органа и пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином у циљу спречавања и откривања тих манипулација.

Забрана манипулација на тржишту

Члан 50.

Манипулације на тржишту из члана 49. су забрањене.

Лица која учествују у манипулацијама на тржишту солидарно су одговорна за штету која настане као последица манипулације на тржишту.

Организатор платформе за трговање дигиталном имовином је дужан да пропише и примењује поступке и мере чији је циљ откривање и спречавање манипулација на тој платформи, као и да пружи пуну помоћ надзорном органу при испитивању тих манипулација и спровођењу мера у надзору.

Пријављивање злоупотреба на тржишту

Члан 51.

Пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином обавезни су да, на основу њима доступних података, обавесте надзорни орган о случајевима за које оправдано сумњају да представљају злоупотребе на тржишту.

V. ПРУЖАОЦИ УСЛУГА ПОВЕЗАНИХ С ДИГИТАЛНОМ ИМОВИНОМ

1. Правна форма, капитал и дозвола за пружање услуга

Правна форма пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 52.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином мора имати правну форму привредног друштва у смислу закона којим се уређују привредна друштва.

Примена закона којим се уређују привредна друштва

Члан 53.

Одредбе закона којим се уређују привредна друштва примењују се на пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином ако нису у супротности са овим законом.

Минимални капитал

Члан 54.

Минимални капитал привредног друштва које подноси захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином не може бити мањи од:

1) 20.000 евра у динарској противвредности према званичном средњем курсу динара према евру који утврђује Народна банка Србије – ако привредно друштво намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 1) до 6) овог закона;

2) 50.000 евра у динарској противвредности према званичном средњем курсу динара према евру који утврђује Народна банка Србије – ако привредно друштво намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 7) и 8) овог закона;

3) 125.000 евра у динарској противвредности према званичном средњем курсу динара према евру који утврђује Народна банка Србије – ако привредно друштво намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тачка 9) овог закона.

Изузетно од става 1. тачка 3) овог члана, ако привредно друштво намерава да организује платформу за трговање дигиталним токенима само једног издаваоца, минимални капитал тог друштва не може бити мањи од 20.000 евра у динарској противвредности према званичном средњем курсу динара према евру који утврђује Народна банка Србије.

Минимални капитал из овог члана може бити новчани и неновчани (нпр. у софтверу), с тим да најмање половина минималног капитала мора бити уписана и уплаћена у новцу.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да обезбеди да његов капитал увек буде у висини која није мања од износа минималног капитала из ст. 1. и 2. овог члана.

Надзорни орган прописује начин израчунавања капитала из става 4. овог члана.

У случају да капитал пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином падне испод износа капитала из става 4. овог члана, надзорни орган ће таквом

пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином наложити да у одређеном периоду отклони неправилности, односно изрећи неку од надзорних мера прописаних одредбама овог закона.

Надзорни орган може утврдити да се износ капиталног захтева пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином израчунава применом једног од следећих метода:

- 1) метода укупне вредности трансакција с дигиталном имовином, односно укупне вредности дигиталне имовине коју чува и којом администрира тај пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 2) метода фиксних трошкова.

Метод из става 7. овог члана који се јединствено примењује на све пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином, начин израчунавања капитала и капиталног захтева у складу са овим методом, као и начин и рокови извештавања о капиталу и капиталном захтеву, ближе се уређују прописом надзорног органа.

Пружаоци саветодавних услуга

Члан 55.

Пружалац саветодавних услуга није дужан да за пружање тих услуга прибави дозволу надзорног органа.

Пружалац саветодавних услуга може пружати услуге повезане с дигиталном имовином по добијању дозволе надзорног органа за пружање тих услуга у складу са овим законом.

Пружалац саветодавних услуга је дужан да има правну форму привредног друштва или предузетника или да буде регистрован као физичко лице које у виду занимања обавља делатност слободне професије у складу са посебним прописима.

Ако пружалац саветодавних услуга послује без дозволе надзорног органа, дужан је да то саопшти сваком свом кориснику, као и да ту информацију истакне на својој интернет презентацији.

Пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином могу да пружају и саветодавне услуге.

Захтев за давање дозволе

Члан 56.

Привредно друштво које намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином подноси надзорном органу захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Уз захтев из става 1. овог члана достављају се:

- 1) решење о упису у регистар привредних субјеката;
- 2) списак услуга из члана 3. став 1. овог закона које подносилац захтева намерава да пружа;
- 3) општа акта подносиоца захтева;
- 4) програм активности којим се ближе уређују начин и услови пружања услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 5) пословни план с пројекцијом прихода и расхода за период од прве три године пословања на основу којег се може закључити да ће подносилац

захтева бити у стању да обезбеди испуњеност одговарајућих организационих, кадровских, техничких и других услова за континуирано, стабилно и сигурно пословање, укључујући и број и врсту очекиваних корисника дигиталне имовине, као и очекивани обим и износ трансакција с дигиталном имовином, и то за сваку врсту услуге повезане с дигиталном имовином коју намерава да пружа;

6) опис планираних мера за заштиту новчаних средстава корисника дигиталне имовине у складу с чланом 78. овог закона;

7) опис система управљања и система унутрашњих контрола у складу с чланом 92. овог закона;

8) опис мера унутрашње контроле које се успостављају ради испуњавања обавеза утврђених прописима којима се уређују спречавање прања новца и финансирања тероризма;

9) опис планираних мера обуке запослених у вези са обављањем трансакција с дигиталном имовином;

10) опис организационе структуре, укључујући и податке о планираном поверавању појединих оперативних послова повезаних с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином;

11) опис планираних мера за управљање безбедношћу информационо-комуникационог система;

12) податке о лицима која су чланови управе подносиоца захтева и лицима која ће непосредно руководити пословима пружања услуга повезаних с дигиталном имовином (у даљем тексту: руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином), с подацима и доказима о томе да ова лица имају добру пословну репутацију у складу с чланом 60. овог закона;

13) податке о лицима с квалификованим учешћем у подносиоцу захтева, висини њиховог учешћа, као и доказе о подобности тих лица у складу с чланом 65. овог закона;

14) податке о спољном ревизору који обавља ревизију финансијских извештаја подносиоца захтева у години у којој се подноси захтев, ако је за подносиоца захтева обавезна ревизија финансијских извештаја у складу са законом;

15) податке о лицима блиско повезаним с подносиоцем захтева и опис те повезаности;

16) доказ о поседовању минималног капитала из члана 54. овог закона;

17) доказ да подносилац захтева није осуђен правноснажном пресудом за кривично дело, као и да се против њега не води кривични поступак, у смислу закона којим се уређује одговорност правних лица за кривична дела, као и да није осуђен правноснажном пресудом за привредни преступ који га чини неподобним за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, у смислу закона којим се уређују привредни преступи;

18) доказ о уплаћеној накнади у складу са тарифом надзорног органа.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, банка која намерава да пружа услугу из члана 3. став 1. тачка 4) овог закона у делу чувања криптографских кључева дужна је да, најкасније 30 дана пре почетка, односно престанка пружања те услуге, Народну банку Србије обавести о намери почетка или престанка пружања те услуге, као и да јој уз обавештење о намери почетка пружања те услуге достави документацију из става 2. тач. 4) до 11) и тачка 18) овог члана.

Рок из овог става рачуна се од дана достављања уредне документације из тог става.

Подацима о лицима из става 2. тач. 12) до 15) овог члана нарочито се сматрају:

- 1) за физичка лица:
 - (1) име и презиме физичког лица,
 - (2) адреса пребивалишта, односно боравишта физичког лица (место, улица и број), а за физичко лице које нема држављанство Републике и назив државе,
 - (3) јединствени матични број грађана, односно друга одговарајућа идентификациона ознака за физичко лице које нема држављанство Републике (нпр. број пасоша или евиденциони број који одређује надлежни државни орган);
- 2) за правна лица:
 - (1) пословно име или скраћено пословно име правног лица,
 - (2) адреса седишта правног лица (место, улица и број), а за правно лице које нема седиште у Републици и назив државе,
 - (3) матични број правног лица, односно друга одговарајућа идентификациона ознака за правно лице које нема седиште у Републици (нпр. евиденциони број који одређује надлежни државни орган),
 - (4) порески идентификациони број правног лица.

Поред података из става 4. овог члана, подаци о лицима обухватају и друге податке и документа која садрже податке о лицима које је неопходно доставити у складу са ставом 2. тач. 12) до 15) овог члана (нпр. подаци и докази да ова лица имају добру пословну репутацију). Надзорни орган прописује ближе услове и начин давања дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, а може прописати и додатну документацију која се доставља уз захтев за давање те дозволе.

Одлучивање о давању дозволе

Члан 57.

Надзорни орган одлучује о захтеву за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева.

Ако је захтев из става 1. овог члана неуредан, надзорни орган у року од 20 дана од дана пријема тог захтева обавештава подносиоца захтева на који начин да уреди тај захтев, у ком случају рок из става 1. овог члана почиње да тече од дана када је поднет уредан захтев у складу са обавештењем из овог става.

Надзорни орган доноси решење о давању дозволе када утврди да су испуњени сви услови у складу са овим законом.

У решењу о давању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, надзорни орган наводи које услуге из члана 3. став 1. овог закона пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је овлашћен да пружа.

Надзорни орган одбија захтев из става 1. овог члана када утврди да:

1) један или више услова за добијање дозволе из овог закона и прописа донетих на основу овог закона није успуњен;

2) чланови управе подносиоца захтева и руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином немају добру пословну репутацију у складу са овим законом;

3) због блиске повезаности подносиоца захтева с другим лицима вршење надзора над пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином у складу са овим законом било би онемогућено или знатно отежано;

4) власничка структура подносиоца захтева је таква да би ефикасан надзор над подносиоцем захтева био онемогућен;

5) мере унутрашње контроле које се успостављају ради испуњавања обавеза утврђених прописима којима се уређују спречавање прања новца и финансирања тероризма нису одговарајуће;

6) подаци које захтев садржи нису тачни, обмањујући су или су изостављени неопходни подаци како би се наводи из захтева могли проверити.

Ако надзорни орган одбије захтев из става 1. овог члана, подносилац тог захтева не може поднети нови захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у року од годину дана од дана доношења решења надзорног органа.

Допуна дозволе пружаоцу услуга

Члан 58.

Ако намерава да пружа и услуге из члана 3. став 1. овог закона које нису утврђене у решењу о давању дозволе том пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да поднесе надзорном органу захтев за допуну дозволе.

На поступак одлучивања о захтеву из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе чл. 56. и 57. овог закона.

Промена околности после давања дозволе пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 59.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да без одлагања обавести надзорни орган о свим променама чињеница или околности на основу којих је донето решење о давању дозволе из члана 57. овог закона том пружаоцу, као и да том органу истовремено достави измењену документацију и податке утврђене чланом 56. овог закона.

У обавештењу из става 1. овог члана пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да ближе опише природу и обим насталих промена.

Управа пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 60.

Члан управе и руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином морају имати добру пословну репутацију.

Члан управе и руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином не може бити:

1) лице правноснажно осуђено за кривична дела против привреде, имовине, правног саобраћаја, јавног реда и службене дужности или правосуђа,

или за кривична дела прања новца или финансирања тероризма или за слична или упоредива кривична дела у складу с прописима стране државе, и/или за друго кривично и/или кажњиво дело које то лице чине неподобним за обављање ове функције;

2) лице чији сарадник је правноснажно осуђен за кривична дела из тачке 1) овог става;

3) лице коме је правноснажно изречена заштитна мера забране обављања делатности која га чини неподобним за обављање ове функције;

4) лице које је на дан одузимања дозволе за рад правном лицу, односно на дан увођења принудне управе или покретања поступка стечаја или принудне ликвидације над правним лицем било овлашћено за заступање и представљање тог правног лица или је било члан управе тог правног лица, осим принудног управника, осим ако је од покретања поступка стечаја или принудне ликвидације протекло више од две године.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да прибави сагласност надзорног органа на избор члана управе и руководиоца тог пружаоца у складу са чланом 61. овог закона, као и да надзорни орган обавести о разрешењу, односно оставци члана управе или руководиоца тог пружаоца најкасније наредног дана од дана тог разрешења, односно оставке.

Члан управе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из овог члана означава директора, извршног директора, члана извршног одбора, као и законског заступника ортачког и командитног друштва у смислу закона којим се уређују привредна друштва, односно треће лице на које је пренето овлашћење за пословођење у ортачком и командитном друштву.

Члан управе и руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином не могу бити чланови одбора тог пружаоца који има надзорне функције у том пружаоцу.

Надзорни орган прописује ближе услове које морају испунити члан управе и руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и доказе који се достављају уз захтев за давање сагласности, односно обавештење из става 3. овог члана.

Давање сагласности на избор члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 61.

Надзорни орган доноси решење о давању сагласности на избор предложених чланова управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином на основу доказа да су испуњени услови прописани овим законом и прописима донетим на основу овог закона и када процени да предложени чланови управе и руководилац тог пружаоца имају добру пословну репутацију.

Решење из става 1. овог члана надзорни орган доноси у року од 30 дана од дана пријема уредног захтева за давање сагласности из тог става.

Ако је захтев за давање сагласности из става 1. овог члана неуредан, надзорни орган у року од 15 дана од дана пријема тог захтева обавештава подносиоца захтева на који начин да уреди тај захтев, у ком случају рок из става 2. овог члана почиње да тече од дана када је поднет уредан захтев у складу са обавештењем из овог става.

Решењем о давању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином надзорни орган даје и сагласност на избор члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

**Повлачење сагласности на избор члана управе и
руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном
имовином**

Члан 62.

Надзорни орган повлачи сагласност на избор члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином ако:

- 1) то лице у року од шест месеци од дана доношења решења о давању сагласности не ступи на дужност;
- 2) утврди да члан управе или руководилац не испуњава услове под којима му је сагласност дата;
- 3) утврди да је сагласност дата на основу неистинитих, нетачних или обмањујућих података, односно на неки други непрописан начин;
- 4) утврди да је члан управе или руководилац у сукобу интереса и да због тога не може да испуњава своје обавезе и дужности;
- 5) утврди да је члан управе или руководилац прекршио забрану трговања или извршавања трансакција, односно давања налога за вршење трговања на основу злоупотреба на тржишту;
- 6) утврди да је члан управе или руководилац учинио тежу повреду, односно понављао повреде одредаба овог или других закона, нарочито ако је због тога угрожена ликвидност или одржавање капитала пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином или се ради о кршењу прописа које се понавља два пута у три године;
- 7) утврди да је члану управе или руководиоцу правноснажним решењем одузета пословна способност;
- 8) утврди да члан управе или руководилац није осигурао спровођење или није спровео мере које је наложио надзорни орган или да надзорном органу није омогућио несметано вршење надзора.

Надзорни орган може да повуче сагласност на избор члана управе или руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином ако:

- 1) члан управе или руководилац није обезбедио адекватне организационе, кадровске и техничке услове у складу са овим законом;
- 2) у другим случајевима када утврди да је члан управе или руководилац учинио повреду овог закона или аката надзорног органа.

Члан управе, односно руководилац престаје са вршењем свих функција у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином од дана достављања решења којим се повлачи сагласност на избор члана управе, односно руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Управа пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином је дужна да, најкасније у року од 30 дана од дана достављања решења из става 3. овог члана, достави надзорном органу захтев за давање сагласности на именовање новог члана управе, односно руководиоца.

Кадровска и организациона оспособљеност и техничка опремљеност

Члан 63.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да у време давања дозволе и током пословања испуњава услове кадровске и организационе оспособљености и техничке опремљености прописане актом надзорног органа, укључујући и поседовање система обраде података и одржавање континуитета и правилности у пружању услуга и обављању активности.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да установи адекватна правила и процедуре које обезбеђују да је пословање привредног друштва, његове управе и руководиоца, као и запослених у складу са одредбама овог закона и актима надзорног органа.

Привредно друштво које обавља делатност организатора платформе дужно је да у време давања дозволе и током пословања:

1) поседује системе за јасно установљивање и исправљање могућих негативних последица на функционисање платформе за трговање дигиталном имовином и учеснике у трговању, а које проистичу из сукоба интереса између организатора платформе и његових власника, с једне стране, и стабилног функционисања платформе, с друге стране, нарочито када такви сукоби интереса могу да буду штетни за функције које организатор платформе врши у складу са одредбама овог закона и актима надзорног органа;

2) буде адекватно опремљено како би управљало ризицима којима је изложено, спроводило одговарајуће мере и системе за препознавање свих значајних ризика по своје пословање и донело делотворне мере у циљу умањења тих ризика;

3) поседује процедуре за стабилно управљање техничким функционисањем својих система, укључујући успостављање делотворних система у случају непредвиђених околности, а у циљу савладавања ризика од прекида рада система;

4) има транспарентна и обавезујућа правила и процедуре којима се омогућује правично и правилно трговање и успостављају објективни критеријуми за ефикасно извршавање налога;

5) поседује делотворне процедуре којима се олакшава ефикасно и благовремено закључење трансакција које се извршавају у оквиру тих система;

6) располаже са довољно финансијских средстава како би се олакшало правилно функционисање платформе за трговање дигиталном имовином, а с обзиром на природу и обим трансакција које се закључују на платформи, као и опсег и степен ризика којима је изложено.

Надзорни орган прописује ближе услове у вези са кадровском и организационом оспособљеношћу, као и техничком и информационом опремљеношћу пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, нарочито узимајући у обзир конкретне околности тржишта, значајне ризике, потенцијалне сукобе интереса, финансијске ресурсе и неопходну стручну и техничку информациону оспособљеност.

Општи акти пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 64.

Општи акти пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином су статут, односно оснивачки акт и правила пословања друштва.

Надзорни орган даје претходну сагласност на опште акте пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из става 1. овог члана, као и на измене и/или допуне тих општих аката.

Лице с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 65.

Лице с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином у сваком тренутку мора да испуњава следеће услове подобности ради обезбеђивања стабилног и сигурног управљања тим пружаоцем услуга:

- 1) да има добру пословну репутацију;
- 2) да сарадник лица с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином има добру пословну репутацију;
- 3) да чланови управе правног лица с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином и лица која су с тим правним лицем блиско повезана имају добру пословну репутацију;
- 4) да је финансијско стање лица с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином одговарајуће;
- 5) да вршење надзора над пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином у складу са овим законом није онемогућено или знатно отежано због блиске повезаности лица с квалификованим учешћем с другим лицима;
- 6) да је група друштава којој припада правно лице с квалификованим учешћем транспарентна и да се у потпуности може утврдити власништво свих лица која имају директно или индиректно власништво у том правном лицу, као и свако директно или индиректно власништво тог правног лица у другим правним лицима;
- 7) да пословне и друге активности лица с квалификованим учешћем нису повезане с прањем новца или финансирањем тероризма, да не угрожавају стабилност и сигурност пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и да не онемогућавају нити знатно отежавају вршење надзора над пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 8) да је могуће утврдити извор средстава за стицање квалификованог учешћа.

Надзорни орган ближе прописује услове подобности које лица с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином морају да испуне.

Поред услова из става 1. овог члана, надзорни орган може прописати и друге услове подобности које мора да испуњава лице с квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином.

Претходна сагласност за стицање, односно увећање квалификованог учешћа

Члан 66.

Лице које намерава да стекне квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, или да га увећа тако да стекне од 20% до 30%, више од 30% до 50% или више од 50% гласачких права или капитала у том пружаоцу, односно тако да постане његово матично друштво – дужно је да прибави претходну сагласност надзорног органа за ово стицање, односно увећање.

Надзорни орган о захтеву за давање сагласности из става 1. овог члана одлучује у року од 30 дана од дана пријема уредног захтева.

Ако је захтев за давање сагласности из става 1. овог члана неуредан, надзорни орган у року од 15 дана од дана пријема тог захтева обавештава подносиоца захтева на који начин да уреди тај захтев, у ком случају рок из става 2. овог члана почиње да тече од дана када је поднет уредан захтев у складу са обавештењем из овог става.

Решењем којим даје сагласност из става 1. овог члана, надзорни орган утврђује да је лице из тог става дужно да стекне, односно увећа квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином најкасније у року од годину дана од дана достављања овог решења.

Сагласност из става 1. овог члана престаје да важи ако лице из тог става не стекне, односно не увећа квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином у року из става 4. овог члана, а ако у том року стекне, односно увећа ово учешће, али не у нивоу за који је дата ова сагласност, та сагласност даље важи само за ниво стеченог, односно увећаног квалификованог учешћа у том пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином.

Лице које подноси захтев из става 2. овог члана мора да испуни услове подобности из члана 65. овог закона.

У поступку одлучивања о захтеву за давање сагласности из става 2. овог члана сходно се примењује члан 68. овог закона.

Надзорни орган прописује доказе, документацију и податке које је лице из става 1. овог члана дужно да достави уз захтев из става 2. овог члана.

Заједничко наступање код стицања, односно увећања квалификованог учешћа

Члан 67.

Сматра се да, ради стицања, односно увећања квалификованог учешћа у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином следећа лица наступају као један стицалац:

- 1) правно лице и лица која учествују у управљању или руковођењу тим правним лицем или другим правним лицем с којим је то правно лице блиско повезано;
- 2) правно лице и лица која непосредно именује и разрешава орган управљања тог правног лица или другог правног лица с којим је то правно лице блиско повезано;
- 3) правно лице и заступници и ликвидациони управници тог правног лица или другог правног лица с којим је то правно лице блиско повезано;

4) физичка лица која се сматрају повезаним лицима у смислу закона којим се уређују привредна друштва;

5) правна лица у којима лица из тачке 4) овог става учествују у управљању или руковођењу или у њима имају контролно учешће;

6) правна лица – чланови исте групе друштава;

7) лица која учествују у управљању или руковођењу истим правним лицем;

8) лица која имају контролно учешће у истом правном лицу;

9) лице које другом лицу омогућава да обезбеди средства за стицање, односно увећање квалификованог учешћа у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином и то друго лице;

10) властодавац и пуномоћник;

11) два или више правних или физичких лица међу којима не постоји однос из тач. 1) до 10) овог става, а повезана су тако да постоји могућност да се услед погоршања или побољшања финансијског положаја једног лица погорша или побољша финансијски положај другог лица или више њих, а надзорни орган, на основу документације и података којима располаже, процени да постоји могућност преноса губитка, добити или кредитне способности.

Ради стицања, односно увећања квалификованог учешћа у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином лице наступа као један стицалац с другим лицем и када између њих не постоји веза из става 1. овог члана али свако то лице наступа као један стицалац са истим трећим лицем, и то на неки од начина утврђених у том ставу.

Сарадници и пословна репутација

Члан 68.

Правно лице које намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином, дужно је да при подношењу захтева из члана 56. овог закона, као и на захтев надзорног органа, достави списак сарадника лица која стичу квалификовано учешће, члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и стварног власника пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином у смислу закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, с доказима о неосуђиваности сарадника, ради процене њихове пословне репутације.

Сарадником у смислу овог закона сматра се:

1) свако физичко лице које је члан управе или друго одговорно лице у правном лицу чији је стварни власник лице које има, односно стиче квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, или у коме је то лице члан управе или на другом руководећем положају;

2) свако физичко лице које је стварни власник правног лица у коме је лице из тачке 1) овог става члан управе или на другом руководећем положају;

3) свако физичко лице које са лицем из тачке 1) овог става има стварно власништво над истим правним лицем.

Одредбе става 2. овог члана сходно се примењују и на сарадника члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и стварног власника пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином у смислу закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Доказом о неосуђиваности сарадника из става 1. овог члана сматра се доказ да сарадник није лице које је правноснажно осуђено за кривична и/или друга кажњива дела из члана 60. став 2. тачка 1) овог закона..

Ако из оправданих разлога не може да прибави доказе о неосуђиваности сарадника из става 1. овог члана, подносилац захтева из тог става може доставити и изјаву дату под материјалном и кривичном одговорношћу да његови сарадници нису осуђивани. Надзорни орган може у било ком тренутку затражити од тог подносиоца да јој достави доказе о неосуђиваности тих лица или непосредно од надлежног органа затражити те доказе.

Брокерско-дилерска друштва и организатори тржишта у складу са законом којим се уређује тржиште капитала

Члан 69.

Брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта који имају дозволу Комисије у складу са законом којим се уређује тржиште капитала приликом подношења захтева за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином подносе захтев за давање те дозволе, уз који достављају документацију из члана 56. став 2. овог закона осим документације из тог става коју је брокерско-дилерско друштво, односно организатор тржишта већ поднео надзорном органу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала а која се не мења због подношења захтева за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином (нпр. решење о упису у регистар привредних субјеката, подаци о члановима управе, подаци о лицима с квалификованим учешћем, доказ о поседовању минималног капитала и сл).

Документацију из члана 56. став 2. тачка 12) овог закона, брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта из става 1. овог члана подноси само ако лица која ће непосредно руководити пословима пружања услуга повезаних с дигиталном имовином нису истовремено и чланови управе.

Брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта из става 1. овог члана дужни су да обезбеде техничку, кадровску и организациону одвојеност обављања послова за које имају дозволу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала од обављања послова за које имају дозволу у складу са овим законом.

Брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта из става 1. овог члана дужни су да послове за које имају дозволу у складу са овим законом обављају на начин који не угрожава стабилност и сигурност дела њиховог пословања који се односи на обављање послова за које имају дозволу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, нити отежава вршење надзора у складу са тим законом.

Надзорни орган може да пропише додатне услове које морају да испуне брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта који имају дозволу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала ради добијања дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Промена пословног имена и седишта

Члан 70.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да пре подношења пријаве за упис промене пословног имена и седишта у регистар привредних субјеката обавести надзорни орган о промени коју врши.

Статусне промене

Члан 71.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који учествује у статусној промени дужан је да пре подношења пријаве за упис те статусне промене у регистар привредних субјеката добије сагласност надзорног органа за ту статусну промену.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који по спроведеној статусној промени наставља да постоји и да пружа услуге повезане с дигиталном имовином дужан је да уз захтев за давање сагласности из става 1. овог члана надзорном органу достави:

- 1) одлуку о статусној промени;
- 2) измене општих аката;
- 3) документацију из члана 56. став 2. овог закона која се мења услед статусне промене;
- 4) доказ о уплаћеној накнади у складу са тарифом надзорног органа.

Надзорни орган може од пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из става 2. овог члана захтевати да му достави и друге податке и документе.

Ако се статусном променом имовина и обавезе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином преносе на другог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином (у даљем тексту: друштво стицалац), на подношење захтева друштва стицаоца за давање сагласности из става 1. овог члана примењују се ст. 2. и 3. овог члана.

Ако се статусном променом оснива ново привредно друштво или се имовина и обавезе преносе на постојеће друштво које нема дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у складу са овим законом, примењују се одредбе овог закона које се односе на давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Надзорни орган одлучује о захтеву за давање сагласности из става 1. овог члана у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева.

Ако је захтев за давање сагласности из става 1. овог члана неуредан, надзорни орган у року од 20 дана од дана пријема тог захтева обавештава подносиоца захтева на који начин да уреди тај захтев, у ком случају рок из става 6. овог члана почиње да тече од дана када је поднет уредан захтев у складу са обавештењем из овог става.

Регистар пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 72.

Надзорни органи воде регистре пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином.

У регистре из става 1. овог члана уписују се подаци о:

- 1) пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином који имају дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 2) огранцима пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином у страним државама, односно пружаоцима услуга повезаних с дигиталном

имовином који на основу сагласности надзорног органа ове услуге пружају непосредно у страниј држави.

Регистри из става 1. овог члана воде се у електронском облику, а подаци из тих регистара се објављују на интернет презентацијама надзорних органа, као и на порталу из члана 9. став 1. овог закона, и редовно се ажурирају.

Надзорни орган прописује ближе услове, садржину и начин вођења регистара из става 1. овог члана, као и начин брисања података из тих регистара.

Престанак важења дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 73.

Дозвола за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином престаје да важи у следећим случајевима:

- 1) када надзорни орган донесе решење о одузимању те дозволе;
- 2) када је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином брисан из регистра привредних субјеката услед статусне промене;
- 3) када је отворен стечајни поступак или покренут поступак принудне ликвидације над пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином.

2. Обавезе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Примена закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма

Члан 74.

На пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином, примењују се одредбе прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, прописа којима се уређује ограничење располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење и одредбе овог закона којима се уређују посебне обавезе тих пружалаца у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма.

Дигитална имовина, односно виртуелна имовина се сматра имовином, приходом или другом одговарајућом вредношћу у смислу прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма и прописа којима се уређује ограничење располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење.

Радње и мере које предузима пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 75.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да предузима радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма прописане законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да успостави пословни однос са сваким корисником дигиталне имовине и да утврђује и проверава идентитет корисника дигиталне имовине у складу са законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, осим у случајевима утврђеним тим законом.

Начела сигурног и доброг пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 76.

При пружању услуга корисницима дигиталне имовине, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да ставља интересе тих корисника испред сопствених интереса и да послује правично, поштено и професионално, у складу са најбољим интересима корисника поштујући начела утврђена одредбама овог закона.

Све информације, укључујући и маркетиншке, које пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином упућује својим корисницима или потенцијалним корисницима, морају бити истините, јасне и не смеју обмањивати те кориснике, а маркетиншки материјал мора бити означен као такав.

Како би корисници дигиталне имовине могли да схвате природу и ризике у вези са услугама које пружа пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином, као и ризике везане за улагање у дигиталну имовину, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да тим корисницима или потенцијалним корисницима пружи одговарајуће информације на начин који је разумљив просечном кориснику дигиталне имовине који је физичко лице, и то нарочито:

1) основне статусне податке о пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином и услугама које пружа;

2) информације о дигиталној имовини и предложеним инвестиционим стратегијама, укључујући одговарајуће смернице и упозорења у вези са ризиком улагања у ту дигиталну имовину, односно у вези са тим стратегијама;

3) информације о ризицима обављања трансакција с дигиталном имовином, укључујући ризик од делимичног или потпуног губитка новчаних средстава, односно друге имовине, као и о томе да се на трансакције с дигиталном имовином не примењују прописи којима се уређује осигурање депозита или заштита инвеститора, као ни прописи којима се уређује заштита корисника финансијских услуга;

4) информације о местима извршења налога;

5) информације о трошковима и накнадама.

Информације из става 3. овог члана могу се пружати у стандардизованој форми.

При пружању услуга управљања портфолијом, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да прикупи неопходне информације о знању и искуству корисника дигиталне имовине или потенцијалног корисника о инвестиционој области, финансијској ситуацији и инвестиционим циљевима корисника који су значајни за одређену врсту дигиталне имовине или услуге, како би пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином био у стању да том кориснику или потенцијалном кориснику препоручи за њега одговарајућу услугу повезану с дигиталном имовином, односно дигиталну имовину.

Поступци и механизми за заштиту права корисника дигиталне имовине

Члан 77.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да, када држи дигиталну имовину корисника, установи адекватне поступке и механизме

за заштиту права корисника како би се спречило коришћење дигиталне имовине корисника за рачун пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, осим уз изричиту сагласност корисника.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином не може да:

- 1) залаже или отуђује дигиталну имовину корисника без његовог претходног писаног овлашћења;
- 2) извршава налоге корисника на начин који није у складу са овим законом и актима надзорног органа, односно актима организатора платформе;
- 3) купује, продаје или позајмљује за сопствени рачун исту дигиталну имовину која је предмет налога корисника пре поступања по налогу корисника;
- 4) наплаћује провизије и друге накнаде из дигиталне имовине коју чува и којом администрира;
- 5) подстиче кориснике на учестало обављање трансакција искључиво ради наплате провизије.

Заштита новчаних средстава корисника дигиталне имовине

Члан 78.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који држи новчана средства, односно дигиталну имовину корисника дужан је да испуни следеће захтеве ради заштите права својих корисника:

- 1) вођење евиденција и рачуна на начин који му омогућава да у сваком моменту и без одлагања раздвоји средства једног корисника од средстава другог корисника, као и од сопствених средстава, и обезбеђује тачне податке о тим средствима;
- 2) прецизно и тачно вођење евиденција, рачуна и своје кореспонденције у вези са дигиталном имовином и новчаним средствима корисника на рачунима којима управља у складу с чланом 80. овог закона;
- 3) редовно сравњење својих интерних рачуна са евиденцијама и рачунима корисника којима управља у складу с чланом 80. овог закона;
- 4) успостављање одговарајућих мера како би се умањио ризик од губитка или смањења имовине корисника, односно права у вези са том имовином, а који могу настати као последица злоупотребе те имовине, преваре, лошег управљања, неадекватног вођења евиденције или немара.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да заштити новчана средства која је примио од корисника дигиталне имовине или његовог пружаоца платних услуга у вези са извршењем трансакције с дигиталном имовином, у складу са одредбама овог члана.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да новчана средства из става 2. овог члана држи на рачуну код банке одвојено од сопствених средстава, у складу с чланом 80. овог закона.

Дигитална имовина коју пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином чува и којом администрира за рачун корисника, укључујући и средства која су у поступку преноса, није у власништву и не улази у имовину пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, и не може се користити за плаћање обавеза тог друштва према повериоцима нити бити предмет принудне наплате и извршења које се спроводи над тим пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином, и не улази у стечајну или ликвидациону масу тог пружаоца услуга.

Ближу садржину и форму евиденције коју води пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који држи новчана средства корисника у складу са овим законом, односно дигиталну имовину корисника, прописује надзорни орган.

Пренос новчаних средстава ради извршења трансакција с дигиталном имовином

Члан 79.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 2), 3) и 7) овог закона може примати новчана средства корисника дигиталне имовине искључиво ради извршења трансакције с дигиталном имовином.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 2), 3) и 7) овог закона дужан је да новчана средства из става 1. овог члана пренесе примаоцу тих средстава најкасније наредног пословног дана од дана пријема тих новчаних средстава.

Изузетно од става 2. овог члана, у случају преноса новчаних средстава у складу са прописима којима се уређује девизно пословање, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 2) и 3) овог закона дужан је да у року из става 2. овог члана иницира пренос тих новчаних средстава примаоцу тих средстава, ако није могуће да и поред разумних мера које је предузео у том року изврши њихов пренос.

Ако новчана средства из става 1. овог члана не пренесе примаоцу тих средстава у року из става 2. овог члана, односно ако у том року не поступи у складу са ставом 3. овог члана, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 2), 3) и 7) овог закона је дужан да та новчана средства врати пошиљаоцу тих средстава.

Изузетно од става 2. овог члана, на основу изричите сагласности корисника дигиталне имовине, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 2), 3) и 7) овог закона може новчана средства из става 1. овог члана пренети примаоцу тих средстава у року од три пословна дана од дана пријема тих новчаних средстава, при чему је дужан да обезбеди одговарајући запис те сагласности који чува у складу с чланом 84. овог закона. И у том случају, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да примљена новчана средства врати пошиљаоцу тих средстава ако у року из овог става та новчана средства не пренесе њиховом примаоцу.

Примљена новчана средства из става 1. овог члана не сматрају се депозитом у смислу закона којим се уређују банке нити електронским новцем.

Новчани рачуни

Члан 80.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 1), 8) или 9) може да отвори новчани рачун корисника дигиталне имовине код банке који је одвојен од новчаног рачуна пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, а посебна сагласност корисника или овлашћење за отварање рачуна са новчаним средствима није неопходна.

Изузетно од става 1. овог члана, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тачка 4) овог закона може, искључиво у сврху примања уплата везаних за дигиталну имовину и преноса тих средстава кориснику дигиталне имовине, да отвори новчани рачун корисника дигиталне

имовине код банке који је одвојен од новчаног рачуна пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, а посебна сагласност корисника или овлашћење за отварање рачуна са новчаним средствима није неопходна.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из става 1. овог члана може користити један или више рачуна за новчана средства корисника дигиталне имовине и дужан је да у континуитету води тачну евиденцију о средствима сваког корисника која се држе на збирном рачуну.

Средства с новчаног рачуна корисника дигиталне имовине пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином из става 1. овог члана може да користи само за плаћање обавеза у вези са услугама за које има дозволу надзорног органа.

Средства на новчаном рачуну корисника дигиталне имовине, укључујући и средства која су у поступку преноса, нису у власништву и не улазе у имовину пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из става 1. овог члана, не могу се користити за плаћање обавеза тог друштва према повериоцима нити бити предмет принудне наплате и извршења које се спроводи над тим пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином, и не улазе у стечајну или ликвидациону масу тог пружаоца услуга.

Извршење налога корисника

Члан 81.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да установи мере и системе за брзо, поштено и ефикасно извршавање налога корисника дигиталне имовине у односу на налоге осталих корисника дигиталне имовине или тог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Мере и системи из става 1. овог члана морају омогућавати извршење налога корисника у складу са временом када је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином примио налоге.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да води књигу налога у електронском облику у коју се уписују налози корисника за куповину или продају дигиталне имовине, као и опозиви тих налога, на начин којим се одмах бележи време пријема налога и који спречава накнадну измену налога коју није одобрио корисник или времена пријема налога.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може да прима налоге корисника дигиталне имовине у својим пословним просторијама или путем телекомуникационих или других електронских средстава, ако је то предвиђено уговором са тим корисником, и у том случају пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином примењује одговарајуће механизме заштите ради обезбеђивања тачности и интегритета налога у евиденцији, као што су уређаји за снимање.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да одбије извршење налога ако има разлога за основану сумњу да би извршењем таквог налога биле прекршене одредбе овог закона или закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма или да би било учињено дело кажњиво по закону као кривично дело, привредни преступ или прекршај.

У случају из става 5. овог члана пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином без одлагања обавештава надзорни орган.

Уговор са корисником дигиталне имовине

Члан 82.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да са корисником дигиталне имовине закључи уговор којим се утврђују права и обавезе уговорних страна, као и остали услови под којима пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа услуге, с тим што права и обавезе уговорних страна могу бити уређена и упућивањем на опште услове пословања тог пружаоца и правна и друга документа која су лако доступна кориснику.

Уговор из става 1. овог члана обавезно садржи изјаву корисника да је упознат са правилима пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да омогући својим корисницима увид у измене својих општих аката најмање седам дана пре почетка примене тих измена.

Уговор из става 1. закључује се у писаној форми, укључујући и закључење уговора на трајном носачу података коришћењем средстава комуникације на даљину (интернет, електронска пошта и сл).

Поступање по приговорима

Члан 83.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да успостави примерене процедуре за адекватно решавање приговора корисника дигиталне имовине, на основу којих корисници могу на једноставан начин и без додатних трошкова да поднесу своје приговоре. Информације о поступку подношења приговора се објављују на интернет презентацији пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да на приговоре корисника одговори у разумном року који не може бити дужи од 15 дана од дана пријема приговора.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да чува документацију о свим приговорима и мерама које су на основу њих предузете, у складу с чланом 84. овог закона.

Надзорни орган може ближе уредити поступање пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином по приговорима корисника.

Обавеза вођења евиденције и извештавање пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 84.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да води у електронском облику и чува најмање десет година податке који се односе на све трансакције с дигиталном имовином које је извршио, за сопствени рачун или у име и за рачун корисника дигиталне имовине, а ако су трансакције извршене у име и за рачун корисника, ова евиденција садржи све податке у вези са идентитетом тог корисника, као и податке прописане законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да надзорном органу омогући увид у податке из става 1. овог члана.

Подаци о привредним субјектима који су имаоци виртуелних валута

Члан 85.

Пружаоци услуга повезаних с виртуелним валутама дужни су да Народној банци Србије достављају следеће податке о правним лицима и предузетницима који су корисници виртуелних валута:

- 1) пословно име или скраћено пословно име корисника виртуелних валута;
- 2) адресу седишта корисника виртуелних валута, а за корисника који је страном правно лице и назив државе;
- 3) матични број корисника виртуелних валута, односно другу одговарајућу идентификациону ознаку за корисника виртуелних валута који је страном правно лице (нпр. евиденциони број који одређује надлежни државни орган);
- 4) порески идентификациони број корисника виртуелних валута;
- 5) датум успостављања и престанка пословног односа с корисником виртуелних валута, као и датум друге промене у вези с тим пословним односом;
- 6) врсту услуге повезане с виртуелним валутама која је предмет пословног односа из тачке 5) овог става;
- 7) адресу виртуелних валута коју корисник виртуелних валута користи, односно користио је за извршење трансакције с виртуелним валутама, а ако користи неколико адреса – све адресе виртуелних валута;
- 8) друге податке које пропише Народна банка Србије.

Пружаоци услуга повезаних с виртуелним валутама одговарају за тачност и потпуност података из става 1. овог члана.

Имаоци виртуелних валута – правна лица и предузетници са седиштем у Републици који нису користили услуге повезане с виртуелним валутама код пружаоца услуга повезаних с виртуелним валутама дужни су да Народној банци Србије доставе извештаје с подацима из става 1. тач. 1) до 4), 7) и 8) овог члана и одговарају за тачност и потпуност тих података.

Народна банка Србије у електронском облику води евиденцију података о имаоцима виртуелних валута из ст. 1. и 3. овог члана.

Народна банка Србије одговара за истоветност података из ст. 1. и 3. овог члана с подацима у евиденцији из става 4. овог члана.

Подаци из евиденције из става 4. овог члана нису јавно доступни и на њих се примењују одредбе члана 87. овог закона.

Народна банка Србије прописује ближе услове и начин вођења евиденције из става 4. овог члана, начин и рокове достављања података који се воде у тој евиденцији, као и начин остваривања увида у те податке.

Дужности и одговорност пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, чланова управе, руководиоца и запослених

Члан 86.

Пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином, чланови управе, руководиоци, прокуристи и запослена лица или лица ангажована по било ком

другом основу у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином дужни су да:

- 1) приликом обављања делатности, односно послова, у оквиру својих дужности поступају савесно и поштено, у складу са правилима струке;
- 2) поступају у најбољем интересу корисника дигиталне имовине, односно учесника у трговању, као и да штите интегритет тржишта дигиталне имовине;
- 3) успостављају процесе и ефикасно користе средства потребна за уредно обављање делатности;
- 4) предузимају све разумне мере како би се избегли сукоби интереса, а ако се ти сукоби не могу избећи, осигурају да се према корисницима дигиталне имовине, односно учесницима у трговању поступа поштено;
- 5) се придржавају одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона, тако да раде у интересу корисника дигиталне имовине, односно учесника у трговању, као и интегритета тржишта дигиталне имовине.

Пословна тајна

Члан 87.

Пословном тајном сматрају се подаци до којих је у току пословања дошао пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином, а односе се на корисника тих услуга, укључујући и податке о његовој личности, као и податке о трансакцији с дигиталном имовином, осим оних који су учињени јавно доступним.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином, чланови његових органа и лица запослена или ангажована код њега, као и друга лица која због природе свог посла имају приступ подацима из става 1. овог члана (у даљем тексту: обвезник чувања пословне тајне) – не могу трећим лицима саопштити или доставити ове податке, нити им могу омогућити приступ тим подацима.

Обавеза чувања пословне тајне из става 1. овог члана за обвезнике чувања те тајне не престаје ни после престанка статуса на основу ког су остварили приступ подацима који су предмет ове тајне.

Изузетно од става 2. овог члана, обвезник чувања пословне тајне може трећим лицима саопштити или доставити податке из става 1. овог члана, односно омогућити приступ тим подацима:

- 1) ако је лице на које се ови подаци односе претходно дало писмени пристанак;
- 2) ако то захтева надзорни орган или друго регулаторно тело у Републици за потребе вршења надзора или ради обављања послова из овог или другог закона;
- 3) на основу одлуке или захтева надлежног суда;
- 4) за потребе министарства надлежног за унутрашње послове, органа надлежног за борбу против организованог криминала и органа надлежног за спречавање прања новца, у складу с прописима;
- 5) за потребе пореске управе;
- 6) у вези са имовинским поступком, на основу захтева староца имовине или конзуларних представништава страних држава, после подношења писмених докумената којима се доказује оправдани интерес тих лица;

- 7) на захтев страног регулаторног тела, у складу са законом;
- 8) у вези са поступком извршења или обезбеђења на имовини корисника дигиталне имовине, на основу захтева суда, извршитеља или другог надлежног органа у том поступку;
- 9) ако је то у другим случајевима прописано овим или другим законом.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином има право да податке из става 1. овог члана саопшти, односно достави судији за претходни поступак, јавном тужиоцу и судовима, односно другим органима који врше јавноправна овлашћења – искључиво ради заштите својих права, у складу са законом.

Лица којима су подаци из става 1. овог члана учињени доступним у складу са ст. 4. и 5. овог члана те податке могу користити искључиво у сврху за коју су прибављени и не могу их даље саопштавати или достављати трећим лицима нити тим лицима омогућити приступ тим подацима, осим у случајевима утврђеним законом.

Одредбе става 6. овог члана примењују се и на лица која су запослена или ангажована, односно која су била запослена или ангажована код лица којима су подаци из става 1. овог члана учињени доступним у складу са ст. 4. и 5. овог члана, као и друга лица којима су због природе њиховог посла ти подаци учињени доступним.

Заштита података о личности

Члан 88.

Пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином дужни су да при прикупљању и обради података о личности из члана 87. став 1. овог закона поступају у складу с законом којим се уређује заштита података о личности.

Пословне књиге и финансијски извештаји

Члан 89.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да вођење пословних књига, признавање и вредновање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање информација из финансијских извештаја, као и интерну ревизију, врши у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија, ако овим законом није другачије прописано.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који пружа услуге повезане с виртуелним валутама дужан је да одвојено евидентира пословне промене које се односе на услуге повезане с виртуелним валутама у односу на услуге повезане с другом дигиталном имовином и у односу на све друге делатности које обавља.

Ревизија финансијских извештаја

Члан 90.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да обезбеди ревизију својих финансијских извештаја ако је на то обавезан у складу са законом којим се уређује ревизија.

Изузетно од става 1. овог члана, ако је укупна вредност трансакција с дигиталном имовином на годишњем нивоу већа од 220.000.000 динара, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да обезбеди ревизију својих финансијских извештаја.

Спољни ревизор који обавља ревизију финансијских извештаја пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из ст. 1. и 2. овог члана дужан је да надзорни орган без одлагања обавести о:

1) свакој чињеници која би могла да представља повреду закона или прописа коју је учинио или чини пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином;

2) материјално значајној промени финансијског резултата исказаног у неревидираним годишњим финансијским извештајима пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином;

3) околностима које би могле довести до знатног материјалног губитка за пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином или угрозити континуитет његовог пословања;

4) резервама датим у мишљењу спољног ревизора на финансијске извештаје пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Спољни ревизор је дужан да надзорни орган обавести о чињеницама и околностима из става 3. овог члана и ако до сазнања о њима дође током вршења ревизије финансијских извештаја правног лица које је блиско повезано с пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином.

Обавештавање из ст. 3. и 4. овог члана не сматра се повредом тајности података и спољни ревизор не може због тога сносити одговорност.

Достављање финансијских извештаја надзорном органу

Члан 91.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да појединачне финансијске извештаје за претходну годину, са извештајем спољног ревизора ако је дужан да обезбеди ревизију својих финансијских извештаја у складу са чланом 90. овог закона – достави надзорном органу најкасније у року од 30 дана од дана достављања финансијских извештаја у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

Ако је дужан да саставља консолидоване финансијске извештаје, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином доставља надзорном органу и консолидоване финансијске извештаје за претходну годину, са извештајем спољног ревизора, најкасније у року од 30 дана од дана достављања консолидованих финансијских извештаја у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

Систем управљања и систем унутрашњих контрола

Члан 92.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да успостави, одржава и унапређује поуздане, ефикасне и свеобухватне системе управљања и унутрашњих контрола који обезбеђују одговорно и поуздано управљање тим пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином.

Систем управљања и систем унутрашњих контрола из става 1. овог члана нарочито обухватају:

1) организациону структуру с прецизно и јасно утврђеним, транспарентним и доследним поделама и разграничењима послова, као и дужностима и одговорностима које се односе на пружање услуга повезаних с дигиталном имовином;

2) ефективне и ефикасне процедуре за идентификовање, мерење и праћење ризика којима је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином изложен или би могао да буде изложен, посебно ризика од прања новца и финансирања тероризма, као и за управљање овим ризицима, односно извештавање о тим ризицима;

3) одговарајуће рачуноводствене процедуре и процедуре за оцену усклађености с прописима којима се уређују спречавање прања новца и финансирања тероризма, као и друге процедуре.

Надзорни орган може ближе прописати начин и услове успостављања, одржавања и унапређења система из става 1. овог члана.

Поверавање оперативних послова пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином трећем лицу

Члан 93.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може поверити обављање појединих оперативних послова повезаних с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином трећем лицу.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који намерава да повери обављање појединих оперативних послова повезаних с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином трећем лицу – дужан је да о томе претходно обавести надзорни орган, најкасније 30 дана пре дана намераваног поверавања.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином одговара за законито пословање лица коме је поверио обављање појединих оперативних послова.

Послови пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином не могу се поверити трећем лицу ако би то поверавање нарушило квалитет унутрашњих контрола тог пружаоца или би могло знатно угрозити законитост пословања тог пружаоца, његово финансијско стање или стабилност.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да надзорном органу обезбеди, у оквиру својих могућности, вршење надзора над лицем коме је поверио обављање појединих оперативних послова, као и да му обезбеди увид у пословне књиге и другу документацију и податке настале у вези са обављањем ових послова, а којима то лице располаже.

Пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у иностраној држави

Члан 94.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може пружати услуге повезане с дигиталном имовином у иностраној држави или преко огранка или непосредно, у складу с прописима те државе и одредбама овог члана.

Ради оснивања огранка у иностраној држави или непосредног пружања услуга повезаних с дигиталном имовином у иностраној држави, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином подноси надзорном органу захтев за давање сагласности.

Уз захтев из става 2. овог члана, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином доставља и следеће податке и документацију:

- 1) назив и адресу огранка, ако оснива огранак у иностраној држави;

2) опис организационе структуре огранка, ако оснива огранак у иностраној држави;

3) пословни план огранка, односно план непосредног пружања услуга повезаних с дигиталном имовином у иностраној држави за прве три пословне године са описом услуга повезаних с дигиталном имовином које намерава да пружа у иностраној држави, укључујући и број и врсту очекиваних корисника дигиталне имовине, као и очекивани обим и износ трансакција с дигиталном имовином, и то за сваку врсту услуга повезаних с дигиталном имовином коју намерава да пружа у иностраној држави;

4) податке о лицима која ће руководити пословима огранка, односно непосредним пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином у иностраној држави, с подацима и доказима да та лица имају добру пословну репутацију у складу с чланом 60. овог закона;

5) доказ да су прописи стране државе у којој оснива огранак, односно непосредно пружа услуге повезане с дигиталном имовином, усклађени са међународним стандардима у области спречавања прања новца и финансирања тероризма, нарочито у области која се односи на дигиталну имовину и обавезе пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином;

6) доказ да не постоје сметње да надзорни орган спроводи надзор над пословањем огранка у иностраној држави у којој оснива огранак, односно непосредним пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином у одређеној иностраној држави.

О захтеву из става 2. овог члана надзорни орган одлучује у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева.

Ако је захтев из става 2. овог члана неуредан, надзорни орган у року од 10 дана од дана пријема тог захтева обавештава пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином на који начин да уреди тај захтев, у ком случају рок из става 4. овог члана почиње да тече од дана када је поднет уредан захтев у складу са обавештењем из овог става.

Надзорни орган прописује ближе услове и начин давања и одузимања сагласности из става 2. овог члана.

Пословање у складу с прописаним захтевима

Члан 95.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да у сваком тренутку послује у складу са организационим, кадровским, техничким и другим захтевима утврђеним овим законом и другим прописима.

Пружање услуга повезаних са финансијским леверицом

Члан 96.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тач. 1), 8) или 9) овог закона може својим корисницима да позајмљује новчана средства или дигиталну имовину искључиво ради финансијског леверица за трговање дигиталном имовином, у складу са уговором с тим корисником.

Позајмљивање новчаних средстава и дигиталне имовине из става 1. овог члана пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може да врши искључиво из своје имовине, не и из имовине корисника.

Надзорни орган може да пропише услове и ограничења у вези са пружањем услуга повезаних с финансијским леверицом.

Финансијски левериц је свака метода помоћу које корисник дигиталне имовине може да повећава изложеност дигиталној имовини намењеној трговању, било позајмљивањем новчаних средстава или дигиталне имовине, било заузимањем позиција са финансијском имовином или дериватима у које је уграђен финансијски левериц, или на други начин од пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тачка 1) овог закона који намерава да својим корисницима позајмљује новчана средства и дигиталну имовину из става 1. овог члана, дужан је да претходно повећа свој минимални капитал до износа из члана 54. став 1. тачка 2) овог закона и да доказ о томе достави надзорном органу, као и да одржава тај износ капитала у складу с чланом 54. овог закона.

Прихватање/пренос дигиталне имовине

Члан 97.

Прихватање дигиталне имовине у замену за продату робу и/или пружене услуге у трговини на мало може се вршити искључиво преко пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуге повезане с дигиталном имовином из члана 3. став 1. тачка 7) овог закона.

Пружалац услуге повезане с дигиталном имовином из става 1. овог члана од потрошача прихвата одговарајућу вредност дигиталне имовине, која одговара цени продате робе и/или пружених услуга том потрошачу, замењује је за одговарајући износ законског средства плаћања и преноси тај износ на одговарајући рачун трговца.

Прихватање и/или пренос дигиталне имовине непосредно са потрошача на трговца је забрањен.

VI. ЗАЛОЖНО И ФИДУЦИЈАРНО ПРАВО НА ДИГИТАЛНОЈ ИМОВИНИ

Уговор о залози

Члан 98.

Уговором о залози на дигиталној имовини обавезује се залогодавац према повериоцу (у даљем тексту: заложни поверилац) да му пружи обезбеђење за његово потраживање према залогодавцу или трећем лицу тако што ће се повериочево право залог на дигиталној имовини залогодавца успоставити у складу са овим законом.

Уговор о залози на дигиталној имовини садржи нарочито:

- 1) датум закључења тог уговора;
- 2) податке о повериоцу, залогодавцу и дужнику, ако дужник и залогодавац нису исто лице, и то:
 - (1) име и презиме, односно пословно име или назив тих лица,
 - (2) адресу пребивалишта, односно седишта тих лица,
 - (3) матични број и порески идентификациони број, ако постоји, тих лица;
- 3) врсту и количину дигиталне имовине која је предмет заложног права;
- 4) податке о потраживању које се обезбеђује;

5) начин успостављања залогe.

Уговор о залози на дигиталној имовини може бити посебан уговор или саставни део оквирног или другог уговора између повериоца и дужника.

Уговор о залози, у смислу овог члана, може се извршити и коришћењем паметног уговора.

Уговор о залози на дигиталној имовини закључује се у папирном или електронском облику, односно на трајном носачу података који омогућава чување и репродуковање изворних података у неизмењеном облику.

Надзорни орган може да пропише додатне елементе које мора да садржи уговор о залози на дигиталној имовини, као и посебна правила којима се уређује извршавање уговора о залози на дигиталној имовини коришћењем паметног уговора.

Стицање заложног права

Члан 99.

Заложно право се стиче уписом у регистар заложног права који води пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу надзорног органа за вођење регистра заложног права на дигиталној имовини, као и за чување и администрирање дигиталне имовине за рачун корисника и са тим повезане услуге.

Услов за упис заложног права на дигиталној имовини у регистар заложног права јесте да је дигитална имовина која је предмет заложног права претходно поверена на чување и администрирање пружаоцу услуга повезаних са дигиталном имовином који има дозволу за вођење регистра заложног права на дигиталној имовини.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права на дигиталној имовини у који се уписује заложно право је дужан да у исто време са уписом заложног права онемогући даље располагање заложеном дигиталном имовином, као и да обезбеди да заложеном дигиталном имовином није могуће располагати све до намирења обезбеђеног потраживања, односно брисања заложног права.

Изузетно од става 3. овог члана, уговором о залози на дигиталној имовини може се утврдити да ће располагање заложеном дигиталном имовином бити дозвољено. У том случају, заложена дигитална имовина чува пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права у који је уписано заложно право на тој дигиталној имовини, и то до намирења обезбеђеног потраживања, односно брисања заложног права на тој дигиталној имовини, у складу са уговором о залози на тој дигиталној имовини.

Ако је залогодавац заложно дигиталну имовину на којој нема право својине или ако залога није пуноважна из других разлога, упис у регистар заложног права не производи правно дејство.

Упис заложног права у регистар заложног права могу тражити поверилац или залогодавац.

Ако упис тражи поверилац, потребна је изричита изјава залогодавца да пристаје да поверилац упише заложно право у регистар заложног права.

Правно дејство заложног права

Члан 100.

Поверилац чије је заложно право уписано у регистар заложног права може се наплатити из вредности предмета заложног права пре осталих поверилаца, ако му његово потраживање не буде исплаћено у целости.

Потраживање које се обезбеђује

Члан 101.

Заложним правом може се обезбедити новчано потраживање у домаћој или страног валути у складу са законом, као и неновчано потраживање изражено у дигиталној имовини.

Заложним правом обезбеђује се одређен износ главног потраживања, дужна камата и трошкови остварења наплате потраживања.

Заложним правом могу се обезбедити и будућа, као и условна потраживања.

Правно дејство у стечају

Члан 102.

У случају стечајног поступка над имовином залогодавца, на намирење из вредности предмета заложног права примењују се правила закона којим се уређује стечај, осим ако није другачије прописано овим законом.

Заложни поверилац

Члан 103.

Заложни поверилац је, у смислу закона којим се уређује стечај, различни поверилац који је стекао заложно право у складу са овим законом.

Одређивање овлашћеног лица

Члан 104.

Уговором о залози на дигиталној имовини или посебним пуномоћјем заложни поверилац или више њих могу овластити треће лице да предузима правне радње ради заштите и намирења обезбеђеног потраживања (у даљем тексту: овлашћено лице).

Овлашћено лице у односу на залогодавца има права заложног повериоца.

За одрицање од заложног права овлашћено лице мора имати посебно овлашћење.

При упису заложног права у регистар заложног права уписују се подаци о овлашћеном лицу уместо података о заложном повериоцу.

Ако има више заложних поверилаца они могу на начин из става 1. овог члана одредити једног од њих да обавља послове овлашћеног лица.

Залогодавац

Члан 105.

Залогодавац, у смислу овог закона, је лице које има право својине на дигиталној имовини или својство имаоца дигиталне имовине којом може слободно располагати.

Залогодавац може бити дужник или треће лице.

Право коришћења заложене дигиталне имовине

Члан 106.

Залогодавац има право да употребљава заложену дигиталну имовину у складу са њеном уобичајеном наменом, као и да, ако дигитална имовина која је предмет заложног права даје плодове, прибира те плодове.

Уговором о залози на дигиталној имовини може се утврдити да заложни поверилац има права из става 1. овог члана.

Право на употребу заложене дигиталне имовине може се уговором о залози на дигиталној имовини проширити или ограничити.

Поновно залагање

Члан 107.

Залогодавац може да заложити дигиталну имовину на којој је већ успостављено заложно право, ако уговором о залози на дигиталној имовини није другачије утврђено.

Посебне уговорне одредбе о намирењу

Члан 108.

Уговором о залози на дигиталној имовини може се утврдити да заложни поверилац има право да у тренутку доспелости потраживања, под условом да заложена дигитална имовина има тржишну цену, по тој тржишној цени дигиталну имовину задржи за себе.

Заложни поверилац и залогодавац се могу споразумети да ће поверилац моћи да предмет заложног права по одређеној цени задржи за себе у тренутку доспелости потраживања.

Редослед заложних права

Члан 109.

Заложни поверилац има право да из цене постигнуте продајом предмета заложног права наплати своје потраживање пре осталих поверилаца залогодавца, осим ако није другачије одређено овим законом.

Ако је исти предмет заложног права, у складу са овим законом, заложен већем броју поверилаца, редослед исплате њихових потраживања из вредности тог предмета одређује се према времену (дан, час и минут) пријема захтева за упис заложног права у регистар заложних права.

Утврђивање реда првенства за обезбеђење потраживања по основу јавних прихода или других потраживања Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе врши се на начин предвиђен ставом 2. овог члана.

Намирење

Члан 110.

У тренутку доспелости, заложни поверилац стиче право да из вредности предмета заложног права намири своје главно потраживање, камату и трошкове око остварења наплате потраживања.

Вишак вредности изнад износа потраживања добијен након намирења из предмета заложног права заложни поверилац је дужан исплатити залогодавцу наредног радног дана, у супротном плаћа залогодавцу прописану затезну камату за период од дана намирења до дана исплате вишка вредности.

Дужност сарадње

Члан 111.

Залогодавац је дужан да сарађује са заложним повериоцем у поступку намирења повериочевог потраживања из предмета заложног права.

Залогодавац је дужан да заложном повериоцу пружи обавештења ради спровођења намирења.

Обавезе залогодавца из ст. 1. и 2. овог члана има и дужник, када то није исто лице.

Ако повреди неку од обавеза из овог члана залогодавац, односно дужник када то није исто лице, дужан је да накнади штету коју трпи заложни поверилац.

Дужности залогодавца

Члан 112.

Залогодавац је дужан да трпи да се заложни поверилац намири из вредности предмета заложног права.

До окончања намирења, залогодавац је дужан да се уздржава од радњи којима се може смањити вредност предмета заложног права.

Залогодавац је дужан да предузме и друге радње које су неопходне да би заложни поверилац могао да намири своје потраживање.

Ако повреди неку од обавеза из овог члана, залогодавац је дужан да накнади штету коју трпи заложни поверилац.

Вансудска продаја предмета заложног права

Члан 113.

Заложни поверилац може приступити вансудској продаји предмета заложног права по доспелости обезбеђеног потраживања.

Потврда из регистра заложног права на дигиталној имовини даје овлашћење заложном повериоцу да у име и за рачун залогодавца закључи уговор о продаји дигиталне имовине у поступку намирења.

Дужник може пуноважно испунити дуг у било које време пре продаје заложене дигиталне имовине.

У року из става 3. овог члана залогодавац може, иако није дужан, испунити обавезу дужника.

Вансудска продаја предмета заложног права, у смислу овог закона, обухвата и јавну продају путем надметања.

Стицање права својине на вансудској јавној продаји и другим врстама продаје

Члан 114.

Савесно лице које купи предмет заложног права на вансудској јавној продаји, стиче право својине на том предмету без терета.

Право својине које је савесни купац стекао не може се оспоравати због евентуалних пропуста у поступку продаје.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на друге врсте вансудских продаја у поступку намирења, ако је лице купило предмет заложног права по тржишној цени или по цени по којој би га продао разуман и пажљив човек, чувајући интересе дужника и залогодавца.

Намирење из предмета заложног права после застарелости

Члан 115.

Заложни поверилац се може намирити из вредности заложене дигиталне имовине и после застарелости његовог потраживања.

Престанак заложног права

Члан 116.

Ако потраживање заложног повериоца престане исплатом дуга или на други начин, заложно право престаје и брише се из регистра заложног права на дигиталној имовини на захтев заложног повериоца, дужника или залогодавца, када то није исто лице.

Заложно право престаје и брише се из регистра заложног права на дигиталној имовини ако дигитална имовина престане да постоји.

Заложно право престаје на основу јавне продаје и друге продаје заложене дигиталне имовине, извршене ради намирења потраживања заложног повериоца.

Брисање заложног права из регистра заложног права на дигиталној имовини може се тражити и када се заложни поверилац одрекне заложног права у писменој форми, када се својство заложног повериоца стекне у истом лицу са својством дужника, као и када заложни поверилац стекне право својине на заложеној дигиталној имовини.

Ако дужник или залогодавац, кад то није исто лице, тражи брисање заложног права, дужан је да поднесе регистру заложног права на дигиталној имовини писмену изјаву заложног повериоца да пристаје на брисање, судску одлуку или други одговарајући документ из којег проистиче да је заложно право престало.

Регистар заложног права на дигиталној имовини

Члан 117.

Регистар заложног права на дигиталној имовини је регистар који води пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који за то има дозволу надзорног органа, а у који се, у складу са овим законом, уписују заложна права на дигиталној имовини.

Надзорни орган на својој интернет презентацији објављује списак свих пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином који воде регистар заложног права на дигиталној имовини из става 1. овог члана.

Регистар заложног права на дигиталној имовини доступан је свим лицима без обзира на место и територију с које приступају том регистру. Сва лица се могу обратити било ком пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права на дигиталној имовини, ради претраживања.

Подаци из регистра заложног права на дигиталној имовини су јавни и бесплатно доступни на интернет презентацији пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права на дигиталној имовини.

Регистар заложног права на дигиталној имовини се мора водити ажурно.

Упис података у регистар заложног права на дигиталној имовини није доказ о постојању својинских и других права залогодавца на заложеној

дигиталној имовини, нити да је обезбеђено потраживање или залагање пуноважно.

Више пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином који воде регистар заложног права на дигиталној имовини могу да закључе споразум о успостављању заједничког регистра заложног права на дигиталној имовини.

Члан 118.

Регистар заложног права на дигиталној имовини садржи:

1) податке о залогодавцу и дужнику, када то нису иста лица, као и податке о заложном повериоцу или овлашћеном лицу;

2) податке којима се ближе одређује дигитална имовина која је предмет заложног права;

3) податке о износу обезбеђеног потраживања, односно податке о највишем износу будућих или условних потраживања;

4) податке о постојању спора о заложном праву или у вези са предметом залогe.

Ако је субјект заложног права домаће физичко лице, подаци из става 1. тачка 1) овог члана односе се на име, презиме, јединствени матични број и место у коме то лице има пребивалиште, а ако је субјект заложног права странo физичко лице подаци из става 1. тачка 1) овог члана односе се на име, презиме, број пасоша и земљу издавања пасоша.

Ако је субјект заложног права домаће правно лице подаци из става 1. тачка 1) овог члана односе се на пословно име и матични број, а ако је субјект заложног права странo правно лице подаци из става 1. тачка 1) овог члана односе се на пословно име, ознаку под којом се то правно лице води у страном регистру привредних субјеката, назив тог регистра и назив државе у којој се налази његово седиште.

У регистар заложног права на дигиталној имовини се уписују и све промене података из става 1. овог члана.

Измене и допуне које се односе на битне елементе уписаног заложног права имају карактер новог уписа.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права на дигиталној имовини је дужан да води евиденцију о времену (дан, час и минут) пријема захтева за упис заложног права у регистар заложних права.

Забележба спора

Члан 119.

У регистар залогe уписују се забележба спора по тужби за брисање заложног права или другог спора у вези са заложним правом.

За брисање забележбе спора прилаже се правоснажна одлука суда или поравнање којим је предметни спор окончан.

Надзорни орган може прописати и друге случајеве у којима долази до брисања забележбе спора.

Чување документација из регистра заложног права на дигиталној имовини

Члан 120.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да чува документацију на основу које је извршен упис података у регистар заложног права на дигиталној имовини, односно на основу које је заложно право брисано, и то пет година од дана престанка заложног права.

Документација из става 1. овог члана у папирној форми преводи се у електронску форму и чува у складу са прописима којима се уређује чување електронских докумената.

Фидуција на дигиталној имовини

Члан 121.

Уговором о фидуцији дигиталне имовине обавезује се фидуцијарни дужник (у даљем тексту: фидуцијант) према фидуцијарном повериоцу (у даљем тексту: фидуцијар) да на њега, у сврху обезбеђења потраживања, пренесе право својине на дигиталној имовини, а фидуцијар се обавезује да, у складу са тим уговором, примљена или еквивалентна средства обезбеђења врати фидуцијанту по извршењу обезбеђеног потраживања, односно истовремено с тим извршењем.

Фидуцијар, ако није другачије уговорено, има право да користи дигиталну имовину која је предмет уговора о фидуцији из става 1. овог члана и да њоме располаже, укључујући и право на њено отуђење.

Фидуцијант може бити и треће лице које пружа обезбеђење за туђи дуг.

Уговор о фидуцији дигиталне имовине може се, осим у сврху обезбеђења потраживања у складу са ставом 1. овог члана, закључити и у другу сврху која у том случају мора бити дефинисана самим уговором о фидуцији дигиталне имовине.

Надзорни орган ближе уређује фидуцију на дигиталној имовини и прописује ближе услове и обавезну садржину уговора о фидуцији дигиталне имовине.

Ако је то прописано правилима пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином и ако је то утврђено у уговору о фидуцији дигиталне имовине, на фидуцију дигиталне имовине се могу сходно применити одредбе овог закона које се односе на заложно право на дигиталној имовини.

Положај фидуцијанта у стечају

Члан 122.

Уколико је уговор о фидуцији закључен у сврху обезбеђења потраживања у складу са чланом 121. став 1. овог закона фидуцијант ће, у смислу закона којим се уређује стечајни поступак, имати положај разлучног повериоца.

Уколико је уговор о фидуцији закључен у било коју сврху осим обезбеђења потраживања, у складу са чланом 121. став 4. овог закона, фидуцијант ће, у смислу закона којим се уређује стечајни поступак, имати положај излучног повериоца.

VII. НАДЗОР

Предмет надзора

Члан 123.

Надзор над пословањем пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, издавалаца дигиталне имовине, као и лица која јесу или су била имаоци дигиталне имовине, врши надзорни орган, у складу са својим надлежностима утврђеним овим и другим законима.

Надзорни орган врши надзор у сваком делу пословања издаваоца и имаоца дигиталне имовине из става 1. овог члана који је посредно и/или непосредно у вези са дигиталном имовином, као и у сваком делу пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, и може тим издаваоцима, имаоцима дигиталне имовине, односно пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином, самостално изрицати мере из своје надлежности у складу са овим и другим законима.

Предмет надзора је провера усклађености пословања пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, издавалаца и лица која јесу или су била имаоци дигиталне имовине (у даљем тексту: субјект надзора) са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Предмет надзора је и провера усклађености пословања пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином и издавалаца са законом и другим прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, законом којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, прописима којима се уређује девизно пословање, прописима којима се уређује рачуноводство, прописима којима се уређује управљање информационом системом и другим одговарајућим прописима.

Надзорни орган може прописом утврдити обавезу пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином да плаћају накнаду за вршење надзора из овог члана, као и начин обрачуна, рокове плаћања и друга питања у вези са овом накнадом.

Начин вршења надзора

Члан 124.

Надзорни орган надзор врши:

1) посредно – прикупљањем и анализом извештаја и друге документације и података које субјект надзора доставља надзорном органу у складу са овим законом, као и друге документације, односно других података о пословању субјекта надзора којима надзорни орган располаже;

2) непосредно – увидом у пословне књиге и другу документацију и податке субјекта надзора.

Надзорни орган може у току вршења надзора, на начин утврђен у ставу 1. овог члана, извршити надзор и код лица коме је субјект надзора поверио обављање појединих оперативних послова у складу са овим законом, као и код других лица која су са субјектом надзора повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

Лица код којих се врши надзор из овог члана дужна су да овлашћеним лицима надзорног органа омогуће несметано вршење надзора и да сарађују с њима.

Достављањем субјекту надзора решења, записника и других аката, као и обавештења, захтева и других писмена надзорног органа који су повезани с надзором – сматра се да су они достављени и члановима управе и руководиоцима субјекта надзора и не може се доказивати супротно.

Надзорни орган ближе прописује услове и начин вршења надзора сходно својим законским надлежностима, а може прописати и обавезу субјекта надзора да обезбеде услове за пријем решења, записника и других аката, обавештења, захтева и писмена надзорног органа у облику електронских докумената.

Подаци и документација који се достављају надзорном органу

Члан 125.

Ради вршења надзора над његовим пословањем, субјект надзора и лица из члана 124. став 2. овог закона дужни су да, на захтев надзорног органа, доставе све тражене податке и документацију у року који је утврђен у том захтеву.

Ако су подаци и документација из става 1. овог члана сачињени на језику који није српски, надзорни орган може захтевати од субјекта надзора, односно лица из тог става да о њиховом трошку обезбеде превод тих података и документације на српски језик.

Надзорни орган прикупља, обрађује и анализира податке повезане с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином које му у статистичке сврхе и ради обављања надзора достављају пружаоци тих услуга.

Надзорни орган ближе прописује садржину, рокове и начин достављања података из става 3. овог члана.

Тајност података у вршењу надзора

Члан 126.

Подаци које запослени у надзорном органу и овлашћена и друга ангажована лица из члана 128. овог закона на било који начин сазнају, а односе се на надзор над пословањем субјекта надзора, као и документи који садрже такве податке, укључујући и мере из члана 132. став 1. тач. 1) до 3) овог закона – одређују се и штите као тајни подаци са ознаком степена тајности „ПОВЕРЉИВО” или „ИНТЕРНО”, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Лица из става 1. овог члана дужна су да чувају податке и документе из тог става као тајне податке, односно не могу их учинити доступним трећим лицима, осим у случајевима прописаним законом.

Обавеза чувања тајности података за лица из става 1. овог члана не престаје ни након престанка радног односа, односно ангажовања у надзорном органу као ни након престанка другог својства на основу ког су та лица остварила приступ подацима из тог става.

Изузетно од става 2. овог члана, надзорни орган може податке и документе из става 1. овог члана учинити доступним домаћим и страним надзорним органима, под условом да их ти органи користе искључиво у сврхе за које су прибављени.

Објављивање података из става 1. овог члана изражених у збирном облику, тако да се на основу њих не може утврдити идентитет субјекта надзора,

односно физичких и правних лица – не сматра се повредом обавезе чувања тајности података.

Сарадња надзорног органа с другим надлежним органима

Члан 127.

Надзорни орган и други надлежни органи у Републици сарађују и размењују податке ради вршења и унапређења надзора, одлучивања у управним поступцима и обављања других послова утврђених овим законом.

Народна банка Србије и Комисија споразумом ближе уређују начин сарадње и размене података ради вршења и унапређења надзора, одлучивања у управним поступцима и обављања других послова утврђених овим законом.

Надзорни орган има право да у сваком тренутку од надлежног органа који води евиденцију о осуђиваности за казнена дела захтева податке о осуђиваности лица, његових сарадника, као и стварног власника тог лица у смислу закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, на које се односе захтеви и обавештења који се надзорном органу достављају у складу са овим законом, односно чија је пословна репутација значајна за поступање и одлучивање по тим захтевима, односно обавештењима.

Надзорни орган сарађује с надлежним органима страних држава и може с њима у сврхе из става 1. овог члана размењивати податке који се односе на надзор над субјектима надзора и неовлашћено пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, у складу са одредбама овог закона, а може закључити и споразум с тим органима.

Непосредни надзор

Члан 128.

Субјект надзора је дужан да надзорном органу омогући вршење непосредног надзора над пословањем, односно обављањем појединих послова у његовом седишту, огранцима и другим организационим деловима.

Надзор из става 1. овог члана врше запослени у надзорном органу у складу с посебним решењем, односно налогом који доноси тај орган.

У решењу, односно налогу из става 2. овог члана, наводе се субјект надзора код кога се врши надзор и предмет надзора.

Субјект надзора дужан је да запосленима у надзорном органу из става 2. овог члана (у даљем тексту: овлашћена лица) стави на увид пословне књиге, документацију и податке које та лица буду захтевала у писменој, односно у електронској форми, као и да им омогући приступ свим ресурсима информационог система, укључујући опрему, базе података и рачунарске програме које користи.

Овлашћена лица врше непосредан надзор радним даном у току редовног радног времена субјекта надзора, а када је то неопходно због обима или природе овог надзора – субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима омогући обављање тог надзора и нерадним данима, односно изван радног времена.

Овлашћена лица у току вршења непосредног надзора могу да:

- 1) приступају свим просторијама субјекта надзора;
- 2) захтевају да им се стави на располагање засебна просторија за обављање послова непосредног надзора;

3) захтевају да им се доставе подаци, односно обезбеде копије докумената који су повезани с предметом непосредног надзора, као и обезбеди приступ ресурсима информационог система;

4) непосредно комуницирају с члановима управе, руководиоцима и одговорним запосленима субјекта надзора ради добијања неопходних појашњења.

Ако податке обрађује или пословне књиге и другу документацију води у електронском облику, субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима пружи неопходну техничку подршку током увида у те податке, односно пословне књиге и документацију.

Субјект надзора дужан је да именује свог представника који ће овлашћеним лицима пружити сву неопходну помоћ за несметано вршење непосредног надзора.

Надзорни орган може ангажовати друга лица која ће присуствовати непосредном надзору ради пружања одговарајуће стручне подршке овлашћеним лицима при вршењу овог надзора.

Одредбе овог члана сходно се примењују и у случају када надзорни орган врши непосредни надзор код лица коме је субјект надзора поверио обављање појединих оперативних послова, као и код других лица која су са субјектом надзора повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

Записник о надзору

Члан 129.

Овлашћена лица дужна су да о извршеном надзору сачине записник (у даљем тексту: записник о надзору).

Надзорни орган субјекту надзора доставља записник о надзору, на који он може ставити примедбе у року од 15 радних дана од дана када му је тај записник достављен.

Надзорни орган неће разматрати примедбе из става 2. овог члана које се односе на промену чињеничног стања насталу након периода у коме је извршен надзор.

Када се провером навода изнетих у примедбама из става 2. овог члана утврди чињенично стање битно различито од стања наведеног у записнику о надзору, сачињава се допуна тог записника.

Допуна записника о надзору доставља се субјекту надзора у року од 15 радних дана од дана достављања примедба на тај записник.

Ако утврди да примедбе субјекта надзора на записник о надзору нису основане, односно да не утичу битно на утврђено чињенично стање – надзорни орган о томе сачињава службену белешку и доставља је субјекту надзора.

Решење о обустави поступка

Члан 130.

Надзорни орган донеће решење о обустави поступка надзора извршеног код субјекта надзора, ако записником о надзору нису утврђене неправилности или недостаци у пословању субјекта надзора или ако субјект надзора примедбама достављеним у року прописаном овим законом основано оспори све налазе из записника о надзору.

Решење из става 1. овог члана доставља се субјекту надзора.

Провера и забрана неовлашћеног пружања услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 131.

Ако постоји сумња да се пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином бави правно лице, предузетник или физичко лице које нема дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у складу с овим законом – надзорни орган може извршити непосредну и посредну проверу да ли то лице пружа услуге повезане с дигиталном имовином супротно одредбама овог закона.

На проверу из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе чл. 123. до 130. овог закона.

Ако лице из става 1. овог члана на захтев надзорног органа не достави све тражене податке и документацију у року који је утврђен у том захтеву или ако не омогући надзорном органу обављање непосредног надзора или не сарађује са овлашћеним лицима – надзорни орган може том лицу изрећи новчану казну у распону:

- 1) од 100.000 до 500.000 динара за правна лица и од 30.000 до 100.000 динара за одговорна лица у правном лицу;
- 2) од 30.000 до 100.000 динара за физичка лица.

Ако провером из става 1. овог члана утврди да се лице из тог става неовлашћено бави пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином, надзорни орган доноси решење о забрани обављања ових послова и доставља га надлежним органима.

Решењем из става 4. овог члана надзорни орган истовремено изриче и новчану казну лицу из тог става, и то у распону:

- 1) од 100.000 до 5.000.000 динара, односно до 20% укупних прихода остварених у претходној пословној години ако је тај износ већи од 5.000.000 динара за правна лица и од 30.000 до 1.000.000 динара за одговорна лица у правном лицу;
- 2) од 30.000 до 2.000.000 динара за физичка лица.

Ако надзорни орган накнадном провером утврди да привредно друштво, односно предузетник којима је изречена забрана из става 4. овог члана нису престали с неовлашћеним пружањем услуга из тог става, такво неовлашћено пружање услуга повезаних с дигиталном имовином представља неотклоњив разлог за покретање поступка принудне ликвидације, односно брисања предузетника из регистра привредних субјеката по сили закона, у складу са законом којим се уређује правни положај привредних друштава.

У случају из става 6. овог члана, надзорни орган доноси решење о неовлашћеном пружању услуга повезаних с дигиталном имовином и доставља га органу надлежном за вођење регистра привредних субјеката ради покретања поступка принудне ликвидације, односно брисања привредног друштва и предузетника из регистра.

Решењем из става 7. овог члана надзорни орган изриче меру блокаде свих рачуна привредног друштва и предузетника до покретања поступка принудне ликвидације, односно брисања предузетника из регистра.

На изрицање новчаних казни из ст. 3. и 5. овог члана сходно се примењују одредбе члана 136. овог закона.

Укупан приход из става 5. овог члана има значење утврђено законом којим се уређује заштита конкуренције.

Предузимање мера у поступку надзора

Члан 132.

Ако се у поступку надзора утврде недостаци или неправилности у пословању субјекта надзора, односно ако се утврди да је тај субјект поступио супротно овом закону или прописима донетим на основу овог закона, надзорни орган предузеће према том субјекту једну од следећих мера:

- 1) упутити препоруку;
- 2) упутити писмену опомену;
- 3) изрећи налоге и мере за отклањање утврђених неправилности;
- 4) донети решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Мере из става 1. овог члана надзорни орган предузима на основу чињеничног стања утврђеног у записнику о надзору, у складу с чланом 129. овог закона.

О предузимању мере из става 1. тачка 3) овог члана, надзорни орган доноси решење.

Кад утврди да ли је субјект надзора поступио у складу с мерама из става 1. тач. 1) до 3) овог члана и у којој мери, надзорни орган ће или обуставити поступак надзора или предузети нову меру према том субјекту.

Препорука

Члан 133.

Ако се у поступку надзора утврде мање значајне неправилности или недостаци у пословању субјекта надзора који не представљају значајан ризик у његовом пословању, надзорни орган упутиће том субјекту одговарајућу препоруку.

Препорука садржи рок за отклањање неправилности, односно недостатака из става 1. овог члана, као и рок у коме је субјект надзора дужан да надзорном органу достави извештај о отклоњеним неправилностима, односно недостацима, са одговарајућим доказима.

Писмена опомена

Члан 134.

Ако се у поступку надзора утврде неправилности које не утичу битно и непосредно на пословање субјекта надзора, али би могле представљати значајан ризик у пословању ако се не отклоне, или ако субјект надзора није поступио у складу с препоруком – надзорни орган упућује му писмену опомену.

Писмена опомена садржи рок за отклањање неправилности из става 1. овог члана, као и рок у коме је субјект надзора дужан да надзорном органу достави извештај о отклоњеним неправилностима, са одговарајућим доказима.

Налози и мере за отклањање утврђених неправилности

Члан 135.

Ако се у поступку надзора утврди да субјект надзора није поступио у складу са овим законом или прописима донетим на основу овог закона, односно у складу с писменом опоменом – надзорни орган доноси решење којим том

субјекту изриче налоге и мере за отклањање утврђених неправилности, у року који не може бити дужи од 60 дана од дана пријема тог решења.

Решењем из става 1. овог члана субјекту надзора налаже се да спроведе једну или више следећих активности:

- 1) да своје пословање усклади са овим законом и прописима донетим на основу овог закона;
- 2) да привремено обустави пружање појединих услуга повезаних с дигиталном имовином;
- 3) да предузме одговарајуће мере за заштиту корисника дигиталне имовине, у складу са овим законом;
- 4) да разреши чланове управе и/или руководиоце субјекта надзора, ако више не испуњавају услове прописане овим законом, односно ако поступају супротно одредбама овог закона;
- 5) да предузме, односно обустави друге активности.

Решење из става 1. овог члана садржи рок у коме је субјект надзора дужан да надзорном органу достави извештај о отклоњеним неправилностима, са одговарајућим доказима.

Изрицање новчане казне

Члан 136.

Ако у поступку надзора утврди да субјект надзора није поступио у складу са овим законом или прописима донетим на основу овог закона, а нарочито ако су истоврсне повреде чињене у одређеном периоду коришћењем исте ситуације или трајног односа с корисницима дигиталне имовине – надзорни орган решењем из члана 135. овог закона може изрећи новчану казну том субјекту, као и члану управе и руководиоцу тог субјекта.

Новчана казна из става 1. овог члана која се изриче субјекту надзора не може бити мања од 100.000 динара ни већа од 5.000.000 динара, а новчана казна из тог става која се изриче члану управе и руководиоцу субјекта надзора не може бити мања од 30.000 динара ни већа од 1.000.000 динара.

Ако је 10% укупног прихода субјекта надзора оствареног у претходној години веће од 5.000.000 динара, новчана казна из става 2. овог члана која се изриче субјекту надзора може бити и већа од 5.000.000 динара али не већа од 10% укупног прихода субјекта надзора оствареног у претходној години.

Новчане казне из овог члана могу се изрећи и физичком лицу које у време изрицања новчане казне више нема својство члана управе или руководиоца субјекта надзора – за непоступања, односно повреде из става 1. овог члана који су учињени док су та лица обављала ове функције у субјекту надзора.

При изрицању новчаних казни из овог члана, надзорни орган поступа узимајући у обзир критеријуме из члана 138. овог закона.

При изрицању новчане казне члану управе и руководиоцу субјекта надзора, надзорни орган поред критеријума из члана 138. овог закона, оцењује и степен одговорности овог лица узимајући у обзир поделу одговорности за послове из делокруга тог органа утврђене законом и унутрашњим актима субјекта надзора, као и овлашћења и одговорности у управљању субјектом надзора.

Ако се новчана казна изриче у поступку надзора, решење из става 1. овог члана доноси се без претходног посебног изјашњења субјекта надзора, односно члана управе и руководиоца тог субјекта о чињеницама и околностима које су од значаја за доношење решења о изрицању ове казне, осим ако је у питању лице коме је престала та функција у субјекту надзора.

Субјект надзора је дужан да записник о надзору и решење о изрицању новчане казне достави лицу које је функцију члана управе и руководиоца субјекта надзора обављало у периоду на који се односи записник о надзору. По протеку 30 дана од дана достављања субјекту надзора – сматра се да су записник о надзору и решење о изрицању новчане казне достављени овим лицима.

Решење о изрицању новчане казне је извршно након достављања лицу из става 1. овог члана.

Ако члан управе и руководиоца субјекта надзора, укључујући и лица која су обављала ове функције у субјекту надзора, не плати новчану казну у року утврђеном решењем о изрицању новчане казне – субјект надзора је дужан да ову казну плати у року од осам дана од истека рока утврђеног овим решењем.

Новчане казне из овог члана уплаћују се на рачун надзорног органа.

Субјект надзора је дужан да надзорном органу достави доказ о уплати на рачун надзорног органа новчаних казни из овог члана најкасније у року одређеном решењем о изрицању новчане казне, односно у року од осам дана од истека тог рока ако субјект надзора плаћа казну уместо лица из става 10. овог члана у складу са тим ставом.

Ако се обавеза по основу новчане казне из овог члана не плати у року утврђеном решењем о изрицању новчане казне, надзорни орган има право да обрачунава затезну камату на износ тог дуга.

Извршна решења о изрицању новчане казне из овог члана представљају основ за принудну наплату с рачуна субјекта надзора у складу са законом којим се уређује платни промет.

Укупан приход из става 3. овог члана има значење утврђено законом којим се уређује заштита конкуренције.

Одузимање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином

Члан 137.

Надзорни орган доноси решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, у следећим случајевима:

1) ако утврди да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином није отпочео с пружањем тих услуга у року од шест месеци од дана доношења решења о давању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином или да не пружа те услуге у периоду дужем од шест месеци;

2) ако пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином писмено обавести надзорни орган да више не намерава да пружа те услуге или да намерава да спроведе поступак ликвидације;

3) ако утврди теже повреде прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма;

4) ако му пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином не омогући да врши надзор над његовим пословањем.

Надзорни орган може донети решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, у следећим случајевима:

- 1) ако утврди да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином више не испуњава услове из члана 56. овог закона;
- 2) ако утврди да је решење о давању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином донето на основу неистинитих података;
- 3) ако утврди да су активности пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином повезане с прањем новца или финансирањем тероризма;
- 4) ако утврди да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином није у року извршио налоге и мере из члана 135. овог закона;
- 5) ако утврди да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином не одржава минимални капитал у складу са одредбама овог закона;
- 6) ако утврди да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином теже повредио одредбе овог закона или прописа донетих на основу овог закона.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да обавештење из става 1. тачка 2) овог члана достави надзорном органу најкасније 30 дана пре дана престанка пружања услуга повезаних с дигиталном имовином, односно покретања поступка ликвидације, као и да на захтев надзорног органа достави документацију утврђену у том захтеву и доказе да има довољно средстава да измири све своје обавезе у вези с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином. Рок из овог става рачуна се од дана достављања уредне документације из тог става.

Обавештење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином објављује се на интернет презентацији надзорног органа.

Дискреционо право надзорног органа

Члан 138.

Надзорни орган одлучује о мери коју предузима према субјекту надзора на основу дискреционе оцене:

- 1) тежине утврђених неправилности;
- 2) показане спремности и способности чланова управе и руководиоца субјекта надзора да отклоне утврђене неправилности;
- 3) других битних околности под којима је учињена неправилност.

Код оцене тежине утврђених неправилности процењују се нарочито:

- 1) степен изложености субјекта надзора појединим врстама ризика;
- 2) утицај учињене неправилности на будуће пословање, односно обављање послова субјекта надзора;
- 3) број утврђених неправилности и њихова међусобна зависност;
- 4) трајање и учесталост учињених неправилности;
- 5) законитост пословања, односно обављања послова субјекта надзора.

Код оцене показане спремности и способности чланова управе и руководиоца субјекта надзора да отклоне утврђене неправилности процењују се нарочито:

- 1) способност ових лица да идентификују, мере, прате, процењују и управљају ризицима у субјекту надзора;
- 2) ефикасност у отклањању раније утврђених неправилности, а нарочито у спровођењу мера из члана 135. овог закона;
- 3) информисаност лица с квалификованим учешћем и управе субјекта надзора о тешкоћама у пословању, односно обављању послова тог субјекта;
- 4) степен сарадње са овлашћеним лицима током надзора.

Објављивање изречених мера и казни

Члан 139.

Надзорни орган може да јавно, на својој интернет презентацији и/или на други одговарајући начин, информисе јавност о изреченим мерама и/или казнама у вези са кршењем одредаба овог закона, након што је субјект надзора обавештен о тој мери и/или казни.

Начин објављивања података из става 1. овог члана може ближе да се уреди прописом надзорног органа.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Кривична дела

Члан 140.

Ко у намери да себи или другом лицу оствари имовинску корист или нанесе штету другим лицима, употреби инсајдерску информацију:

- 1) непосредно или посредно при стицању, отуђењу и покушају стицања или отуђења за сопствени рачун или за рачун другог имаоца дигиталне имовине на коју се та информација односи, или
- 2) за откривање и чињење доступним инсајдерске информације било ком другом лицу, или
- 3) за препоручивање или навођење другог лица да на основу инсајдерске информације стекне или отуђи дигиталну имовину на коју се та информација односи,

казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или другим лицима нанета имовинска штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором до три године и новчаном казном.

Ако је дело из става 1. учинило лице које поседује инсајдерске информације путем чланства у управним или надзорним органима издаваоца, учешћа у капиталу издаваоца, приступа информацијама до којих долази обављањем дужности на радном месту, вршењем професије или других дужности, односно путем кривичних дела које је починило, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до три године.

Ако је делом из става 3. овог члана прибављена имовинска корист или другим лицима нанета имовинска штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Члан 141.

Ко предузима манипулације на тржишту на основу којих оствари имовинску корист за себе или друго лице или нанесе штету другим лицима тако што:

1) закључи трансакцију или изда налоге за трговање којима се дају или који ће вероватно пружити неистините информације о понуди, потражњи или цени дигиталне имовине или којима лице, односно лица која делују заједнички, одржава цену једне или више дигиталне имовине на нереалном нивоу, или

2) закључује трансакције или изда налоге за трговање којима се употребљавају фиктивни поступци или сваки други облик обмане или преваре, или

3) шири информације путем медија, укључујући интернет, или било којим другим путем преноси неистините вести или вести које могу изазвати заблуду о дигиталној имовини, ако је знало или је морало знати да су те информације неистините или да доводе у заблуду,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до значајног поремећаја на тржишту дигиталне имовине, учинилац ће се казнити затвором од три до осам година.

За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Мере и казне финансијској институцији под надзором Народне банке Србије

Члан 142.

Народна банка Србије изриче мере и казне финансијској институцији под надзором Народне банке Србије у складу са одредбама посебних закона којима се уређује пословање ових институција ако утврди да је та финансијска институција прекршила одредбе овог закона.

Новчана казна правном лицу, предузетнику и физичком лицу

Члан 143.

Народна банка Србије решењем изриче новчану казну од 50.000 до 5.000.000 динара правном лицу које као лице повезано с финансијском институцијом под надзором Народне банке Србије, поступи супротно члану 13. ст. 4. и 5. овог закона (члан 13. ст. 4. и 5).

За радње из става 1. овог члана Народна банка Србије решењем изриче новчану казну од 50.000 до 1.000.000 динара и одговорном лицу у правном лицу.

За радње из става 1. овог члана Народна банка Србије решењем изриче новчану казну од 50.000 до 2.000.000 динара предузетнику.

За радње из става 1. овог члана Народна банка Србије решењем изриче новчану казну од 30.000 до 1.000.000 динара физичком лицу.

Надзорни орган решењем изриче новчану казну од 50.000 до 5.000.000 динара правном лицу које:

1) оглашава иницијалну понуду дигиталне имовине за коју није одобрен бели папир супротно члану 17. овог закона (члан 17);

2) оглашава дигиталну имовину за коју није одобрен бели папир супротно члану 31. став 5. овог закона (члан 31. став 5);

3) без претходне сагласности надзорног органа стекне квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином или увећа ово учешће тако да стекне од 20% до 30%, више од 30% до 50% или више од 50% гласачких права или капитала у том пружаоцу, односно тако да постане његово матично друштво (члан 66).

За радње из става 5. овог члана надзорни орган решењем изриче новчану казну од 50.000 до 1.000.000 динара и одговорном лицу у правном лицу.

За радње из става 5. овог члана надзорни орган решењем изриче новчану казну од 50.000 до 2.000.000 динара предузетнику.

За радње из става 5. овог члана надзорни орган решењем изриче новчану казну од 30.000 до 1.000.000 динара физичком лицу.

Новчана казна спољном ревизору

Члан 144.

Надзорни орган решењем изриче новчану казну од 100.000 до 5.000.000 динара спољном ревизору који обавља ревизију финансијских извештаја пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 90. ст. 1. и 2. овог закона, ако надзорни орган без одлагања не обавести о чињеницама и подацима из става 3. тог члана.

За радњу из става 1. овог члана надзорни орган решењем изриче новчану казну од 50.000 до 1.000.000 динара и одговорном лицу у спољном ревизору.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Усклађивање пословања

Члан 145.

Лица која пружају услуге повезане с дигиталном имовином дужна су да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона ускладе своје пословање и опште акте са одредбама овог закона и подзаконским актима донетим на основу овог закона и да поднесу надзорном органу одговарајући захтев за дозволу.

Ступање на снагу и почетак примене

Члан 146.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се по истеку шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о дигиталној имовини садржан је у члану 97. став 1. тач. 6. и 7. Устава Републике Србије, којима је утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката, систем обављања појединих привредних и других делатности, као и својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Најважнији разлози за доношење овог закона су: (1) регулисање тржишта дигиталне имовине, у циљу његовог унапређења и развоја, с једне стране, и спречавања злоупотреба дигиталне имовине у криминалне сврхе, с друге стране (2) омогућавање финансирања помоћу инвестиционих токена, (3) унапређење и развој тржишта капитала коришћењем дигиталне технологије и (4) јачање оквира за борбу против злоупотреба на тржишту дигиталне имовине, као и прања новца и финансирања тероризма. Циљ овог закона јесте и унапређење пословног окружења и допринос даљој дигитализацији услуга у привреди у Републици Србији, уз адекватно управљање безбедносним и финансијским ризицима који проистичу из природе овог облика имовине. На овај начин настоји се да се иде у корак са савременим тенденцијама глобалног дигиталног и електронског пословања, али и да се кроз овај вид пружања услуга и пословања додатно подстакне наше ИТ предузетништво у области информационо-комуникационих технологија, на стандаризован и контролисан начин, пре свега сагласно међународним стандардима у областима борбе против криминала и спречавања прања новца.

У овом тренутку дигитална имовина (и то пре свега тзв. виртуелне валуте) је уређена изричито само Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017 и 91/2019), и то искључиво ради спречавања да криминалци и њихове групе злоупотребљавају виртуелне валуте у својим противправним активностима. Од 2017. године уређено је да су обвезници тог закона и лица која пружају услуге у вези с виртуелним валутама (попут криптомењачница), што значи да су та лица у обавези и да изврше потпуно утврђивање и верификацију идентитета странке која тргује с виртуелним валутама, да утврђују стварне власнике тих странака, прате трансакције, благовремено обавештавају Народну банку Србије и Управу за спречавање прања новца о свим неправилностима и сл. Уведен је и надзор Народне банке Србије над пословањем нових обвезника у делу који се односи на примену прописа из области спречавања прања новца и финансирања тероризма. Ове обавезе уведене су и пре ступања на снагу тзв. Пете директиве ЕУ о спречавању прања новца¹ чиме је наша земља постала једна од водећих земаља у доследној примени стандарда у овој области. С друге стране, тим законом нису уређена питања услова и начина на који послују наведена лица, капиталних захтева, да ли је потребна лиценца или дозвола за рад и сл.

¹ Директива (ЕУ) 2018/843 Европског парламента и Савета од 30. маја 2018. године којом се мења Директива (ЕУ) 2015/849 о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма и мењају Директиве 2009/138/ЕЗ и 2013/36/ЕУ.

Стога се предложеним законским решењима ствара правна сигурност и, у законским оквирима, обезбеђује предвидљивост у пословању с дигиталном имовином, и то почевши од дефинисања дигиталне имовине (института који се први пут уводи у наше право), виртуелне валуте, дигиталних токена, затим услова за обављање послова са овом имовином преко лиценцираних пружалаца услуга, надзора над њиховим пословањем и уређења других релевантних питања. Закон о дигиталној имовини уређује издавање дигиталне имовине и секундарно трговање дигиталном имовином у Републици Србији, пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, заложно и фидуцијарно право на дигиталној имовини, надзор над применом овог закона, а садржи и одредбе чија је сврха да се смање злоупотребе на тржишту дигиталне имовине. Ради свеобухватнијег регулисања дигиталне имовине с аспекта спречавања прања новца и финансирања тероризма, те усклађивања с међународним стандардима, овај закон садржи и неколико одредаба о примени прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма на пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином, а истовремено са овим законом предложене су и измене и допуне Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма којима ће се ускладити одредбе тог закона са Законом о дигиталној имовини и утврдити посебне радње и мере за спречавање прања новца и финансирања тероризма у вези са дигиталном имовином (којима се уважавају специфичности пословања с дигиталном имовином, али и препознају посебни ризици које то пословање носи).

Након усвајања Закона о дигиталној имовини створиће се услови да се и постојећи прописи којима се уређује имовина у Републици Србији примењују, у одређеној мери, и на дигиталну имовину (нпр. прописи о својинскоправним и облигационим односима, кривични законик и сл.), а поједина питања (попут заложног права) ће бити прилагођена специфичностима дигиталне имовине и уређена у овом закону, чиме ће се смањити недоумице у примени постојећих прописа које су тренутно присутне због одсуства регулативе о дигиталној имовини.

Према појединим подацима на глобалном нивоу, укупна тржишна капитализација² крипто-валута у 2019. години износила је 237,1 милијарду америчких долара, у односу на 128,78 милијарди у 2018. години. Поређења ради, до 2016. године укупна тржишна капитализација била је испод 18 милијарди америчких долара.³ Када је реч о биткоину, тржишна капитализација биткоина у трећем кварталу 2020. године износила је 199,62 милијарде америчких долара (у другом кварталу 2013. године износила је приближно 1,02 милијарде америчких долара), а у оптицају је било око 18,5 милиона биткоина.⁴ У првој половини новембра 2020. године тржишна капитализација биткоина износи скоро 300 милијарди америчких долара, а просечна цена једног биткоина приближно 15.500 америчких долара.⁵ У укупној тржишној капитализацији крипто-валута биткоин тренутно учествује са око 66%, у поређењу са, примера ради, итиријумом (*Ethereum*), који учествује са око 12% и чија тржишна капитализација у првој половини новембра 2020. године износи око 52 милијарде америчких долара, а цена око 450 америчких долара.⁶ Дакле, тржишна капитализација свих крипто-валута у првој половини новембра 2020.

² Тржишну капитализацију крипто-валута аналитичари израчунавају множењем цене криптовалуте бројем јединица крипто-валуте у оптицају.

³ Извор: <https://www.statista.com/statistics/730876/cryptocurrency-market-value/>

⁴ Извор: <https://www.statista.com/statistics/377382/bitcoin-market-capitalization/>

⁵ Извор: <https://coin.dance/stats/marketcap/historical/percentage>

⁶ Извор: <https://coin.dance/stats/marketcap/today>

године је скоро дупло већа од тржишне капитализације у 2019. години (преко 450 милијарди америчких долара⁷).

Према информацијама прикупљеним приликом консултација са учесницима на тржишту дигиталне имовине у Републици Србији, тренутно постоји неколико компанија које послују на том тржишту. Ове компаније су већим делом нерегулисане што им само по себи ствара практичне проблеме, попут потешкоћа приликом отварања рачуна у банци или приликом примене привредноправних, пореских, рачуноводствених и других прописа.

Такође, поверење дела инвеститорске јавности у компаније које би се бавиле овим пословима могло би бити унапређено доношењем закона јер се отклањају бројна питања која су произлазила из чињенице да у овом тренутку тржиште дигиталне имовине није регулаторно препознато, а познато је по инхерентним ризицима. Из тог разлога би усвајање овог закона допринело могућности унапређења пословања пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином који имају развојне пројекте и квалитетне идеје у ИТ предузетништву и самим тим поспешило развој ове привредне гране, а отворило би и могућности за олакшано финансирање иновативних стартап компанија и малих и средњих правних лица. Очекује се да ће се, због природе дигиталне имовине и њене прекограничне преносивости, привући и страни инвеститори.

Једна од кључних новина које доноси овај закон јесте могућност да се учесници на тржишту капитала, пре свега брокерско-дилерска друштва и берза, укључе на тржиште дигиталне имовине. На овај начин се постиже да лица која имају вишедеценијско искуство у пословању с финансијским инструментима то искуство, као и своје ресурсе, употребе и за развој тржишта дигиталне имовине, што ће довести до тога да од самог почетка примене закона на тржишту постоји одговарајући ниво квалитета услуга, односно обезбеди здрава конкуренција и поузданост пружалаца ових услуга.

Усвајање овог закона ће довести и до унапређења тржишта капитала, будући да се омогућава издавање финансијских инструмената у облику дигиталне имовине, коришћењем дигиталне технологије, под одређеним условима, без примене правила која прописује Закон о тржишту капитала. Да би потпала под овај олакшани режим, дигитална имовина која има све одлике финансијских инструмената мора да испуни следеће услове: (1) да нема одлике акција, (2) да није заменљива за акције и да (3) укупна вредност дигиталне имовине коју током периода од 12 месеци издаје један издавалац не прелази износ од 3.000.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије на дан издавања, односно током примарне продаје.

Може се очекивати да ће предметна новина довести до значајног повећања броја иницијалних јавних понуда финансијских инструмената, пре свега обвезница, као и да ће те иницијалне јавне понуде потећи и од малих и средњих предузећа – будући да је поступак издавања финансијских инструмената у облику дигиталне имовине у складу са овим законом значајно јефтинији и једноставнији од поступка издавања финансијских инструмената у складу са Законом о тржишту капитала.

Закон обухвата механизме за борбу против злоупотреба на тржишту дигиталне имовине, конкретно против манипулација и инсајдерског трговања. Ови механизми су структурирани налик на механизме који се користе на тржишту капитала, а спроводиће их Народна банка Србије (када су у питању

⁷ Извор: <https://coin.dance/stats/marketcaptoday>

виртуелне валуте) и Комисија за хартије од вредности (када су у питању дигитални токени).

Очекује се да ће увођење овог вида надзора тржишта повећати сигурност и извесност пословања на тржишту дигиталне имовине.

Закон о дигиталној имовини почива и на принципу технолошке неутралности, те иако је усмерен у великој мери на *blockchain* технологију, њиме се не преферира, нити ограничава ниједна технологија, чиме се потенцијално обухватају и информационо-комуникационе технологије које ће се развијати у будућности. Када је у питању спречавање прања новца и финансирања тероризма, овим законом се у систем борбе против прања новца и финансирања тероризма на несумњив начин уводе сви облици дигиталне имовине, и одређује се ко је све обвезник примене предметних прописа – будући да је за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином неопходно прибавити одговарајућу дозволу. На тај начин се постиже пуна усклађеност домаћих прописа са Петом директивом о спречавању прања новца и међународним стандардима за спречавање прања новца и финансирања тероризма који су дефинисани ФАТФ (*Financial Action Task Force*) препорукама (Препорука 15), који захтевају лиценцирање или регистрацију лица која пружају услуге повезане с виртуелном имовином (енг. *virtual assets service providers*).

Надлежност за лиценцирање и надзор над пословањем пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином подељена је између Комисије за хартије од вредности и Народне банке Србије, при чему је Комисија надлежна за сва питања која се односе на инвестиционе токене (одобравање белог папира, секундарног трговања, лиценцирање и надзор над пружаоцима услуга повезаних с тим токенима, давање мишљења о примени овог закона), а Народна банка Србије за сва наведена питања која се односе на виртуелне валуте. Предложеним одредбама предвиђено је и успостављање посебног веб портала за комуникацију између надзорних органа и пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином како би се у потпуности олакшала и учинила ефикаснијом та комуникација, посебно у случају оних привредних друштава који пружају и услуге повезане с дигиталним токенима, и услуге повезане с виртуелним валутама, будући да се на овај начин обезбеђује подношење целокупне документације везане за њихово пословање путем јединствене контакт тачке и без дуплирања трошкова.

При разматрању других могућности за решавање проблема у вези с развојем тржишта дигиталне имовине утврђено је да ове проблеме није могуће решити без прописивања свеобухватног законског оквира будући да важећи закони не пружају основа надлежним институцијама да уреде ову област подзаконским актима, нити би тим актима било правно могуће уредити предметну материју.

Доношење закона је најбоље решење проблема јер се на систематичан и целовит начин, уз поштовање начела правне сигурности и владавине права, уређује материја коју само законодавац може уредити: увођење нових привредних субјеката и уређивање њиховог пословања, уговорни односи између пружалаца и корисника услуга повезаних с дигиталном имовином, увођење института дигиталне имовине, издавање и трговање инвестиционим токенима, надзор над учесницима на тржишту дигиталне имовине Републике Србије, казнене одредбе и др.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. утврђен је предмет уређивања овог закона. Овим законом уређују се издавање дигиталне имовине и секундарно трговање дигиталном имовином у Републици Србији, пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, заложно и фидуцијарно право на дигиталној имовини, надлежност Комисије за хартије од вредности (у даљем тексту: Комисија) и Народне банке Србије, као и надзор над применом овог закона. С обзиром на то да се материја у области спречавања прања новца највећим делом уређује посебним законом, тамо су највећим делом обухваћене и обавезе пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 2. дефинисано је значење појмова у смислу овог закона. Најзначајнији међу њима су појмови дигиталне имовине, виртуелне валуте, дигиталног токена, белог папира, издаваоца, пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, корисника и имаоца дигиталне имовине, као и трансакције с дигиталном имовином.

Дигитална имовина, односно виртуелна имовина, дефинише се као дигитални запис вредности који се може дигитално куповати, продавати, размењивати или преносити и који се може користити као средство размене или у сврху улагања, при чему дигитална имовина не укључује дигиталне записе валута које су законско средство плаћања и другу финансијску имовину која је уређена другим законима, осим када је другачије уређено овим законом. Ова дефиниција дигиталне имовине је технолошки неутрална и у потпуности одговара дефиницији виртуелне имовине утврђене у међународним стандардима за спречавање прања новца и финансирања тероризма који су дефинисани ФАТФ препорукама.

Виртуелна валута је дефинисана као врста дигиталне имовине коју није издала и за чију вредност не гарантује централна банка, нити други орган јавне власти, која није нужно везана за законско средство плаћања и нема правни статус новца или валуте, али је физичка или правна лица прихватају као средство размене и може се куповати, продавати, размењивати, преносити и чувати електронски. Дефиниција виртуелне валуте одговара постојећој дефиницији виртуелне валуте у Закону о спречавању прања новца и финансирања тероризма и у потпуности је усклађена са Петом директивом о спречавању прања новца, с тим што је у овој дефиницији наглашено и да је виртуелна валута врста дигиталне имовине. Управо ради постизања пуне појмовне усклађености овог закона са Петом директивом о спречавању прања новца и FATF препорукама, задржан је појам виртуелне валуте, уместо дигиталне валуте. Овде није реч ни о каквим законским средствима плаћања нити средствима које могу заменити националне валуте, динар је и даље једино законско средство плаћања у Републици Србији, под одређеним условима у складу с прописима о девизном пословању могу се користити и девизе (нпр. код купопродаје непокретности).

Дигитални токен је дефинисан као врста дигиталне имовине која означава било које нематеријално имовинско право које у дигиталној форми представља једно или више других имовинских права, што може укључивати и право корисника дигиталног токена да му буду пружене одређене услуге. Права која садржи дигитални токен могу бити разноврсна – од потраживања одређеног новчаног износа, све до управљачких права и учешћа у добити, као и права на приступ одређеној роби или услузи у дигиталној форми и које прихвата издавалац токена (енг. *utility token*). Као и код виртуелне валуте, и у дефиницији дигиталног токена је наглашено да је у питању врста дигиталне имовине.

Бели папир је дефинисан као документ који се објављује приликом издавања дигиталне имовине у складу са овим законом, који садржи податке о издаваоцу дигиталне имовине, дигиталној имовини и ризицима повезаним с дигиталном имовином и који омогућава инвеститорима да донесу информисану инвестициону одлуку. Бели папир се издаје и објављује у једноставнијој процедури него проспекат код издавања финансијских инструмената у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, што издавање дигиталних токена у сврху улагања чини примамљивијим видом финансирања, посебно код иновативних стартап-ова и малих и средњих правних лица.

Издавалац је дефинисан као домаће или страно физичко лице, предузетник или правно лице које је издало дигиталну имовину.

Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дефинисан као правно лице које пружа једну или више услуга повезаних с дигиталном имовином утврђених у члану 3. овог закона. За разлику од издаваоца, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може бити само правно лице, и то искључиво привредно друштво са седиштем у Републици Србији, без обзира на форму у којој се оснива.

Корисник дигиталне имовине означава физичко лице, предузетника или правно лице које користи или је користило услугу повезану с дигиталном имовином или се пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином обратило ради коришћења те услуге. Појам корисника дигиталне имовине треба разликовати од појма имаоца дигиталне имовине који је шири и обухвата и лице које је стекло дигиталну имовину независно од пословног односа успостављеног с пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином или трансакције извршене преко тог пружаоца (нпр. лице које је стекло дигиталну имовину тзв. рударењем).

Трансакција с дигиталном имовином је дефинисана као куповина, продаја, прихватање или пренос дигиталне имовине или замена дигиталне имовине за другу дигиталну имовину. Трансакција с дигиталном имовином није условљена правним односом између пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином и корисника дигиталне имовине, тј. може да се врши и без претходно успостављеног пословног односа између ових лица, под условом да је то у складу са одговарајућим прописима (прописима о спречавању прања новца и финансирања тероризма).

Важно је нагласити да је у члану 2. дефинисан и надзорни орган који означава Народну банку Србије и Комисију, у складу са надлежностима утврђеним овим законом.

Чланом 3. дефинисане су врсте услуга повезаних с дигиталном имовином. Поједине услуге су у овом члану ближе дефинисане, попут услуге прихватања/преноса дигиталне имовине која означава услугу коју пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа трговцу у смислу закона којим се уређује трговина, тако што од потрошача у смислу тог закона прихвата одговарајућу вредност дигиталне имовине, која одговара цени продате робе и/или пружених услуга том потрошачу, замењује је за одговарајући износ законског средства плаћања и преноси тај износ на одговарајући рачун трговца. Наиме, имајући у виду забрану утврђену у члану 97. овог закона да се дигитална имовина преноси непосредно са потрошача на трговца (тј. да се роба и/или услуге у трговини на мало плаћају у дигиталној имовини), уведена је услуга прихватања/преноса дигиталне имовине која ће да се пружа трговцу, који ће да ангажује специјализованог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу надзорног органа за пружање ове услуге и који ће трговцу да преноси искључиво динаре на текући рачун, а не дигиталну имовину.

С тим у вези, корисничко искуство биће исто као да се плаћање робе и/или услуга врши у дигиталној имовини, а постојаће усклађеност с важећим прописима о обавези извршавања свих новчаних обавеза у Републици Србији у динарима и обавези пословања правних лица и предузетника преко текућег рачуна, тако да ће трговац у замену за продату робу и/или пружене услуге да прима искључиво динаре на свој текући рачун. Ово је од кључног значаја за могућност праћења трансакција у пореске, регулаторне и друге сврхе с обзиром на могућности злоупотреба с дигиталним валутама.

Чланом 3. су дефинисане и друге услуге повезане с дигиталном имовином, као што су чување и администрирање дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине и са тим повезане услуге, које обухвата и кастоди услуге новчаника (енг. *custodial wallet services*) које су тренутно дефинисане Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма за потребе примене тог закона, као и услуга управљања портфолиом дигиталне имовине, која означава управљање појединачним портфолијима дигиталне имовине на основу одобрења из посебног уговора закљученог са корисником дигиталне имовине. У услуге повезане с дигиталном имовином, поред наведених, убрајају се још и пријем, пренос и извршење налога који се односе на куповину и продају дигиталне имовине за рачун трећих лица, услуге куповине и продаје дигиталне имовине за готов новац и/или средства на рачуну и/или електронски новац, услуге замене дигиталне имовине за другу дигиталну имовину, услуге у вези са издавањем, понудом и продајом дигиталне имовине, са обавезом њеног откупа (покровитељство) или без те обавезе (агентура), организовање платформе за трговање дигиталном имовином, као и вођење регистра заложног права на дигиталној имовини. У овом члану је утврђено и да се услуге куповине и продаје дигиталне имовине за готов новац и/или средства на рачуну и/или електронски новац и услуге замене дигиталне имовине за другу дигиталну имовину могу пружати и помоћу криптомата, који је у члану 2. дефинисан као аутоматска машина преко које се обављају куповина и продаја дигиталне имовине за новчана средства или замена дигиталне имовине за другу дигиталну имовину.

Чланом 4. је предвиђено да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином овлашћен да пружа те услуге након што добије дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, као и да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином поред услуга повезаних с дигиталном имовином може да обавља само оне послове и услуге који су непосредно повезани са услугама повезаним с дигиталном имовином (нпр. саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином). Наиме, циљ ове одредбе јесте да се избегне преливање ризика који произлазе из пословања с дигиталном имовином на друге делатности које би евентуално овај пружалац услуга обављао поред пружања услуга повезаних с дигиталном имовином. Једини изузетак јесу правна лица која имају дозволу Комисије за обављање делатности брокерско-дилерског друштва или организатора тржишта у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, која могу да пружају услуге повезане с дигиталном имовином у складу са овим законом поред своје основне делатности, и то по добијању дозволе надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 5. дефинисане су саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином, које обухватају инвестиционо саветовање, давање инвестиционих препорука, саветовање у вези са структуром капитала, пословном стратегијом, издавањем дигиталне имовине и сличним питањима, као и друге саветодавне услуге повезане с дигиталном имовином.

Чланом 6. утврђена су искључења из области примене овог закона. Тако се одредбе овог закона не примењују на трансакције с дигиталном имовином ако

се те трансакције врше искључиво у оквиру ограничене мреже лица која прихватају ту дигиталну имовину (нпр. коришћење дигиталне имовине за одређене производе или услуге или у оквиру видео-игара, без могућности њеног преноса или продаје). Такође, одредбе овог закона се не примењују на стицање дигиталне имовине тзв. рударењем, као ни на издавање електронског новца и пружање услуга повезаних са електронским новцем (на електронски новац примењују се одредбе закона којим се уређују пружање платних услуга и издавање електронског новца без обзира на технологију која се користи за издавање тог новца).

Чланом 7. је предвиђено да се на издавање дигиталне имовине која има све одлике финансијског инструмента, секундарно трговање и пружање услуга повезаних с таквом дигиталном имовином примењују одредбе овог закона (уместо закона којим се уређује тржиште капитала) ако су испуњени сви следећи услови: (1) дигитална имовина нема одлике акција, (2) дигитална имовина није заменљива за акције, (3) укупна вредност дигиталне имовине коју током периода од 12 месеци издаје један издавалац не прелази износ од 3.000.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије на дан издавања, односно током примарне продаје. На овај начин је омогућено издавање финансијских инструмената у облику дигиталне имовине, коришћењем дигиталне технологије, у процедури која је једноставнија од процедуре прописане одредбама закона којим се уређује тржиште капитала.

Чланом 8. утврђено је начело технолошке неутралности, тако да се одредбе овог закона примењују на сву дигиталну имовину без обзира на технологију на којој је та дигитална имовина заснована, укључујући стабилну дигиталну имовину, као и на пружање свих услуга повезаних с дигиталном имовином без обзира на технологију на којој се заснива пружање тих услуга. Начело технолошке неутралности је један од разлога зашто се у овом закону користи појам дигиталне имовине, уместо крипто-имовине која је заснована на технологији за дистрибуирани упис енкриптованих података (енг. *distributed ledger technology* или DLT) или сличној технологији. Стабилна дигитална имовина је у члану 2. дефинисана као дигитална имовина која је издата с циљем што мањих промена вредности те имовине, а чија је вредност повезана с вредношћу законског средства плаћања или једног или више имовинских права која имају мале промене вредности (нпр. везивање за званичан курс динара или курс стране валуте који је релативно стабилан).

Чланом 9. утврђено је начело ефикасности, економичности и дигитализације поступка. Наиме, имајући у виду подељену надлежност за одлучивање у управним поступцима, вршење надзора и остваривање других права и обавеза надзорног органа између Комисије и Народне банке Србије, овим чланом је предвиђено успостављање посебног веб портала, који ће да служи као јединствена контакт тачка за комуникацију пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином и надзорног органа, тако што ће се путем тог портала, у једном примерку, достављати сви захтеви, подаци, обавештења и друга документација који се подносе и Комисији, и Народној банци Србије у складу са овим законом. На овај начин се обезбеђују ефикасност и економичност поступка у евентуалном случају када пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа и услуге повезане с дигиталним токенима, и услуге повезане с виртуелним валутама, будући да тај пружалац услуга неће морати да дуплира документацију и трошкове и да се обраћа посебно Комисији, а посебно Народној банци Србије, већ ће оба надзорна органа истовремено примати захтев и сву другу документацију достављену путем овог портала. Имајући у виду природу услуга повезаних с дигиталном имовином, у овом члану је

изричито утврђено и да се сва документација која се подноси надзорном органу у складу са овим законом може поднети и у електронском облику у складу са законом којим се уређују електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању. Комисија и Народна банка Србије ће блиско сарађивати у вршењу надлежности утврђеним овим законом, укључујући и размену података којима располажу по службеној дужности, а та сарадња ће бити конкретизована и одговарајућим споразумом.

У **члану 10.** уређена је подела надлежности између Комисије и Народне банке Србије, тако да је Комисија надлежна за питања из овог закона која се односе на одлучивање у управним поступцима, доношење подзаконских аката, надзор над обављањем послова и остваривање других права и обавеза надзорног органа у делу који се односи на дигиталне токене као врсту дигиталне имовине, као и у делу који се односи на дигиталну имовину која има одлике финансијских инструмената, а Народна банка Србије је надлежна за питања из овог закона која се односе на одлучивање у управним поступцима, доношење подзаконских аката, надзор над обављањем послова и остваривање других права и обавеза надзорног органа у делу који се односи на виртуелне валуте као врсту дигиталне имовине. На исти начин је подељена и надлежност за припрему и давање мишљења о примени овог закона и прописа донетих на основу овог закона. У погледу дигиталне имовине која има карактеристике и виртуелне валуте и дигиталног токена, надлежност врше и Комисија и Народна банка Србије у складу са овим законом.

У **члану 11.** уређена су основна правила за управни поступак који спроводи надзорни орган када одлучује о правима, обавезама и интересима лица у складу са овим законом, као што су одлучивање о давању и одузимању дозвола и сагласности, доношење решења у поступку надзора и сл. Поред правила Закона о општем управном поступку, која се примењују ако овим законом није другачије уређено (посебни управни поступак), предвиђено је да надзорни орган може предузети додатне активности ради провере тачности података и документације коју му достављају лица која учествују у том поступку. Уређене су и правне последице тзв. ћутања управе које су другачије у односу на општа начела управног поступка, чиме се такође доприноси преко потребној ефикасности и брзини у овој области. Покретање управног спора не може утицати на спречавање или одлагање извршења решења надзорног органа имајући у виду природу материје о којој се одлучује, а управни суд не може одлучивати у поступку по тужби против решења надзорног органа у тзв. спору пуне јурисдикције, као што је то случај и у другим законима којима се уређују посебни управни поступци из надлежности надзорних органа попут Закона о банкама и Закона о платним услугама.

У **члану 12.** уређен је однос овог закона с прописима којима се уређују платне услуге и прописима којима се уређује девизно пословање. Предвиђено је да се сва плаћања, наплате и преноси у динарима у вези са трансакцијама с дигиталном имовином обављају у складу с прописима којима се уређују платне услуге, док се сва плаћања, наплате и преноси у девизама у вези са трансакцијама с дигиталном имовином обављају у складу с прописима којима се уређује девизно пословање, дакле, уважавајући ограничења утврђена тим прописима. Сходно наведеним законима, Народна банка Србије има овлашћења за доношење подзаконских аката којима се уређује динарски и девизни платни промет, односно девизно пословање.

У **члану 13.** утврђене су забране поседовања дигиталне имовине и пружања и коришћења услуга повезаних с дигиталном имовином за финансијске институције под надзором Народне банке Србије (банке, друштва за осигурање, друштва за реосигурање, друштва за посредовање у осигурању, друштва за

заступање у осигурању и заступнике у осигурању, даваоце финансијског лизинга, друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, платне институције и институције електронског новца). Наиме, имајући у виду ризике које носе дигитална имовина и пословање с дигиталном имовином, потребно је да се овим законом обезбеди да се ни на који начин не угрози стабилност финансијских институција и финансијског система у Републици Србији у целини, због чега овим финансијским институцијама није дозвољено да ни на који начин послују с дигиталном имовином, било улагањем у дигиталну имовину или инструменте повезане с дигиталном имовином или коришћењем услуга пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, било оснивањем или учешћем у власништву или управљању или руковођењу пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, а наведене забране се односе и на лица повезана с тим финансијским институцијама. Финансијске институције под надзором Народне банке Србије не могу ни прихватати дигиталну имовину као средство обезбеђења. Утврђена су три изузетка од ових забрана: (1) могућност да банке пружају услугу чувања и администрирања дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине, али само у делу чувања криптографских кључева, (2) могућност да финансијске институције под надзором Народне банке Србије имају власништво у брокерско-дилерском друштву и организатору тржишта који пружа услуге повезане с дигиталном имовином, осим ако то није дозвољено законом којим се уређује пословање одређене финансијске институције – наведени изузетак је неопходан како би се обезбедило да се брокерско-дилерска друштва и берза укључе на тржиште дигиталне имовине, будући да власништво у њима имају банке и друге финансијске институције под надзором Народне банке Србије, при чему се овим учешћем неће угрозити стабилност пословања тих финансијских институција и стабилност финансијског система у Републици Србији, (3) могућност да Народна банка Србије пропише услове под којима и начин на који финансијске институције под надзором Народне банке Србије могу улагати у дигиталне токене који имају одлике финансијског инструмента или који се користе искључиво у сврху улагања.

У **члану 14.** уређено је пословање правних лица и предузетника у вези с дигиталном имовином. Предвиђено је да се виртуелне валуте не могу уносити као улог у привредно друштво, већ се могу конвертовати (заменити) за новац и као новчани улог уплатити у друштво, док, са друге стране, неновчани улози у привредно друштво могу бити у дигиталним токенима који се не односе на пружање услуга или извршење рада (Комисија утврђује листу ових дигиталних токена). Само у случају ортачких и командитних друштава неновчани улози могу бити и у дигиталним токенима који се односе на пружање услуга или извршење рада. Такође је утврђено да се на поступак принудног намирања потраживања извршних поверилаца на дигиталној имовини сходно примењују одредбе закона којим се уређују извршење и обезбеђење, а правна лица и предузетници који имају својство извршног дужника дужни су да сарађују са надлежним органима у извршном поступку, укључујући обавезу достављања средстава помоћу којих се приступа дигиталној имовини (нпр. криптографских кључева).

У **члану 15.** је утврђено да Република Србија, Народна банка Србије, Комисија и други надлежни органи и органи јавне власти не гарантују за вредност дигиталне имовине и не сnose одговорност за било коју евентуалну штету и губитке који настану у вези са обављањем трансакција с дигиталном имовином. Предвиђено је и да су пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином дужни да пре успостављања пословног односа с корисником дигиталне имовине или вршења трансакције с дигиталном имовином тог корисника обавесте о ризицима обављања трансакција с дигиталном

имовином, укључујући ризик од делимичног или потпуног губитка новчаних средстава, односно друге имовине, као и о томе да се на трансакције с дигиталном имовином не примењују прописи којима се уређује осигурање депозита или заштита инвеститора, као ни прописи којима се уређује заштита корисника финансијских услуга. То, другим речима, значи да је област дигиталне имовине област у којој корисници морају да буду свесни високих ризика који прате та улагања и могућности да уопште неће моћи да поврате своја улагања, као и да у том случају не могу да захтевају одговорност од државе и њених институција (као нпр. код осигурања депозита код банака или заштите инвеститора на тржишту капитала). Корисници услуга дигиталне имовине немају право ни на заштиту права у посебном поступку који се води ради заштите корисника финансијских услуга, већ располажу у крајњој линији судском заштитом ако сматрају да су им права повређена.

Чланом 16. прописано је да се глава II. Предлога закона (чл. 16. до 29.) односи на иницијалну понуду дигиталне имовине која се издаје у Републици. Предвиђен је систем по ком је издавање дигиталне имовине, без обзира на то да ли је за њу сачињен и/или одобрен бели папир, дозвољено, али да је оглашавање (односно рекламирање) иницијалне понуде дигиталне имовине дозвољено само у складу са овом главом.

Чланом 17. прописани су случајеви у којима је дозвољено оглашавање иницијалне понуде за коју није одобрен бели папир, и то су, између осталог, случајеви када је иницијална понуда упућена мањем броју од 20 физичких и/или правних лица, када укупна вредност дигиталне имовине коју током периода од 12 месеци издаје један издавалац је мања од 100.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу динара према еврџу који утврђује Народна банка Србије, и др.

Чланом 18. прописани су основни услови које оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине за коју је одобрен бели папир треба да испуни.

Чланом 19. утврђено је да издавалац дигиталне имовине може да сачини бели папир, али на то није обавезан, с тим што се у случају када бели папир није сачињен или не садржи прописане податке, односно не испуњава друге прописане услове – на оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине на коју се односи тај бели папир примењују одредбе члана 17. Овим чланом утврђене су и основне карактеристике белог папира (прегледност, разумљивост, тачност и др.). Бели папир, ако је сачињен, одобрава надзорни орган, а ако сачињени бели папир нема одобрење надзорног органа, на оглашавање иницијалне понуде дигиталне имовине примењује се члан 17.

Чланом 20. прописана је садржина белог папира, као и да надзорни орган може да пропише додатне услове које бели папир мора да испуни.

Чланом 21. утврђено је која лица су одговорна за тачност и потпуност информација наведених у белом папиру.

Чл. 22. до 25. је прописана процедура одобравања објављивања белог папира, што укључује утврђивање документације која се подноси уз бели папир, као и поступке одобрења објављивања белог папира, одбацивања захтева за одобрење објављивања белог папира и одбијања тог захтева.

Чланом 26. уређен је додатак белом папиру који се сачињава у случају да у периоду од дана одобрења објављивања белог папира до окончања иницијалне понуде дигиталне имовине настане нова битна нова чињеница, односно утврди се постојање битне грешке или непрецизности у вези са информацијама из белог папира које могу утицати на одлуку о куповини/улагању у дигиталну имовину. На објављивање додатка белом папиру сходно се примењују чл. 19.

до 25. који уређују објављивање белог папира. Такође, прописана су и права купаца, односно инвеститора који су купили или уписали дигиталну имовину пре објављивања додатка белом папиру.

Чланом 27. прописан је начин објављивања белог папира након одобрења, што укључује објављивање белог папира на српском језику на интернет презентацији издаваоца. Утврђена је и обавеза надзорног органа да на својој интернет презентацији објављује све беле папире чије објављивање је одобрено или њихов списак са линковима до релевантних делова одговарајућих интернет презентација издавалаца.

Чланом 28. прописан је рок за почетак уписа и уплате дигиталне имовине, као и начин уписа и уплате. Уплата дигиталне имовине може се вршити у новчаним средствима, у дигиталној имовини, и/или у услугама стицаоца те имовине, а упис и уплата дигиталне имовине, као и пренос дигиталне имовине на законите имаоце, врше се у складу са карактеристикама технологије помоћу које је извршено издавање дигиталне имовине. Такође, прописано је и да је издавалац након успешно окончане иницијалне понуде дигиталне имовине дужан да о томе одмах обавести надзорни орган, као и да надзорни орган може ближе уредити поступак уписа и уплате дигиталне имовине.

Чланом 29. уређен је извештај издаваоца о исходу иницијалне понуде, што укључује правило да се извештај објављује на исти начин на који је објављен бели папир, као и обавезу надзорног органа да пропише форму и садржину података које тај извештај треба да садржи.

Чланом 30. прописано је да послове организовања платформе за трговање дигиталном имовином може обављати само пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има одговарајућу дозволу. Утврђени су послови које обавља организатор платформе, што, између осталог, обухвата повезивање или олакшавање повезивања различитих интереса трећих лица за куповином, продајом и/или заменом дигиталне имовине на платформи за трговање дигиталном имовином, а у складу са обавезујућим правилима те платформе и на начин који доводи до закључења уговора у вези са дигиталном имовином укљученом у трговање.

Чланом 31. утврђено је да је у Републици Србији дозвољено секундарно трговање дигиталном имовином, без обзира на то да ли је издата у Републици или у иностранству и без обзира на то да ли је за њено издавање одобрен бели папир, као и да је пружање услуга повезаних с том дигиталном имовином дозвољено. Утврђена су и ограничења у погледу оглашавања наведене дигиталне имовине која је издата у Републици за коју није одобрен бели папир у складу са овим законом, као и дигиталном имовином која је издата у иностранству и за коју није одобрен бели папир у складу са овим законом.

Чланом 32. је утврђено да преко платформе за трговање дигиталном имовином у Републици могу да тргују друштва која имају дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, као и сва друга правна лица, предузетници и физичка лица.

Чл. 33. и 34. је утврђено да је организатор платформе дужан да обезбеди транспарентност пре и после вршења трансакције, као и услови које мора да испуни да би та транспарентност била обезбеђена.

Чланом 35. је прописано да организатор платформе, ако процени да је то неопходно ради заштите инвеститора или у циљу отклањања ризика у погледу несметаног или стабилног трговања дигиталном имовином, може привремено да обустави трговање дигиталном имовином. Такође, организатор платформе може привремено или трајно да обустави трговање дигиталном имовином,

или да искључи дигиталну имовину из трговања ако такво трговање више није у сагласности са правилима организатора платформе. Ако се трговање одређеном дигиталном имовином не обавља у складу с овим законом, или ако је то потребно ради очувања финансијске стабилности, надзорни орган може организатору платформе да наложи да привремено или трајно обустави трговање том дигиталном имовином.

Чланом 36. уведен је либералан регулаторни систем за ОТЦ трговање, према коме је ОТЦ трговање дигиталном имовином у Републици дозвољено, и према коме за законито спровођење тог трговања није неопходно учешће пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, већ уговорне стране на ОТЦ тржишту могу саме да закључују и спроводе одговарајуће уговоре.

Чланом 37. утврђено је да је коришћење паметних уговора у секундарном трговању дигиталном имовином дозвољено, али уз услов да је пружалац услуга за њихово коришћење прибавио пристанак корисника дигиталне имовине.

Чланом 38. прописано је да се глава IV. Предлога закона (Злоупотребе на тржишту дигиталне имовине – чл. 38. до 51.) односи на активности које се обављају у Републици Србији, а у вези са дигиталном имовином која је укључена у трговање на платформи за трговање дигиталном имовином, односно за коју је одобрено објављивање белог папира или накнадног белог папира.

У **члану 39.** утврђен је појам инсајдерске информације, а ближе су дефинисани и поједини елементи тог појма (попут значајног утицаја на цену дигиталне имовине).

Чланом 40. прописано је да је сваком лицу које поседује инсајдерску информацију забрањено да ту информацију употреби непосредно или посредно при стицању, отуђењу и покушају стицања или отуђења за сопствени рачун или за рачун трећег лица дигиталне имовине на коју се та информација односи, а утврђен је и круг лица, односно трансакција на које се та одредба примењује.

Чланом 41. прописано је ограничење лицима одређеним у члану 40. у погледу откривања инсајдерских информација и чињења истих доступним, односно утврђено је да те информације откривају и чине доступним у оквиру редовног пословања, професије или дужности. Такође, истим лицима је забрањено да препоручују или наводе друго лице да на основу инсајдерске информације стекне или отуђи дигиталну имовину на коју се та информација односи.

У **члану 42.** је утврђено да се одредбе чланова 40. и 41. односе и на друга лица која поседују инсајдерске информације, под условом да знају или је требало да знају да се ради о инсајдерској информацији.

Чланом 43. уређено је да, сама по себи, чињеница да правно лице поседује или је поседовало инсајдерске информације не подразумева да је то лице користило те информације приликом трговања, ако је то правно лице увело, спроводило и одржавало примерене и делотворне унутрашње механизме и поступке којима се спречава злоупотреба инсајдерских информација. Овим чланом је такође уређено шта се сматра одговарајућим унутрашњим механизмима и поступцима.

У **члану 44.** су утврђене обавезе које издавалац дигиталне имовине има у вези са објављивањем инсајдерских информација које се непосредно односе на тог издаваоца, што укључује обавештавање на начин који не доводи јавност у заблуду, који омогућује брз приступ информацији и могућност потпуне, тачне и

правовремене оцене те информације. Такође је утврђено да надзорни орган прописује које чињенице би требало узети у обзир при доношењу одлуке о објављивању инсајдерских информација.

У **члану 45.** утврђено је да је издавалац дужан да сваку значајну промену информација из члана 44. овог закона објави одмах након што је до те промене дошло, на исти начин на који је објављена изворна информација.

Чланом 46. је прописано да издавалац може на своју одговорност да одложи јавно објављивање информације из члана 44. овог закона како не би повредио своје оправдане интересе, под условом да то одлагање не би довело јавност у заблуду и да издавалац може да обезбеди поверљивост те информације, али да је дужан да о томе без одлагања обавести надзорни орган.

Чланом 47. је утврђено да је, у случају да издавалац или лице које делује у његово име или за његов рачун открије инсајдерску информацију трећој страни у редовном обављању свог посла, професије или дужности, онда мора да ту информацију у потпуности јасно објави јавности, и то истовремено у случају намерног откривања и без одлагања у случају ненамерног откривања, осим ако лице које је примило ту информацију има обавезу чувања поверљивости тих информација.

Чланом 48. уређен је однос истраживања тржишта и злоупотребе инсајдерских информација, односно предвиђено је да се приликом истраживања тржишта, под прописаним условима, смеју саопштити инсајдерске информације. Истраживањем тржишта сматра се ситуација у којој се једном или више потенцијалних инвеститора врши саопштавање информација пре трансакције, како би се проценио интерес потенцијалних инвеститора за могућу трансакцију и њене услове, као што је потенцијални обим или цена. Прописано је и која лица могу да користе описани изузетак, као и обавезе које морају да буду испуњене након коришћења изузетка.

Чланом 49. прописане су радње које представљају манипулације на тржишту. Те радње обухватају пружање неистинитих или обмањујућих сигнала или информација о понуди, тражњи или цени дигиталне имовине путем закључивања трансакција и давања налога за трговање дигиталном имовином, употребљавање фиктивних поступака приликом трговања, ширење неистинитих информација путем медија, укључујући интернет, и др.

Када је у питању ширење информација прописан је изузетак у погледу новинара који обављају своју делатност, а предвиђено је и да надзорни орган ближе уређује поступке који се могу сматрати манипулацијама на тржишту и обавезе надзорних органа и пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином у циљу спречавања и откривања тих манипулација.

Чланом 50. утврђено је да су манипулације на тржишту из члана 49. забрањене, као и да су лица која учествују у манипулацијама на тржишту солидарно одговорна за штету која настане као последица манипулација на тржишту.

Прописане су и обавезе организатора платформе за трговање дигиталном имовином у погледу откривања и спречавања манипулација на тој платформи.

Чланом 51. прописано је да су пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином обавезни да на основу њима доступних података, обавесте надзорни орган о случајевима за које оправдано сумњају да представљају злоупотребе на тржишту.

Чланом 52. утврђено је да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином мора имати правну форму привредног друштва у смислу закона којим

се уређују привредна друштва, што значи да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може да буде основан и у форми ортачког или командитног друштва, а не само у форми друштва капитала.

Чланом 53. уређен је однос између овог закона и закона којим се уређују привредна друштва у погледу пословања пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, те је прописано да се на њихово пословање супсидијарно примењују одредбе закона којим се уређују привредна друштва.

У **члану 54.** утврђен је минимални капитал који мора имати привредно друштво које подноси захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, а у зависности од врсте услуге коју намерава да пружа. Минимални капитал може бити новчани и неновчани (нпр. у софтверу), с тим да најмање половина минималног капитала мора бити уписана и уплаћена у новцу. У овом члану је утврђена и обавеза одржавања капитала пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином током његовог пословања, а ради стабилног и сигурног пословања и испуњења обавеза према својим повериоцима.

Чланом 55. ближе је уређено пружање саветодавних услуга. Пружалац саветодавних услуга није дужан да за пружање тих услуга прибави дозволу надзорног органа, али је дужан да то саопшти сваком свом кориснику, као и да ту информацију истакне на својој интернет презентацији. Пружање саветодавних услуга је једна од делатности које су непосредно повезане са пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином из члана 4. овог закона, тако да пружалац саветодавних услуга може и да пружа услуге повезане с дигиталном имовином, али само ако испуни услове за пружање тих услуга прописане овим законом и добије дозволу надзорног органа за пружање тих услуга у складу са овим законом.

У **члану 56.** уређено је подношење захтева за добијање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином и утврђени су подаци и документација који се подносе уз тај захтев. Предвиђено је и да банка која намерава да пружа услугу чувања и администрирања дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине у делу чувања криптографских кључева није дужна да прибавља дозволу у складу са овим законом за пружање те услуге, већ је дужна да, најкасније 30 дана пре почетка, односно престанка пружања те услуге, Народну банку Србије обавести о намери почетка или престанка пружања те услуге, као и да јој уз обавештење о намери почетка пружања те услуге достави документацију таксативно наведену у овом члану која се односи на пружање ове услуге а коју Народна банка Србије, као супервизор, већ не поседује. У овом члану је утврђен и основ за доношење прописа надзорних органа којима ће се ближе уредити услови и начин давања дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, а тим прописима надзорни орган може прописати и додатну документацију која се доставља уз захтев за давање те дозволе.

У **члану 57.** уређено је одлучивање надзорног органа о захтеву за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином. Предвиђено је да надзорни орган одлучује о овом захтеву у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева и да у решењу о давању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, надзорни орган наводи које услуге пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је овлашћен да пружа. Такође, прописани су разлози због којих ће надзорни орган одбити захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином. Ако надзорни орган одбије овај захтев, подносилац тог захтева не може поднети нови захтев за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у року од годину

дана од дана доношења решења надзорног органа како би се обезбедила уштеда ресурса, ефикасност и озбиљност при подношењу захтева за добијање дозволе.

У **члану 58.** је утврђена обавеза пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином да поднесе захтев за допуну дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, ако након добијања те дозволе намерава да пружа и услуге повезане с дигиталном имовином које нису утврђене у раније датој дозволи и на тај поступак сходно се примењују друге одредбе којима се уређује давање те дозволе (услови, рок за одлучивање, минимални капитал, разлози за одбијање захтева и др).

Чланом 59. прописано је да ако после давања дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином дође до промене чињеница и околности на основу којих је та дозвола дата, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да о томе обавести надзорни орган и да истовремено достави надзорном органу измењену документацију и податке, при чему је дужан и да у обавештењу ближе опише природу и обим насталих промена.

Чланом 60. утврђени су услови (*fit&proper* критеријуми) које морају испунити чланови управе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином (директор, извршни директор, члан извршног одбора, као и законски заступник ортачког и командитног друштва, односно треће лице на које је пренето овлашћење за пословођење у ортачком и командитном друштву), као и лице које ће непосредно руководити пословима пружања услуга повезаних с дигиталном имовином (руководилац пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином). Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан је да прибави сагласност надзорног органа на избор члана управе и руководиоца тог пружаоца, као и да надзорни орган обавести о разрешењу, односно оставци члана управе или руководиоца тог пружаоца најкасније наредног дана од дана тог разрешења, односно оставке.

Чланом 61. уређен је поступак давања сагласности на избор члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. О давању ове сагласности надзорни орган одлучује у року од 30 дана од дана пријема уредног захтева за давање те сагласности.

Чланом 62. уређени су услови и поступак повлачења сагласности на избор члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. Предвиђено је и да је управа пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином дужна да, најкасније у року од 30 дана од дана достављања решења којим се повлачи сагласност, достави надзорном органу захтев за давање сагласности на именовање новог члана управе, односно руководиоца.

Чланом 63. је предвиђено да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да у време давања дозволе и током пословања испуњава услове кадровске и организационе оспособљености и техничке опремљености прописане актом надзорног органа, укључујући и поседовање система обраде података и одржавање континуитета и правилности у пружању услуга и обављању активности. Прописане су и посебне обавезе за привредно друштво које обавља делатност организатора платформе за трговање дигиталном имовином.

Чланом 64. уређени су општи акти пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином (статут, односно оснивачки акт и правила пословања друштва). Предвиђено је да надзорни орган даје претходну сагласност на опште акте

пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и на измене и/или допуне тих општинских аката.

Чланом 65. утврђени су услови подобности које мора да испуни лице са квалификованим учешћем у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 66. уређена је претходна сагласност надзорног органа за стицање, односно увећање квалификованог учешћа. Лице које намерава да стекне квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, или да га увећа тако да стекне од 20% до 30%, више од 30% до 50% или више од 50% гласачких права или капитала у том пружаоцу, односно тако да постане његово матично друштво – дужно је да прибави претходну сагласност надзорног органа за ово стицање, односно увећање, а надзорни орган одлучује о захтеву за давање ове сагласности у року од 30 дана од дана пријема уредног захтева. Наведено лице је дужно да стекне, односно увећа квалификовано учешће у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином најкасније у року од годину дана од дана достављања позитивног решења, у противном добијена сагласност престаје да важи или даље важи али само за ниво стеченог, односно увећаног квалификованог учешћа.

Чланом 67. уређује се заједничко наступање код стицања, односно увећања квалификованог учешћа у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, тј. прописује се у којим ситуацијама се сматра да лица наступају као један стицалац (примера ради, ако је реч о правном лицу и лицима која учествују у управљању или руковођењу тим правним лицем или другим правним лицем с којим је то правно лице блиско повезано, или ако је реч о физичким лицима која се сматрају повезаним лицима у смислу закона којим се уређују привредна друштва, и др.). Такође, прописано је и да ради стицања, односно увећања квалификованог учешћа у пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином, лице наступа као један стицалац с другим лицем и када између њих не постоји нека од претходно поменутих веза али свако то лице наступа као један стицалац с трећим истим лицем, и то на неки од претходно утврђених начина.

Чланом 68. је предвиђено да је правно лице које намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином дужно да при подношењу захтева за давање дозволе за пружање тих услуга, као и на захтев надзорног органа, достави списак сарадника лица која стичу квалификовано учешће, члана управе и руководиоца пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и стварног власника пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, с доказима о неосуђиваности сарадника, ради процене њихове пословне репутације. Овим чланом се утврђује појам сарадника и прецизира се шта се сматра доказом о неосуђиваности на основу којег се процењује пословна репутација сарадника наведених лица.

Чланом 69. утврђени су услови под којим брокерско-дилерска друштва и организатор тржишта могу да пружају услуге повезане с дигиталном имовином. Предвиђено је да брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта (берза) који имају дозволу Комисије у складу са законом којим се уређује тржиште капитала приликом подношења захтева за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином не подносе надзорном органу документацију коју су му већ поднели у складу са законом којим се уређује тржиште капитала а која се не мења због подношења захтева за давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином (нпр. решење о упису у регистар привредних субјеката, подаци о члановима управе, подаци о лицима с квалификованим учешћем, доказ о поседовању минималног капитала и сл.). Овим чланом је предвиђено и да су брокерско-дилерско друштво и организатор тржишта дужни

да обезбеде техничку, кадровску и организациону одвојеност обављања послова за које имају дозволу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала од обављања послова за које имају дозволу у складу са овим законом, као и да послове за које имају дозволу у складу са овим законом обављају на начин који не угрожава стабилност и сигурност дела њиховог пословања који се односи на обављање послова за које имају дозволу у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, нити отежава вршење надзора у складу са тим законом.

У **члану 70.** утврђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да пре подношења пријаве за упис промене пословног имена и седишта у регистар привредних субјеката обавести надзорни орган о промени коју врши.

Чланом 71. уређене су статусне промене пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. Предвиђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који учествује у статусној промени дужан да пре подношења пријаве за упис те статусне промене у регистар привредних субјеката добије сагласност надзорног органа за ту статусну промену, што важи како за пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који по спроведеној статусној промени наставља да постоји и да пружа услуге повезане с дигиталном имовином (нпр. у случају статусне промене издвајања), тако и за пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином на којег се статусном променом преносе имовина и обавезе другог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином (нпр. у случају статусне промене припајања другом пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином). О захтеву за давање ове сагласности надзорни орган одлучује у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева. С друге стране, ако се статусном променом оснива ново привредно друштво или се имовина и обавезе преносе на постојеће друштво које нема дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, онда се примењују одредбе овог закона које се односе на давање дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином (нпр. у случају статусне промене поделе уз оснивање нових привредних друштава или статусне промене припајања привредном друштву које нема дозволу за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином).

Чланом 72. предвиђено је да надзорни органи у електронском облику воде регистре пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, у које се уписују подаци о пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином који имају дозволу надзорног органа за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином и огранцима пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином у страним државама, односно пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином који на основу сагласности надзорног органа ове услуге пружају непосредно у иностраној држави. Подаци из ових регистара се објављују на интернет презентацијама надзорних органа, као и на посебном веб порталу из члана 9. став 1. овог закона, и редовно се ажурирају.

У **члану 73.** утврђени су случајеви у којима престаје да важи дозвола за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, а то су: (1) када надзорни орган донесе решење о одузимању те дозволе; (2) када је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином брисан из регистра привредних субјеката услед статусне промене; (3) када је отворен стечајни поступак или покренут поступак принудне ликвидације над пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином.

У **члану 74.** утврђена је примена прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, као и прописа којима се уређује

ограничење располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, на пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином, а овим законом, у члану 75, утврђене су и посебне обавезе тих пружалаца у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма. Предвиђено је и да се дигитална имовина, односно виртуелна имовина сматра имовином, приходом или другом одговарајућом вредношћу у смислу прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма и прописа којима се уређује ограничење располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, што је обавеза утврђена Препоруком 15 FATF-а.

У **члану 75.** утврђује се обавеза пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином да предузима радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма прописане законом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма. Такође, утврђена је обавеза пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином да успостави пословни однос са сваким корисником дигиталне имовине, осим у случајевима утврђеним Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

Чланом 76. утврђена су начела сигурног и доброг пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. Предвиђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да корисницима или потенцијалним корисницима пружи одговарајуће информације на начин који је разумљив просечном кориснику дигиталне имовине који је физичко лице, како би ти корисници могли да схвате природу и ризике у вези са услугама које пружа пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином, као и ризике везане за улагање у дигиталну имовину, при чему се ове информације могу пружати у стандардизованој форми.

У **члану 77.** утврђени су поступци и механизми за заштиту права корисника дигиталне имовине како би се спречило коришћење дигиталне имовине корисника за рачун пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

У **члану 78.** утврђени су захтеви које је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који држи новчана средства, односно дигиталну имовину корисника, дужан да испуни ради заштите права својих корисника. Посебно је уређена заштита новчаних средстава која је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином примио од корисника дигиталне имовине или његовог пружаоца платних услуга у вези са извршењем трансакције с дигиталном имовином, која је тај пружалац услуга дужан да држи на рачуну код банке одвојено од сопствених средстава. Новчана средства корисника, као и дигитална имовина коју пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином чува и којом администрира за рачун корисника, укључујући и средства која су у поступку преноса, нису у власништву и не улазе у имовину пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, не могу се користити за плаћање обавеза тог друштва према повериоцима нити бити предмет принудне наплате и извршења које се спроводи над тим пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином, и не улазе у стечајну или ликвидациону масу тог пружаоца услуга.

У **члану 79.** утврђено је да пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином који имају дозволу за пружање услуге куповине и продаје дигиталне имовине за готов новац и/или средства на рачуну и/или електронски новац, услуге замене дигиталне имовине за другу дигиталну имовину и услуге прихватања/преноса дигиталне имовине – могу примати новчана средства корисника дигиталне имовине искључиво ради извршења трансакције с дигиталном имовином. Ови пружаоци услуга дужни су да примљена новчана средства пренесу примаоцу тих средстава најкасније наредног пословног дана

од дана пријема тих новчаних средстава. Утврђена су и два изузетка од овог правила: (1) у случају преноса новчаних средстава у складу са прописима којима се уређује девизно пословање, у ком случају је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да у наведеном року иницира пренос тих новчаних средстава примаоцу тих средстава, ако није могуће да и поред разумних мера које је предузео у том року изврши њихов пренос; (2) на основу изричите сагласности корисника дигиталне имовине, у ком случају пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може новчана средства пренети примаоцу тих средстава у року од три пословна дана од дана пријема тих новчаних средстава, при чему је дужан да обезбеди одговарајући запис те сагласности. У свим наведеним случајевима, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да примљена новчана средства врати пошиљаоцу тих средстава ако у одговарајућем року не изврши, односно не иницира њихов пренос. Овим чланом је изричито утврђено да се примљена новчана средства не сматрају депозитом у смислу закона којим се уређују банке нити електронским новцем.

У **члану 80.** утврђено је да су пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином који имају дозволу за пружање услуге пријема, преноса и извршења налога који се односе на куповину и продају дигиталне имовине за рачун трећих лица, услуге управљања портфолиом дигиталне имовине и услуге организовања платформе за трговање дигиталном имовином овлашћени да отворе новчани рачун корисника дигиталне имовине код банке који је одвојен од новчаног рачуна пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, при чему посебна сагласност корисника или овлашћење за отварање рачуна са новчаним средствима није неопходна. Ово овлашћење има и пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који пружа услугу чувања и администрирања дигиталне имовине за рачун корисника дигиталне имовине и са тим повезане услуге, али искључиво у сврху примања уплата везаних за дигиталну имовину и преноса тих средстава кориснику дигиталне имовине. Средства с новчаног рачуна корисника дигиталне имовине пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може да користи само за плаћање обавеза у вези са услугама за које има дозволу надзорног органа.

У **члану 81.** утврђене су обавезе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином у вези са извршавањем налога корисника дигиталне имовине. Пужалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да установи мере и системе за брзо, поштено и ефикасно извршавање налога корисника дигиталне имовине у односу на налоге осталих корисника дигиталне имовине или тог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. Такође, дужан је да води књигу налога у електронском облику. Пужалац услуга повезаних с дигиталном имовином налоге може да прима у својим пословним просторијама или путем телекомуникационих или других електронских средстава, ако је то предвиђено уговором са тим корисником. Предвиђено је и у којим случајевима је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да одбије извршење налога.

У **члану 82.** утврђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да са корисником дигиталне имовине закључи уговор којим се утврђују права и обавезе уговорних страна, као и остали услови под којима пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином пружа услуге, с тим што права и обавезе уговорних страна могу бити уређена и упућивањем на опште услове пословања тог пружаоца и правна и друга документа која су лако доступна кориснику. Овај уговор се закључује у писаној форми (што по правилу у овој ситуацији неће подразумевати писмену форму на папиру, већ у електронском облику), укључујући и закључење уговора на трајном носачу

података коришћењем средстава комуникације на даљину (интернет, електронска пошта и сл.). Предвиђено је и да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да омогући својим корисницима увид у измене својих опшних аката најмање седам дана пре почетка примене тих измена.

У **члану 83.** уређено је поступање пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином по приговорима корисника дигиталне имовине. Наиме, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да на својој интернет презентацији објави информације о поступку подношења приговора, као и да на приговоре корисника одговори у разумном року који не може бити дужи од 15 дана од дана пријема приговора.

У **члану 84.** утврђени су обавеза вођења евиденције и извештавање пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 85. успоставља се евиденција привредних субјеката који су имаоци виртуелних валута, коју ће у електронском облику да води Народна банка Србије. У ову евиденцију пружаоци услуга повезаних с виртуелним валутама достављају податке о правним лицима и предузетницима који су код њих користили услуге повезане с виртуелним валутама, укључујући и све адресе виртуелних валута које су ти корисници користили за извршење трансакције с виртуелним валутама. Правна лица и предузетници са седиштем у Републици Србији који нису користили услуге повезане с виртуелним валутама код пружаоца услуга повезаних с виртуелним валутама имају обавезу тзв. самопријављивања Народној банци Србији у складу са овим чланом. Наиме, и у складу са Петом директивом о спречавању прања новца је утврђено да би надлежни национални органи требало да успоставе механизме за прибављање података на основу којих се може повезати идентитет корисника виртуелне валуте са адресом виртуелне валуте, ради сузбијања ризика повезаних са анонимношћу. Такође је предвиђено да би требало омогућити корисницима виртуелних валута да се сами пријаве националном надлежном органу. Успостављањем ове евиденције онемогућава се и тзв. *tipping off*, тј. дојава лицу за које се сумња да се бави прањем новца или финансирањем тероризма да је под истрагом надлежних органа, како се не би угрозила или ометала та истрага.

Чланом 86. утврђене су обавезе пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, чланова управе, руководиоца, прокуриста и запослених или радно ангажованих лица да приликом обављања делатности, односно послова, у оквиру својих дужности поступају савесно и поштено, у складу са правилима струке; да поступају у најбољем интересу корисника дигиталне имовине, односно учесника у трговању, као и да штите интегритет тржишта дигиталне имовине; да успостављају процесе и ефикасно користе средства потребна за уредно обављање делатности; да предузимају све разумне мере како би се избегли сукоби интереса, а ако се ти сукоби не могу избећи, да осигурају да се према корисницима дигиталне имовине, односно учесницима у трговању поступа поштено; као и да се придржавају одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона, тако да раде у интересу корисника дигиталне имовине, односно учесника у трговању, као и интегритета тржишта дигиталне имовине.

У **члану 87.** уређена је пословна тајна. Пословном тајном сматрају се подаци до којих је у току пословања дошао пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином, а односе се на корисника тих услуга, укључујући и податке о његовој личности, као и податке о трансакцији с дигиталном имовином, осим оних који су учињени јавно доступним. Изузетно, обвезник чувања пословне тајне може трећим лицима саопштити или доставити ове податке, односно омогућити приступ тим подацима: ако је лице на које се ови подаци односе дало свој

претходни писмени пристанак; затим ако то захтева надзорни орган или друго регулаторно тело у Републици за потребе вршења надзора или ради обављања послова из овог или другог закона; на основу одлуке или захтева надлежног суда; за потребе министарства надлежног за унутрашње послове, органа надлежног за борбу против организованог криминала и органа надлежног за спречавање прања новца, у складу с прописима; за потребе пореске управе; у вези са имовинским поступком, на основу захтева староца имовине или конзуларних представништава страних држава, после подношења писмених докумената којима се доказује оправдани интерес тих лица; на захтев страног регулаторног тела, у складу са законом; у вези са поступком извршења или обезбеђења на имовини корисника дигиталне имовине, на основу захтева суда, извршитеља или другог надлежног органа у том поступку; ако је то у другим случајевима прописано овим или другим законом. Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином има право да те податке саопшти, односно достави судији за претходни поступак, јавном тужиоцу и судовима, односно другим органима који врше јавноправна овлашћења – искључиво ради заштите својих права, у складу са законом.

У **члану 88.** предвиђено је да су пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином дужни да при прикупљању и обради података о личности поступају у складу с законом којим се уређује заштита података о личности.

У **члану 89.** утврђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да вођење пословних књига, признавање и вредновање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање информација из финансијских извештаја, као и интерну ревизију, врши у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија, ако овим законом није другачије прописано. Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који пружа услуге повезане са виртуелним валутама дужан је да одвојено евидентира пословне промене које се односе на услуге повезане с виртуелним валутама у односу на услуге повезане с другом дигиталном имовином и у односу на све друге делатности које обавља.

У **члану 90.** утврђују се обавеза пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином да обезбеди ревизију својих финансијских извештаја у складу са законом којим се уређује ревизија и овим законом, као и обавеза спољног ревизора који обавља ту ревизију да надзорни орган обавештава о свим битним околностима и чињеницама које могу бити од значаја за надзор над пословањем тог пружаоца услуга.

У **члану 91.** прописује се обавеза достављања појединачних финансијских извештаја пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином (као и консолидованих финансијских извештаја ако је дужан да их саставља) са извештајем спољног ревизора надзорном органу, у року од 30 дана од дана достављања тих извештаја у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

У **члану 92.** предвиђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да успостави, одржава и унапређује поуздане, ефикасне и свеобухватне системе управљања и унутрашњих контрола који обезбеђују одговорно и поуздано управљање тим пружаоцем услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 93. дата је могућност пружаоцу услуга повезаних с дигиталном имовином да повери обављање појединих оперативних послова повезаних с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином трећем лицу (нпр. послови информационах технологија). У овом члану утврђени су и услови под којима тај пружалац услуга може поверити обављање појединих оперативних послова трећем лицу. Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином је дужан да о

намераваном поверавању претходно обавести надзорни орган, најкасније 30 дана пре дана намераваног поверавања. Такође, дужан је да надзорном органу обезбеди, у оквиру својих могућности, вршење надзора над лицем коме је поверио обављање појединих оперативних послова (уважава се чињеница да у одређеним случајевима могућност вршења овог надзора може бити отежана или онемогућена због околности на које пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином не може да утиче), као и да надзорном органу обезбеди увид у пословне књиге и другу документацију и податке настале у вези са обављањем ових послова, а којима то лице располаже. Пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином одговара за законито пословање лица коме је поверио обављање појединих оперативних послова.

Чланом 94. предвиђено је да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може пружати услуге повезане с дигиталном имовином у иностраној држави или преко огранка или непосредно, а у оба случаја је дужан да прибави сагласност надзорног органа. Између осталог, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином мора да докаже надзорном органу да су прописи стране државе у којој оснива огранак, односно непосредно пружа услуге повезане с дигиталном имовином, усклађени са међународним стандардима у области спречавања прања новца и финансирања тероризма, нарочито у области која се односи на дигиталну имовину и обавезе пружалца услуга повезаних с дигиталном имовином, као и да не постоје сметње да надзорни орган спроводи надзор над пословањем огранка у иностраној држави у којој оснива огранак, односно непосредним пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином у одређеној иностраној држави.

Чланом 95. утврђено је да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да у сваком тренутку послује у складу са организационим, кадровским, техничким и другим захтевима утврђеним овим законом и другим прописима.

У **члану 96.** утврђено је да пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу за пружање услуге пријема, преноса и извршења налога који се односе на куповину и продају дигиталне имовине за рачун трећих лица, услуге управљања портфолиом дигиталне имовине и услуге организовања платформе за трговање дигиталном имовином може својим корисницима да позајмљује новчана средства или дигиталну имовину, али искључиво ради финансијског левериџа за трговање дигиталном имовином, у складу са уговором с тим корисником. Финансијски левериџ је свака метода помоћу које корисник дигиталне имовине може да повећава изложеност дигиталној имовини намењеној трговању, било позајмљивањем новчаних средстава или дигиталне имовине, било заузимањем позиција са финансијском имовином или дериватима у које је уграђен финансијски левериџ, или на други начин од пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином. Позајмљивање новчаних средстава и дигиталне имовине пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином може да врши искључиво из своје имовине, не и из имовине корисника. Пружалац услуге пријема, преноса и извршења налога који се односе на куповину и продају дигиталне имовине за рачун трећих лица који намерава да својим корисницима позајмљује новчана средства и дигиталну имовину у складу са овим чланом, дужан је да претходно повећа свој минимални капитал до износа од 50.000 евра у динарској противвредности и да одржава тај износ капитала.

У **члану 97.** ближе је уређено пружање услуге прихватања/преноса дигиталне имовине. Наиме, утврђено је да се прихватање дигиталне имовине у замену за продату робу и/или пружене услуге у трговини на мало може вршити искључиво преко пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који има

дозволу за pružaње usluge прихватања/преноса дигиталне имовине, као и да је прихватање и/или пренос дигиталне имовине непосредно са потрошача на трговца забрањено. Ова услуга се пружа трговцу у трговини на мало, који је, ако намерава да својим потрошачима понуди могућност плаћања робе и/или услуга у дигиталној имовини, дужан да претходно ангажује специјализованог пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу надзорног органа за пружање ове услуге, који ће да прихвата дигиталну имовину од потрошача у замену за продату робу и/или пружене услуге, замењује је за одговарајући износ динара и трговцу да преноси искључиво динаре на текући рачун а не дигиталну имовину. С тим у вези, корисничко искуство биће исто као да се плаћање робе и/или услуга врши у дигиталној имовини, а испоштоваће се важећи прописи о обавези извршавања свих новчаних обавеза у Републици Србији у динарима и обавези пословања правних лица и предузетника преко текућег рачуна, јер ће трговац да прима искључиво динаре на свој текући рачун, а не дигиталну имовину.

Чланом 98. уређен је уговор о залози на дигиталној имовини и прописани су његови обавезни елементи, а недвосмислено је дозвољено и извршавање залогe коришћењем паметних уговора. Надзорни орган може да пропише и додатне обавезне елементе уговора о залози на дигиталној имовини, као и посебна правила којима се уређује извршавање уговора о залози на дигиталној имовини коришћењем паметног уговора.

Чланом 99. уређено је стицање заложног права, при чему је прописано да се заложно право стиче уписом у регистар заложног права који води пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који има дозволу надзорног органа за вођење регистра заложног права на дигиталној имовини, као и за чување и администрирање дигиталне имовине за рачун корисника и са тим повезане услуге.

Прописано је да је услов за упис заложног права на дигиталној имовини у регистар заложног права то да је дигитална имовина која је предмет заложног права претходно поверена на чување и администрирање пружаоцу услуга повезаних са дигиталном имовином који има дозволу за вођење регистра заложног права на дигиталној имовини. Осим ако је другачије уређено уговором о залози, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином који води регистар заложног права на дигиталној имовини у који се уписује заложно право је дужан да у исто време са уписом заложног права онемогући даље располагање заложеном дигиталном имовином, као и да обезбеди да заложеном дигиталном имовином није могуће располагати све до намирања обезбеђеног потраживања, односно брисања заложног права.

На тај начин је онемогућено да залогодавац спречи наплату потраживања тако што би заложеном дигиталну имовину пребацио на неку недоступну адресу дигиталне имовине.

Чланом 100. прописано је да се поверилац чије је заложно право уписано у регистар заложног права може наплатити из вредности предмета заложног права пре осталих поверилаца, ако му његово потраживање не буде исплаћено у целости.

Чланом 101. утврђено је да се заложним правом може обезбедити новчано потраживање у домаћој или страном валути у складу са законом, као и неновчано потраживање изражено у дигиталној имовини. Предвиђено је и да се заложним правом обезбеђује одређен износ главног потраживања, дужна камата и трошкови остварења наплате потраживања, као и да се заложним правом могу обезбедити и будућа, као и условна потраживања.

Чланом 102. прописано је да се у случају стечајног поступка над имовином залогодавца на намирење из вредности предмета заложног права примењују правила закона којим се уређује стечај, осим ако није другачије прописано овим законом.

У **члану 103.** је утврђено да је заложни поверилац, у смислу закона којим се уређује стечај, разлучни поверилац који је стекао заложно право у складу са овим законом.

Чланом 104. је утврђена могућност да заложни поверилац, или више њих, посебним пуномоћјем овласте треће лице да предузима правне радње ради заштите и намирења обезбеђеног потраживања, а уређен је и правни положај тог лица у односу на залогодавца.

Чланом 105. утврђено је да је залогодавац, у смислу овог закона, лице које има право својине на дигиталној имовини или својство имаоца дигиталне имовине којом може слободно располагати, пру чему залогодавац може бити дужник или треће лице.

Чланом 106. утврђено је да залогодавац има право да употребљава заложену дигиталну имовину у складу са њеном уобичајеном наменом, као и да, ако дигитална имовина која је предмет заложног права даје плодове, прибира те плодове. Такође је утврђено да се то право може модификовати одредбама уговора о залози на дигиталној имовини. Право на употребу се, у практичном смислу, пре свега односи на инвестиционе токене.

Чланом 107. предвиђено је да залогодавац може да заложити дигиталну имовину на којој је већ успостављено заложно право, ако уговором о залози на дигиталној имовини није другачије утврђено.

Чланом 108. прописано је да се уговором о залози на дигиталној имовини може утврдити да заложни поверилац има право да у тренутку доспелости потраживања, под условом да заложена дигитална имовина има тржишну цену, по тој тржишној цени дигиталну имовину задржи за себе. Такође, прописано је да се заложни поверилац и залогодавац могу споразумети да ће поверилац моћи да предмет заложног права по одређеној цени задржи за себе у тренутку доспелости потраживања. Циљ омогућавања ове врсте наплате из заложене дигиталне имовине јесте да дигитална имовина постане атрактивно средство обезбеђења.

Чланом 109. утврђен је редослед заложних права, односно утврђено је да заложни поверилац има право да из цене постигнуте продајом предмета заложног права наплати своје потраживање пре осталих поверилаца залогодавца, осим ако није другачије одређено овим законом. Ако је исти предмет заложног права, у складу са овим законом, заложен већем броју поверилаца, редослед исплате њихових потраживања из вредности тог предмета одређује се према времену (дан, час и минут) пријема захтева за упис заложног права у регистар заложних права. Прописано је и да се утврђивање реда првенства за обезбеђење потраживања по основу јавних прихода или других потраживања Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе врши на начин изложен у претходном пасусу.

Чланом 110. утврђено је да заложни поверилац у тренутку доспелости стиче право да из вредности предмета заложног права намири своје главно потраживање, камату и трошкове око остварења наплате потраживања. Такође је утврђено да је заложни поверилац дужан да вишак вредности изнад износа потраживања добијен намирања из предмета заложног права исплати залогодавцу наредног радног дана.

Чланом 111. прописано је да је залогодавац дужан да сарађује са заложним повериоцем у поступку намирења повериочевог потраживања из предмета заложног права.

Чланом 112. утврђене су дужности залогодавца, укључујући његову обавезу да трпи да се заложни поверилац намири из вредности предмета заложног права.

Чланом 113. прописано је да заложни поверилац може приступити вансудској продаји предмета заложног права по доспелости обезбеђеног потраживања, и уређен је поступак вансудске продаје, што обухвата и јавну продају путем надметања. Такође је утврђено да дужник може пуноважно да испуни дуг у било које време пре продаје заложене дигиталне имовине, као и да залогодавац у истом року може, иако није дужан, да испуни обавезу дужника.

Чланом 114. утврђено је да савесно лице које купи предмет заложног права на вансудској јавној продаји, стиче право својине на том предмету без терета, као и да се право својине које је савесни купац стекао не може се оспоравати због евентуалних пропуста у поступку продаје. Наведене одредбе примењују се и на друге врсте вансудских продаја у поступку намирења, ако је лице купило предмет заложног права по тржишној цени или по цени по којој би га продао разуман и пажљив човек, чувајући интересе дужника и залогодавца.

Чланом 115. утврђено је да се заложни поверилац може намирити из вредности заложене дигиталне имовине и после застарелости његовог потраживања.

Чланом 116. уређен је начин престанка заложног права. Заложно право може престати заједно са престанком потраживања заложног повериоца, односно исплатом дуга или на други начин, ако дигитална имовина престане да постоји, или ако дође до јавне продаје или друге продаје заложене дигиталне имовине. Предвиђено је и да се брисање заложног права из регистра заложног права на дигиталној имовини може тражити и када се заложни поверилац одрекне заложног права у писменој форми, када се својство заложног повериоца стекне у истом лицу са својством дужника, као и када заложни поверилац стекне право својине на заложеној дигиталној имовини.

Чланом 117. уређени су регистри заложног права на дигиталној имовини, које воде пружаоци услуга повезаних с дигиталном имовином који за то имају дозволу надзорног органа, а у које се, у складу са овим законом, уписују заложна права на дигиталној имовини. Прописано је да се регистри заложног права на дигиталној имовини морају водити транспарентно и ажурно, као и да надзорни орган на својој интернет презентацији објављује списак свих пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином који воде регистар заложног права на дигиталној имовини.

Чланом 118. уређена је садржина регистра заложног права, који између осталог садржи податке о залогодавцу и дужнику, када то нису иста лица, као и податке о заложном повериоцу или овлашћеном лицу, податке којима се ближе одређује дигитална имовина која је предмет заложног права, податке о износу обезбеђеног потраживања, односно податке о највишем износу будућих или условних потраживања, и др.

Чланом 119. уређено је да се у регистар залогe уписују се забележба спора по тужби за брисање заложног права или другог спора у вези са заложним правом, као и да се уз захтев за брисање забележбе спора прилаже правоснажна одлука суда или поравнање којим је предметни спор окончан. Предвиђено је и да надзорни орган може прописати и друге случајеве у којима долази до брисања забележбе спора.

Чланом 120. је прописан рок чувања документације на основу које је извршен упис података у регистар заложног права на дигиталној имовини, односно на основу које је заложно право брисано, и тај рок износи пет година од дана престанка заложног права.

Чланом 121. уређена је фидуција на дигиталној имовини. Прописано је да је фидуција на дигиталној имовини дозвољена и уређене су две врсте фидуције на дигиталној имовини. Прва врста се односи на коришћење фидуције ради обезбеђења потраживања, и у том смислу се фидуција може сматрати једним од најефектнијих средстава обезбеђења.

Друга врста фидуције се односи на фидуцијарни пренос својине у било коју другу сврху осим у сврху обезбеђења потраживања, укључујући пренос ради управљања имовином.

Чланом 122. утврђен је положај фидуцијанта у стечају, те је прописано ће фидуцијант, у смислу закона којим се уређује стечајни поступак, имати положај различног повериоца ако је уговор о фидуцији закључен ради обезбеђења потраживања, а да ће имати положај излучног повериоца ако је уговор о фидуцији закључен у неку другу сврху.

Чланом 123. утврђено је да надзорни орган врши надзор у сваком делу пословања издаваоца или имаоца дигиталне имовине који је посредно или непосредно у вези са дигиталном имовином, као и у сваком делу пословања пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином, и може тим издаваоцима, имаоцима дигиталне имовине, односно пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином, самостално изрицати мере из своје надлежности у складу са овим и другим законом. Тиме се дају адекватна надзорна овлашћења Народној банци Србије и Комисији која су од кључног значаја за правилну и потпуну примену законских одредаба. Предмет надзора је провера усклађености пословања субјекта надзора са овим законом и прописима донетим на основу овог закона, као и са законом и другим прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, законом којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, прописима којима се уређује девизно пословање, прописима којима се уређује рачуноводство, прописима којима се уређује управљање информационом системом и другим одговарајућим прописима.

Чланом 124. прописано је да надзорни орган надзор врши посредно и непосредно на начин утврђен овим чланом и прописима којима се ближе уређују услови и начин вршења надзора. У питању су одредбе које су на сличан начин разрађене и у другим законима којима се уређује пословање институција над којима надзор врше Комисија за хартије од вредности и Народна банка Србије. Поред тога, како би се избегле злоупотребе око достављања у пракси, предвиђено је да се достављањем субјекту надзора решења, записника и других аката, као и обавештења, захтева и других писмена надзорног органа који су у вези с надзором – сматра да су они достављени и члановима управе и руководиоцима субјекта надзора и не може се доказивати супротно.

У **члану 125.** утврђено је да у поступку вршења надзора надзорни орган прикупља, обрађује и анализира податке и документацију коју му достављају субјекти надзора. Поред редовног извештавања, субјекти надзора, лица којима је субјект надзора поверио обављање појединих оперативних послова, као и друга лица која су са субјектом надзора повезана имовинским, управљачким и пословним односима су дужна да, на захтев надзорног органа, доставе све тражене податке и документацију у року који је утврђен у том захтеву.

Чланом 126. утврђено је шта се сматра тајним податком у вршењу надзора и обавеза чувања тајности података, као и случајеви у којима се подаци који се сматрају тајном могу учинити доступним трећим лицима. У складу са Законом о тајности података („Службени гласник РС”, бр. 104/2009), подаци које запослени у надзорном органу и овлашћена лица на било који начин сазнају, а односе се на надзор над пословањем субјекта надзора, као и документи који садрже такве податке, укључујући и мере предузете према субјекту надзора (осим одузимања дозволе за рад) – одређују се и штите као тајни подаци са ознаком степена тајности „ПОВЕРЉИВО” или „ИНТЕРНО”. Надзорни орган може тајне податке и документе учинити доступним домаћим и страним надзорним органима, под условом да их ти органи користе искључиво у сврхе за које су прибављени. Објављивање података изражених у збирном облику, тако да се на основу њих не може утврдити идентитет субјекта надзора, односно физичких и правних лица – не сматра се повредом обавезе чувања тајности података.

Чланом 127. утврђено је да надзорни орган сарађује са другим домаћим и страним надлежним органима у циљу размене података неопходних за вршење и унапређење надзора, одлучивања у управним поступцима и обављања других послова утврђених овим законом. Посебно је предвиђено закључивање одговарајућег споразума о сарадњи између Народне банке Србије и Комисије, којим се ближе уређују начин сарадње и размене података ради вршења и унапређења надзора, одлучивања у управним поступцима и обављања других послова утврђених овим законом. Предвиђено је и да надзорни орган има право да у сваком тренутку од надлежног органа који води евиденцију о осуђиваности за казнена дела захтева податке о осуђиваности лица, његових сарадника, као и стварног власника тог лица у смислу закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, на које се односе захтеви и обавештења који се надзорном органу достављају у складу са овим законом, односно чија је пословна репутација значајна за поступање и одлучивање по тим захтевима, односно обавештењима.

У **члану 128.** уређено је обављање непосредног надзора над пословањем субјекта надзора, односно обављањем послова у његовом седишту, огранцима и другим организационим деловима. Одредбе о непосредном надзору сходно се примењују и у случају када надзорни орган врши непосредни надзор код лица коме је субјект надзора поверио обављање појединих оперативних послова и других лица која су са субјектом надзора повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

Чланом 129. утврђено је да након обављеног надзора овлашћена лица надзорног органа састављају записник о надзору. Субјект надзора има могућност да у року од 15 радних дана од дана када му је записник достављен стави примедбе на тај записник и тиме се омогућава одговарајуће учешће субјекта надзора у овом поступку. Надзорни орган неће разматрати примедбе које се односе на промену чињеничног стања насталу након периода у коме је извршен надзор (нпр. након сачињавања записника субјект надзора повећа капитал изнад границе минималног капитала). Када се провером навода изнетих у примедбама утврди чињенично стање битно различито од стања наведеног у записнику о надзору, сачињава се допуна тог записника, која се доставља субјекту надзора у року од 15 радних дана од дана достављања примедба на тај записник. Ако утврди да примедбе субјекта надзора на записник о надзору или на допуну тог записника нису основане, односно да не утичу битно на утврђено чињенично стање – надзорни орган о томе сачињава службену белешку и доставља је субјекту надзора.

Чланом 130. прописано је да ако записником о надзору нису утврђене неправилности или недостаци у пословању субјекта надзора или ако субјект

надзора примедбама достављеним у прописаном року основано оспори све налазе из записника о надзору – надзорни орган донеће решење о обустави поступка надзора извршеног код субјекта надзора.

Чланом 131. прописани су ефикасни механизми како би се онемогућило неовлашћено пружање услуга повезаних с дигиталном имовином. Ако постоји сумња да се неко лице неовлашћено бави пружањем наведених услуга – надзорни орган може извршити непосредну и посредну проверу да ли то лице пружа наведене услуге супротно одредбама овог закона и у том случају надзорном органу на располагању су сва надзорна овлашћења која има и према субјектима надзора. Ако лице за које постоји сумња да се неовлашћено бави пружањем ових услуга у поступку провере одбија сарадњу или не доставља тражене податке и документацију, надзорни орган може изрећи одговарајуће новчане казне. Ако утврди да се то лице неовлашћено бави пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином, надзорни орган доноси решење о забрани обављања ових послова и доставља га надлежним органима, а истовремено изриче и новчану казну. Ако и поред овог решења лице није престало с неовлашћеним пружањем услуга, такво неовлашћено пружање услуга повезаних с дигиталном имовином представља неотклоњив разлог за покретање поступка принудне ликвидације, односно брисања предузетника из регистра привредних субјеката по сили закона, те надзорни орган доноси решење о неовлашћеном пружању услуга повезаних с дигиталном имовином и доставља га органу надлежном за вођење регистра привредних субјеката ради покретања поступка принудне ликвидације, односно брисања привредног друштва и предузетника из регистра.

Чланом 132. утврђене су врсте мера које надзорни орган може предузети према субјекту надзора ако се у поступку надзора утврде недостаци и неправилности у пословању тог субјекта. Мере су утврђене од најблажих до најстрожих, односно од препоруке и писмене опомене до решења о налозима и мерама за отклањање неправилности и одузимања дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином, као крајње мере која се може предузети према субјекту надзора. Мере се предузимају на основу чињеничног стања утврђеног у записнику о надзору. Кад утврди да ли је и у којој мери субјект надзора поступио у складу са изреченим мерама, надзорни орган ће или обуставити поступак надзора или предузети нову меру према том субјекту.

Чланом 133. прописано је да надзорни орган може, као једну од мера у поступку надзора, упутити препоруку субјекту надзора ако у поступку надзора утврди мање значајне неправилности или недостатке у његовом пословању.

Чланом 134. утврђено је да у случају неправилности које не утичу битно и непосредно на пословање субјекта надзора, али би могле да представљају значајан ризик у пословању ако се не отклоне, или субјект надзора није поступио у складу са препоруком, надзорни орган субјекту надзора упућује писмену опомену.

Чланом 135. прописано је да ако субјект надзора није поступио у складу са овим законом или прописима донетим на основу овог закона или није поступио у складу с писменом опоменом, надзорни орган ће решењем изрећи субјекту надзора налоге и мере за отклањање утврђених неправилности, у року који не може бити дужи од 60 дана од дана пријема тог решења. У овом члану побројане су, *exempli causa*, карактеристичне активности које се могу наложити субјекту надзора, али ова листа није коначна и надзорни орган има дискреционо овлашћење да у сваком појединачном случају наложи активност за коју сматра да ће бити најадекватнија за отклањање неправилности код

субјекта надзора, чак и ако таква активност није изричито наведена у овом члану.

Чланом 136. утврђено је да надзорни орган у поступку надзора може као управну меру изрећи и новчану казну субјекту надзора, као и члану управе и руководиоцу тог субјекта, ако у поступку надзора утврди да субјект надзора није поступио у складу са овим законом или прописима донетим на основу овог закона, а нарочито ако су истоврсне повреде чињене у одређеном периоду коришћењем исте ситуације или трајног односа с корисницима дигиталне имовине. Новчана казна се изриче решењем о налозима и мерама за отклањање неправилности, у распону који је утврђен у овом члану. Овим чланом је предвиђено и да се новчана казна може изрећи и физичком лицу које у време изрицања новчане казне више нема својство члана управе или руководиоца субјекта надзора – за наведена непоступања, односно повреде који су учињени док су та лица обављала ове функције у субјекту надзора. Овим чланом је уређен и поступак изрицања и наплате новчане казне. Извршна решења о изрицању новчане казне из овог члана представљају основ за принудну наплату с рачуна субјекта надзора у складу са законом којим се уређује платни промет.

У **члану 137.** прописани су случајеви у којима надзорни орган доноси решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином. Разлози за одузимање дозволе могу се поделити на обавезујуће и факултативне. Обавезујући разлози су, примера ради, ако субјект надзора у дужем временском периоду не пружа услуге за које има дозволу или сам затражи одузимање дозволе јер више не намерава да пружа те услуге или намерава да спроведе поступак ликвидације, или ако надзорни орган утврди теже повреде прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма. Факултативни разлози тичу се различитих облика неправилности које се утврде током надзора као што су неиспуњеност услова за давање дозволе, неистинити подаци на основу којих је дата дозвола, повезаност активности субјекта надзора с прањем новца или финансирањем тероризма, неодржавање минималног капитала, и др. Предвиђено је и да је пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином дужан да обавештење о томе да више не намерава да пружа услуге повезане с дигиталном имовином или да намерава да спроведе поступак ликвидације достави надзорном органу најкасније 30 дана пре дана престанка пружања услуга повезаних с дигиталном имовином, односно покретања поступка ликвидације, као и да на захтев надзорног органа достави документацију утврђену у том захтеву и доказе да има довољно средстава да измири све своје обавезе у вези с пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином.

Чланом 138. утврђено је да надзорни орган доноси одлуку о мери коју предузима према субјекту надзору на основу дискреционе оцене тежине утврђених неправилности, показане спремности и способности чланова управе и руководиоца да отклоне утврђене неправилности и других битних околности под којима је учињена неправилност.

Чланом 139. утврђено је да надзорни орган може јавно, на својој интернет презентацији и/или на други одговарајући начин, да информисе јавност о изреченим мерама и/или казнама у вези са кршењем одредаба овог закона, након што је субјект надзора обавештен о тој мери и/или казни.

Чл. 140. и 141. утврђена су кривична дела.

У **члану 142.** утврђено је да Народна банка Србије изриче мере и казне финансијској институцији под надзором Народне банке Србије у складу са

одредбама посебних закона којима се уређује пословање ових институција ако утврди да је та финансијска институција прекршила одредбе овог закона.

У **члану 143.** утврђене су новчане казне које надзорни органи изричу правним лицима, предузетницима и физичким лицима за непоступања у складу са овим законом.

У **члану 144.** утврђена је новчана казна спољном ревизору за непоступања у складу са овим законом.

У **члану 145.** предвиђено је да су лица која пружају услуге повезане с дигиталном имовином дужна да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона ускладе своје пословање и опште акте са одредбама овог закона и подзаконским актима донетим на основу овог закона и да поднесу надзорном органу одговарајући захтев за дозволу.

Чланом 146. уређују се ступање на снагу и почетак примене овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије, односно буџету аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Део средстава за спровођење овог закона обезбедиће се кроз одговарајуће измене и допуне Правилника о тарифи Комисије за хартије од вредности.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПРАВИЛНО ДЕФИНИСАЊЕ ПРОМЕНЕ КОЈА СЕ ПРЕДЛАЖЕ

Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Узимајући у обзир увођење нових института и могућности за ИКТ индустрију Републике Србије, показатељи у овој области односиће се на следеће:

Број издатих белих папира у року од три године од ступања прописа на снагу;

Број издатих дозвола за пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у року од три године од ступања прописа на снагу;

Раст броја привредних друштава чија је делатност пружање услуга повезаних с дигиталном имовином у року од три године од ступања прописа на снагу.

Извор провере чине евиденције институција надлежних за спровођење предметног прописа – Комисија за хартије од вредности и Народна банка Србије. Базна вредност за наведене показатеље је 0.

Увођењем института као што је бели папир и лиценци за обављање делатности из области дигиталне имовине, Република Србија регулише и унапређује оквире пословања привредних друштва у оквиру дигиталне имовине. Бели папир, као такав, представља својеврстан „проспект“ у циљу издавања дигиталне имовине, са чијом садржином инвеститор може да упозна предности и ризике дигиталне имовине која се издаје као и више информација о технологији као и лицима која су учествовала у дизајнирању дигиталне имовине. Број издатих белих папира би представљао јасан показатељ броја новостворених врста дигиталне имовине у Републици Србији и тиме би се дао јасан одговор на питање да ли предметни пропис ствара повољне услове за

развој такве имовине у Републици Србији и да ли привредна друштва која се баве детаљношћу из област дигиталне имовине имају подстрека да развијају нова технолошка решења у виду виртуелних валута и дигиталних токена. Са друге стране, број издатих лиценци би указао на јасан број привредних друштава који се баве облашћу дигиталне имовине и да ли је та област у повоју у Републици Србији кроз праћење годишњих индикатора. Посредно, анализирајући привредна друштва која нису новооснована, а која су доставила захтев за издавање предметне дозволе, Република Србија биће у могућности да има у увид број привредних друштава која су се потенцијално бавила овом облашћу у сивој зони.

Сходно увођењу новог системског закона од интереса Републике Србије је да прати квантитативне показатеље за претходно наведене тачке и да прати да ли изабрана опција подстиче раст ИКТ индустрије у области дигиталне имовине.

Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Регулатива у овој области је у светским оквирима тек у развоју, као и на нивоу Европске уније („ЕУ“). Република Србија препознала је глобалне трендове и следећи примере појединих јурисдикција, као нпр. Француске и Малте, одлучила да на системски начин приступи регулативи области кроз доношење закона. Документи јавних политика из поменутих разлога у Републици Србији нису још увек дали темеље за даљу разраду ове области, али у експозеу председнице Владе 2020. године најављено је доношење овог прописа: „Посебан фокус ћемо ставити на секторе у којима већ постоји јака основа и који су препознати на глобалном нивоу. Један од примера је усвајање подстицајног, развојног и глобално конкурентног Закона о дигиталној имовини, чије усвајање очекујемо до краја 2020. године. Његовим усвајањем очекујемо још бржи раст домаћих стартапа у области „blockchain“ технологије, као и лакше финансирање иновативних идеја.“⁸

У овом тренутку дигитална имовина (и то пре свега тзв. виртуелне валуте) је уређена изричито само Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017 и 91/2019), и то искључиво ради спречавања да криминалци и њихове групе злоупотребљавају виртуелне валуте у својим противправним активностима.

Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Доношењем предметног закона, Република Србија би постала нови члан клуба држава која су пионери у стварању регулаторног оквира за област дигиталне имовине, и не само да би тиме обезбедила јасне оквире и правну сигурност за инвеститоре и кориснике дигиталне имовине, него би и послала сигнал свету да Србија постаје држава *fintech*. Министар финансија Сениша Мали јасно је (и почетком 2020. године) указао да „Србији (је) потребно да буде земља која омогућује разне облике финансирања, па је неопходно и да се прати модернизација финансијских деривата и инструмената плаћања, што управо представљају криптовалуте и блокчејн технологија“.

⁸ Програм Владе Републике Србије кандидата за председника Владе Ане Брнабић (Народна скупштина Републике Србије, 28. октобар 2020. године) доступно на: https://www.srbija.gov.rs/view_file.php?file_id=2428&cache=sr 27

Превасходни циљ доношења овог закона је пружање привредницима већих могућности у пословању, како би лакше финансирани своје иновативне идеје, унапредили ликвидност и укључили се у тржиште дигиталне имовине чија се глобална вредност тренутно процењује на више од 300 милијарди долара, упркос свим изазовима са којима се данас светска економија суочава.

Република Србија препозната је као земља технолошког развоја од стране водећих светских издања као што је британски *The Economist*, а изградом закона о дигиталној имовини, Република Србија шаље јасан сигнал да наставља своју лидерску позицију у југоисточној Европи у финансијским технологијама (*Fintech*) и дигитализацији услуга у корист грађана Републике Србије и њене привреде.

Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Доношењем новог закона, привредници ће имати на располагању више иновативних могућности за развој свог пословања, као што је издавање инвестиционих токена у циљу прикупљања капитала или покретања платформи за размену дигиталне имовине.

Усвајањем закона о дигиталној имовини Република Србија постаје чланица малобројног клуба најиновативнијих земаља света које су препознале синергију нових технологија са сектором финансијских услуга, и које су одлучиле да такву синергију подрже и унапреде кроз законодавни оквир, истовремено обезбеђујући ефикасну заштиту инвеститора, интегритет финансијског тржишта и финансијску стабилност земље.

Доношење закона представљало би крупан корак ка повећању правне сигурности, развоју дигиталних технологија и конкурентности српске привреде на глобалној сцени. Ово је нарочито важно у контексту ситуације са корона вирусом која је само убрзала свеопшту дигитализацију друштва и пословања, а у којој важно место има и дигитална имовина.

До сада привреда (али ни физичка лица) нису имала никакав оквир за пословање дигиталном имовином па су последице биле: повећана правна несигурност, избегавање плаћања пореских обавеза, пословање у сивој зони итд. Актери на тржишту су до сада, избегавајући неуређено локално тржиште, пријављивали пословне активности на страним тржиштима, што је даље проузроковало неоправдан излив великог дела прихода из Републике Србије.

Даље, локални актери нису мотивисани да развијају нове блокчејн технологије на домаћем тржишту услед правне неизвесности на који начин ће се третирати њихов производ и на који начин ће се наплатити пружене услуге.

Која промена се предлаже?

Будући да је дигитализација у Србији процес који је покренут још у претходном мандату председнице Владе, а да је доношење Закона о дигиталној имовини најављено и новим експозеом, а препознајући и притом потребу за системским регулисањем ове области, предложено је доношење закона као првог корака у превазилажењу ситуације која тренутно постоји због нерегулисаног оквира са једне стране, и захтева индустрије и привреде да им се олакша пословање у области дигиталне имовине, са друге стране. Ех-*post* анализом ефеката наведеног закона омогућиће се праћење трендова за привреду и индустрију, те ће временом предлагач бити у прилици да на детаљнији начин утврди које додатне проблеме је потребно узети у обзир и како унапредити регулативу, али је важно кренути у цео процес, имајући у виду динамику технолошких промена.

Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена јесте неопходна због увођења пословања у области дигиталне имовине у легалне токове. Нови закон ће омогућити финансирање издавањем инвестиционих токена и издавање финансијских инструмената по једноставној процедури, што значи да ће привреда постати ликвиднија, да ће се лакше долазити до инвеститора и новца.

На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Циљне групе на које ће утицати предложене промене јесу привреда, индустрија и физичка лица. Предложене промене ће омогућити да ИТК индустрија развија производе и решења који своје утемељење имају у законском оквиру, и тиме би се подстакла не само правна сигурност у делатностима које се односе на дигиталну имовину, него би послала јасан сигнал страним инвеститорима да Република Србија јесте једна од кључних дестинација света у области дигиталне имовине, блокчејн технологије и финансијских технологија. Непосредно, овакав нови регулаторни оквир ће утицати и на веће запошљавање грађана као и на целокупан развој индустрије. Битно је напоменути да је ИТК индустрија један од индустрија која се најбрже развија у Републици Србији и да је само у 2019. години основано више од 200 привредних друштава које се баве израдом софтверских решења, а кроз увођење новог системског закона, тај број ће бити још већи.

Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не.

Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Не, јер као што је поменуто, постојећи законски оквир не препознаје могућности за пословање дигиталном имовином нит препознаје правне институте које се уводе новим прописом.

Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo).

Уколико се одустане од интервенције, штета по Републици Србији ће бити обимна. У том смислу, очекивао би се одлазак одређеног броја талената из Републике Србије у јурисдикције које имају пријатељски и уобличен оквир за пословање дигиталном имовином, дошло би до умањеног развоја ИКТ индустрије и подстакао би се наставак пословања у сивој зони кад су у питању виртуелне валуте.

Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Неколико јурисдикција ЕУ је већ регулисало област дигиталне имовине и том виду дало додатни подстрек индустрији да се развија у правно регулисаном окружењу који додатно подстиче правну сигурности и правила пословања.

Република Малта је једна од од јурисдикција ЕУ која је донела системски закон који уређује област дигиталне имовине, Закон о виртуелној финансијској имовини у 2018. години (енг. Virtual Financial Assets Act). Према дефиницијама Закона о виртуелној финансијској имовини, виртуелна валута се може класификовати као виртуелни финансијски инструмент, а предметни пропис

пружа скуп правила која штити кориснике дигиталне имовине и подржава раст индустрије и њених актера. Малтешки закон додатно прописује строге услове за она лица која се одлуче да кроз ткз. Initial Coin Offering („ICO“) пуште у промет нову виртуелну валута, као и за друге пружаоце услуга, укључујући брокерско-дилерска друштва, портфолио менаџере, добављаче виртуелних валута, инвестиционе саветнике и мењачнице дигиталне имовине.

У Републици Француској, усвајањем Закона о плану развоју предузетништва и трансформацији (фра. Plan d'Action pour la Croissance et la Transformation des Entreprises) предвиђа се издавање „опционе визе“ за издаваоце ICO, чиме се задовољавају одређени стандарди заштите инвеститора. Надлежни орган у Француској да захтева да издавалац ICO буде правно лице које је основано или регистровано у Француској. Такође, може се захтевати и успостављање механизма за надгледање и заштиту имовине прикупљене током ICO понуде, као и увођење поступка идентификације купаца. Циљ прописа је боља заштита инвеститора дигиталне имовине. Додатно, предметни закон прописује листу услуга које се сматрају „услугама дигиталне имовине“. Пружаоци услуга, у смислу закона, сматрају се између осталог берзе као и брокерско-дилерска друштва. Да би се квалификовали за визу, ови пружаоци услуга мора да поседују осигурање од трајне професионалне одговорности или капитала, одговарајући систем безбедности и интерне контроле, еластичан и сигуран информатички безбедносни систем.

Значај регулација дигиталне имовине препознат је и од стране Европске комисије, која је у септембру 2020. године најавила план регулација дигиталне имовине на нивоу ЕУ.

Европска комисија предложила је тим поводом „Уредбу о тржиштима крипто имовине“ (енг. „Regulation on Markets in Crypto Assets“ (MiCA)) са циљем да подстакне иновације, а истовремено да сачува финансијску стабилност и заштити инвеститоре од ризика. Овим прописом пружаће се правна сигурност издаваоцима и купцима дигиталне имовине. Нови правни оквир ће омогућити овлашћеним правним лицима, у једној од држава ЕУ, који нуде услуге из области дигиталне имовине, да пружају своје услуге у другој држави чланици. Мере заштите од ризика укључују захтеве за основни капитал, чување имовине, жалбени поступак доступан инвеститорима и обезбеђена права инвеститора у односу на издаваоца дигиталне имовине. Према ЕУ регулативи, издаваоци ткз. стабилних токена биће подложни строгим условима у виду капитала, права инвеститора и надзора.

Европска комисија је такође предложила пробни режим тржишне инфраструктуре за тржишне инфраструктуре које желе да тргују и врше трансакције с дигиталном имовином која има својство финансијског инструмента. Пробни режим представља такозвани „sandbox“ приступ, или контролисану средину, који омогућава привремена одступања од постојећих правила тако да регулатори могу стећи додатна искуства у употреби технологије дистрибуиране књиге (енг. *distributed ledger technology* или DLT), као и бољег разумевања ризика за инвеститоре и финансијску стабилност. Примарна намера је да се омогући привредним друштвима да науче више како ће се нови регулаторни оквир примењивати у пракси и под реалним тржишним условима, са свим предностима и манама.

2. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЦИЉЕВА

Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Усвајањем закона о дигиталној имовини, Република Србија уводи у свој правни и привредни систем нове институте који ће омогућавати даљи развој ИКТ сектора и тиме успоставља правну сигурност за инвеститоре и пружаоце услуга повезаних са дигиталном имовином. ИКТ индустрија Републике Србије је већ у снажном повоју: извоз ИКТ индустрије је у 2019. години износио 1,42 милијарде евра са удеом у БДП од скоро 6%.

У том смислу, општи циљ овог Предлога закона јесте:

Уређење нове области увођењем нових правних института у привредни систем Републике Србије и унапређивање конкурентности и иновативности ИКТ индустрије. Такође, регулацијом питања виртуелних валута и дигиталних токена у правном систему Републике Србије додатно се подстиче правна сигурност, како за инвеститоре, тако и за кориснике и пружаоце услуга из области дигиталне имовине.

Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

- Подстицај улагањима из иностранства у ИКТ индустрију Републике Србије;
- Раст броја привредних субјеката који се оснивају у циљу пружања услуга из области дигиталне имовине;
- Раст извоза производа и услуга из ИКТ индустрије;
- Подстицај запошљавању грађана Републике Србије у ИКТ индустрији;
- Спречавање злоупотреба дигиталне имовине и коришћења дигиталне имовине у криминалне сврхе;
- Уређивање области дигиталне имовине на системски и свеобухватан начин, и у складу са важећим прописима у Републици Србији.

Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Дигитална имовине несумњиво представља једну од грана финансијских технологија која се најбрже развија на глобалном нивоу. Један од приоритета Владе Републике Србије, у складу са експозеом председнице Владе Републике Србије и јесте рад на „јачању наших иновационих капацитета како би полако прелазила на производњу и активности са већом додатом вредношћу и тиме повећали нашу општу конкурентност“.⁹ Предметним предлогом закона, којим се по први пут уређује системска област дигиталне имовине, Србија ће бити један од пионира у стварању позитивног окружења за даљи развој привреде и њене целокупне економије.

На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

⁹ Програм Владе Републике Србије кандидата за председника Владе Ане Брнабић (Народна скупштина Републике Србије, 28. октобар 2020. године) доступно на: https://www.srbija.gov.rs/view_file.php?file_id=2428&cache=sr 25

- Стварањем тржишне инфраструктуре за издавање и трговање дигиталном имовином која би се издавала у Републици Србији, укључујући првенствено платформе за трговање и размену дигиталне имовине у периоду од девет месеци од почетка примене закона;
- Број објављених белих папира;
- Број издатих дозвола за пружање услуга из области дигиталне имовине;
- Број инвестиција у блокчејн технологију и *Web3* привредних друштава у Републици Србији.
- Број пресељених привредних друштава за развој блокчејн решења у Републици Србији.

3. ДА ЛИ СУ РАЗМАТРАНЕ АЛТЕРНАТИВЕ ПРЕДЛОЖЕНИМ РЕШЕЊИМА Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „status quo” опција?

Предлагач закона је приликом предлагања овог прописа имао у виду и друге могуће мере које нису регулаторне природе, али је закључено да искорак у уређењу области пословања дигиталном имовином у односу на потребе привреде и индустрије не може бити направљен без интервенције у виду доношења системског закона, као и у другим јурисдикцијама. Такав став додатно је поткрепљен ставовима заинтересованих страна који су произашли из спроведених јавних консултација. Доношење Предлога закона имало је великог позитивног одјека у јавности и то преко средстава јавног информисања:

- Богдан Вујовић и Александар Угљеваревић, „Анализирамо Нацрт закона о дигиталној имовини: Како ће ова област бити регулисана у Србији?“ (Netokracija, 26. октобар 2020. године) доступно на <https://www.netokracija.rs/nacrt-zakona-o-digitalnoj-imovini-175981>
- Петар Пауновић, „За трговање криптовалутама биће потребна лиценца: Закон о дигиталној имовини ускоро на јавној расправи – Може ли нови пропис да заустави преваранте?“ (Startit, 15. септембар 2020. године) доступно на <https://startit.rs/za-trgovanje-kriptoalutama-bice-potrebna-licenca-zakon-o-digitalnoj-imovini-uskoro-na-javnoj-raspravi/>
- Петар Пауновић, „Ради се на пореском оквиру за дигиталну имовину и биће стимулативан“: Шеф тима за израду Нацрта закона о дигиталној имовини за Startit Dnevnik – "Могу само да кажем да се доба анонимности приликом пословања с дигиталном имовином, на глобалном нивоу, а посебно у Европи, ближи крају“ (Startit, 27. октобар 2020. године) доступно на <https://startit.rs/radi-se-na-poreskom-okviru-za-digitalnu-imovinu-i-bice-stimulativan-sef-tima-za-izradu-nacrta-zakona-o-digitalnoj-imovini-za-startit-dnevnik/>
- Милан Миладиновић, „НАЦРТ ЗАКОНА О ДИГИТАЛНОЈ ИМОВИНИ Да ли ће заиста доћи до експанзије српског тржишта криптовалута?“ (Biznis.rs, 19. октобар 2020. године) доступно на <https://biznis.rs/vesti/srbija/nacrt-zakona-o-digitalnoj-imovini-da-li-ce-zaista-doci-do-ekspanzije-srpskog-trzista-kriptoaluta/>
- Марија Блесич, „Нацрт закона о дигиталној имовини“ (Belgrade Crypto) доступно на <https://belgradecrypto.com/nacrt-zakona-o-digitalnoj-imovini/>

- Никола Ђорђевић, „Порески третман дигиталне имовине у Србији – могућности и опције“ (Јанковић, Поповић, Митић, 22. октобар 2020. године) доступно на <https://www.jpm.rs/wp-content/uploads/2020/10/Tax-treatment-of-digital-assets-in-Serbia.pdf>
- Живковић-Самарџић, „What does the draft Law on Digital Assets bring?“ (Живковић – Самарџић, 16. октобар 2020. године) доступно на: <https://www.zslaw.rs/what-does-the-draft-law-on-digital-assets-bring/>
- Тијана Арсенијевић, „Draft Serbian Law on Digital Assets published for public consultations“ (Kinstellar, Октобар 2020) доступно на <https://www.kinstellar.com/insights/detail/1238/draft-serbian-law-on-digital-assets-published-for-public-consultations> (пренето и од стране Mondaq – линк).

Председница Владе Републике Србије Ана Брнабић је у експозеу „Програм Владе Републике Србије кандидата за председника владе Ане Брнабић“¹⁰ од 28. октобра 2020. године јасно нагласила да усвајањем Закона о дигиталној имовини, Република Србија ће још више подстаћи развој ИКТ индустрије.

Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

1. подстицајне мере – као што су субвенције или порези; не би могле да се примењују самостално без препознавања концепта дигиталне имовине у правном систему. О пореском третману ће свакако бити речи након увођења правног оквира за пословање.

2. информативно-едукативне мере – у виду информационих кампања; оваква врста мера би могла да буде примерена након што се креира оквир за пословање, како би се додатно подстакле фирме да послују у Србији, али процена је да пре тога не би значајно допринеле остварењу постављених циљева.

3. институционално-организационе мере – формирање или укидање институција и успостављање неопходних организационих структура; нема директних последица за област дигиталне имовине.

4. мере које подразумевају јавне инвестиције кроз капиталне и инфраструктурне пројекте: нема директних последица за област дигиталне имовине.

Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Није било потребно испитати никакве подстицајне мере за постизање посебног циља.

Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Није потребно спровести никакве додатне мере да би се спровели посебни циљеви.

¹⁰ Програм Владе Републике Србије кандидата за председника Владе Ане Брнабић (Народна скупштина Републике Србије, 28. октобар 2020. године) доступно на: https://www.srbija.gov.rs/view_file.php?file_id=2428&cache=sr 25

Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промене није могуће постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера, већ кроз усвајање системског закона.

Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Заинтересоване стране укључене су у процес израде закона, кроз рад радне групе и јавне консултације. Интервенција јавног сектора била је неопходна да би се пословање у области дигиталне имовине увело у правни оквир.

Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Да, надлежност је подељена између одређених органа у оквиру закона. Кроз процес израде Предлога закона дискутовано је о капацитетима надлежних институција за спровођење закона, о роковима и сл.

Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Председница Владе Републике Србије Ана Брнабић је јасно у експозеу најавила доношење системског прописа у виду Закона о дигиталној имовини до краја 2020. године, и у том смислу изабрана је опција регулисања системске области кроз доношење системског закона. Узимајући у обзир да је ова једна нова област која обухвата иновације, технологију и финансијске инструменте, надлежне институције су одлучиле након процеса јавне расправе и рада Радне групе за израду Нацрта криптоимовинског регулаторног оквира у Републици Србији да је најбољи оквир за уређење области дигиталне имовине доношење системског закона. Доношењем предметног закона подстакла би се правна сигурност за све субјекте закона као и увођење нових правних института у привредни систем Републике Србије као што су виртуелне валуте и дигитални токени.

4. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКАТ

Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Изабрана опција неће имати ефекте на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року.

Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Изабране опција захтеваће минималне финансијске ресурсе. У складу са разговорима између институција надлежних за спровођење изабране опције, биће потребно успоставити портал на интернет мрежи преко којег ће заинтересована лица из привредног сектора моћи да комуницирају са надзорним органима и да достављају документа и податке прописане Предлогом закона о дигиталној имовини. Модел који је у оптицају за достављање потребне документације није технолошки захтеван и као такав захтеваће ниску вредност финансијских ресурса да би био успостављен.

Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Изабрана опција представља системски пропис који се односи на привредне, економске и административне односе унутар Републике Србије и као такав неће утицати на финансијске обавезе.

Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Изабрана опција не захтева никакве промене у смислу капиталних трошкова.

Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

У случају да буде било потребне за додатно финансирање расхода проистеклих из изабране опције, такви расходи моћиће да буду спроведени кроз редистрибуцију постојећих средстава.

Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Није могуће идентификовати никакве ефекте на расходе других институција за спровођење изабране опције.

5. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ЕКОНОМСКИХ ЕФЕКТА

Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција проузроковаће ограничене материјалне и нематеријалне трошкове привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката. У том смислу, трошкови који ће морати да поднесу пружаоци услуга односиће се на административне трошкове као и на трошкове који се односе на пословање (правни трошкови, трошкови ревизије и слично). Када је реч о користима, изабрана опција ће донети већу правну сигурност, као и уређен правни оквир у којем ће лица која нуде услуге повезане са дигиталном имовином моћи да послују на транспарентан начин са умањеним ризицима, како финансијским тако правним. Посебан бенефит за привредну биће увођење и препознавање нових института од стране правног система Републике Србије, а то су виртуелне валуте и дигитални токени, који ће бити коришћени у корист привлачења страних инвестиција у домаћи ИКТ сектор, прикупљања капитала као и израде напредних софтверских решења за клијенте, како у Републици Србији тако и у иностранству.

Напомињемо да се одредбе закона које се односе на искључења области примене овог закона, у односу на тзв. „мрежу лица“ ради о лицима која послују сходно унутрашњим правилима предметне мреже и чија се дигитална имовина не користи у комерцијалне сврхе ван оквира те мреже (нпр. унутар видео-игара). У погледу „рударења“ дигиталне имовине, напомињемо да таква делатност предметним прописом није забрањена, већ да је искључена из примене овог прописа, јер се „рударењем“ не ствара облигациони однос између лица нити то представља одређену услугу.

Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција позитивно ће утицати на конкурентност привредних субјеката како на домаћем, како и на иностраном тржишту. ИКТ индустрија Републике Србије је једна од водећих домаћих грана економског развоја, са константним растом и извозом који чини 1,42 милијарди евра у 2019. години. Изабрана опција би још више подстакла извоз ИКТ индустрије Републике Србије, као и развој саме индустрије у смислу оснивања већег броја привредних друштава чија би делатност била развој решења из области дигиталне имовине.

Издавање дигиталне имовине представља једно од кључних делатности из предметне области, и као такво дозвољава се сходно Предлогу закона о дигиталној имовини. Пре издавања дигиталне имовине, издавалац може сачинити бели папир који садржи све неопходне податке који, с обзиром на посебне карактеристике издаваоца и дигиталне имовине која се нуди, омогућавају инвеститорима да донесу одлуку о инвестирању и процене ризике везане за улагање у дигиталну имовину, и који испуњава све друге услове прописане за бели папир у складу са овим законом.

Информације наведене у белом папиру морају да буду сажете, прегледне и разумљиве и морају бити приказане на начин који омогућава њихову једноставну анализу. Бели папир представља једну врсту информатора, или проспекта о предметног дигиталној имовини која се издаје. Подаци наведени у белом папиру морају бити тачни, потпуни и јасни и не смеју наводити на погрешан закључака.

У циљу промовисања развоја дигиталне имовине и шире употребе иновација на домаћем тржишту у смислу технологије дистрибуиране књиге и блокчејн инфраструктуре, потребно је уредити правни оквир који ће додатно подстаћи конкурентност домаће ИКТ индустрије. Изабрана опција обезбеђује нове могућности ИКТ индустрији да развија и унапреди технолошку подлогу за издавање и трговање дигиталном имовином, али и могућност приступа новим средствима финансирања.

Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабрана опција неће утицати на услове конкуренције на домаћем тржишту, али би утицала на целокупан развој ИКТ индустрије и тиме подстакла иновативност производа.

Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

У циљу промовисања развоја дигиталне имовине и шире употребе иновација на домаћем тржишту у смислу технологије дистрибуиране књиге и блокчејн инфраструктуре, потребно је уредити правни оквир који ће додатно подстаћи конкурентност домаће ИТК индустрије. Изабрана опција обезбеђује нове могућности ИТК индустрији да развија и унапреди технолошку подлогу за издавање и трговање дигиталном имовином, али и могућност приступа новим средствима финансирања за стартап и мале технолошке компаније које још увек немају услове за прибављање средстава преко тржишта капитала или традиционалних финансијских институција.

Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Кроз правно уређење области дигиталне имовине, изабрана опција ће позитивно утицати на раст друштвеног богатства тиме што ће омогућити привредним друштвима из ИТК индустрије да брже развијају иновативна технолошка решења, унапређујући конкурентност својих производа на домаћем и светском тржишту, као и што ће омогућити лакше прикупљање финансијских средстава малим привредним друштвима као и стартаповима.

Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција неће утицати на квалитет и статус радне радне, као и права, обавезе и одговорности послодаваца у смислу радноправних прописа.

6. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ДРУШТВЕНИХ ЕФЕКТА

Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Изабрана опција неће проузроковати материјалне и нематеријалне трошкове за грађане. Изабрана опција ће увести одређене административне трошкове за инвеститоре, кориснике и пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином које је није могуће предвидети у овом тренутку већ након доношења релеватних подзаконских аката.

Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Изабрана опција и њени ефекти неће утицати штетно на било коју специфичну групу популације.

На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Изабрана опција не утиче на било коју осетљиву друштвену групу.

Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција утиче на тржиште раде и запошљавања и то секторски на ИТК индустрију. Уз повећану правну сигурност и уређени регулаторни оквир, изабрана опција доводи до већег броја страних инвестиција у предметни сектор као и на веће запошљавање стручних лица из области ИТК. Изабрана опција не утиче на прописе из области радног права, међутим, регулисање области дигиталне имовине непосредно ће утицати на то да лица, правна или физичка,

изађу из оквира сивог пословања у легалне токове, тиме обезбеђујући права и обавезе запослених лица.

Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабрана опција омогућава равноправни третман и не доводи до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица.

Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција утиче позитивно на животни стандард за одређене категорије становништва, и то за ону групу становништва чија је делатност из ИКТ сектора. Кроз већи број страних инвестиција у области ИКТ сектора, као и веће могућности развоја домаће ИКТ индустрије, изабрана опција омогућује раст животног стандарда и доприноси расту извоза ИКТ производа у иностранство.

Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Изабрана опција ће равномерно омогућити пружаоцима услуга из области дигиталне имовине из свих региона или округа Републике Србије да нуде своје услуге и тиме непосредно побољшати социјалну ситуацију у Републици Србији.

Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Изабрана опција не утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања.

7. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ЕФЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција не утиче на било који начин на животну средину.

Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема.

Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција не утиче на здравље људи.

Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи.

Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта.

8. КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ УПРАВЉАЧКИХ ЕФЕКАТ

Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Изабраном опцијом не уводе се организационе, управљачке или институционалне промене. По питању залоге и регистра, залога на дигиталној имовини најсличнија је по својим одликама залози на финансијским инструментима, узимајући у обзир да се ради о нематеријалним имовинским правима. Међутим, иако се финансијски инструменти воде на централизован начин, те се налазе на рачунима Централног регистра хартија од вредности, особина дигиталне имовине јесте да се она налази у тзв. дигиталним новчаницима (енг. wallet). Специфичност дигиталних новчаника, као таквих, јесте да њима управљају сами пружаоци услуга повезаних са дигиталном имовином. Узимајући у обзир елементе ове врсте имовине: (i) лака преносивост и (ii) могућност за наношење штете повериоцима, предложеним решењем се онемогућава регистру залоге додатно располагање имовином под залогом. Како би се наведено располагање онемогућило, неопходно је поверити пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином управљање wallet-има, јер Агенција за привредне регистре не управља адресама дигиталне имовине и тренутно није технички оспособљена за преузимање овакве врсте надлежности. Предложеним решењем се међутим не искључује могућност да се у будућности стекну услови за обављање наведених послова од стране Агенције за привредне регистре.

Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Постојећа јавна управа има капацитете за спровођење изабране опције. Надлежне институције, у смислу Предлога закона о дигиталној имовину, јесу Народна банка Србије и Комисија за хартије од вредности. Према расположивим подацима предметне институције имају довољно капацитета да спроведу обавезе које проистичу из надлежности утврђених Предлогом закона о дигиталној имовини.

Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Тренутно за реализацију изабране опције није потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора.

Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција јесте у сагласности са важећим прописима и међународним споразумима и стога се паралелно са овим законом предлаже и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, како би се извршило и усклађивање тог закона са Законом о дигиталној имовини и међународним стандардима у овој области који су дефинисани ФАТФ препорукама. Сходно томе да је изабрана опција

предмет нове системске области, не постоји јасно утврђен документ јавне политике али је јасна интенција Владе Републике Србија, како је већ напоменуто, да се изабрана опција – Предлог закона о дигиталној имовини усвоји као закон. Такав став је предмет и експозеа председнице Владе Републике Србије од 22. октобра 2020. године.¹¹

Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција не утиче непосредно на владавину права и безбедност. Међутим, изабрана опција унапређује постојећи правни оквир и уводи регулаторно окружење које ће обезбедити правну сигурност за инвеститоре, кориснике и пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином. Изабрана опција не представља безбедносни ризик за Републику Србију.

Кад су у питању платформе дистрибутивне књиге, оне се ослањају на коришћење информационих и технолошких инфраструктура, и као такве могу да буду изложене сајбер нападима, инфраструктуралним кваровима и преварама. У централизованим системима, као што је пример код банкарског система, евиденција трансакција води се од стране једне институције – банке. Банке у том смислу имају улогу посредника и гаранта података повезаних са трансакцијама. Са друге стране, технологија платформи дистрибутивних књига је другачије организована јер не постоји централна институција која регулише односе, већ постоји више учесника који деле платформу. Записи трансакција су транспарентни за све учеснике на платформи, и на њој се може вршити више врста трансакција код којих није потребан посредник. Предметни модел дистрибутивне књиге може да олакша и убрза трансакције на тржишту, али истовремено такав модел је изложен и ризицима сајбер безбедности.

Дигитална имовина, нарочито она која је децентрализована и која послује без утврђеног система и структуре управљања, представља посебне технолошке и оперативне ризике. Узимајући у обзир да је примена дистрибутивне књиге нова технологија, она још увек може бити подложна грешкама и ограничењима. У том смислу, могу се појавити проблеми са управљањем саме платформе, а платформе за трговање дигиталном имовином често су предмет напада хакера, превара и других кривичних дела. Узимајући у обзир претходно наведено, прописи који буду уређивали област дигиталне имовине морају да заштите инвеститоре од свих потенцијалних ризика.

Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција утичу на одговорност и транспарентност рада органа јавне управе који су надлежни за поједина питања у смислу надлежности проистакле из ње.

Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Због уређења једне нове системске области није могуће тренутно предвидети временски оквир да би се обезбедило доследно спровођење или одрживост узимајући у обзир карактеристике технолошке индустрије која се базира на иновативности и честим изменама и побољшањима својстава производа. Узимајући у обзир претходно наведено, одрживост ће бити обезбеђена доношењем одговарајућих подзаконских аката од стране надлежних институција у циљу побољшања регулаторног оквира, уређивања

¹¹ Supra note 1.

одређених питања као и обезбеђивања правне сигурности свих група на које се односи изабрана опција.

9. ПОДАЦИ О ОБАВЉЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА

Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Заинтересоване стране и циљне групе имале су могућност да учествују у изради Нацрта закона о дигиталној имовини кроз рад Радне групе за израду израду Нацрта криптоимовинског регулаторног оквира у Републици Србији и током поступка јавних консултација. Изабрана опција представља један од приоритета Владе Републике Србије што је јасно указано у експозеу председнице Владе Републике Србије од 22. октобра 2020. године.¹² Доношење изабране опције у виду закона очекује се до краја децембра 2020. године.

Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење изабране опције није потребно спровођење поступка јавне набавке, као и већа финансијска средства.

Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Није идентификован ниједан додатни ризик за спровођење изабране опције.

¹² Idem.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство финансија

2. Назив прописа

Предлог закона о дигиталној имовини
Draft Law on Digital Assets

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08 - у даљем тексту: Споразум):

НЕ УСКЛАЂУЈЕ СЕ

- а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа,
- б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,
- в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,
- г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,
- д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

НЕ УСКЛАЂУЈЕ СЕ

- а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
- б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
- в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,
- г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,
- д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

НЕ ПОСТОЈЕ ПРОПИСИ СА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНО ОБЕЗБЕДИТИ
УСКЛАЂЕНОСТ

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

НИСУ, С ОБЗИРОМ НА ТО ДА НЕ ПОСТОЈЕ ПРОПИСИ СА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНО ОБЕЗБЕДИТИ УСКЛАЂЕНОСТ.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

НЕ

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА НИЈЕ БИО ПРЕДМЕТ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЕВРОПСКОМ КОМИСИЈОМ.